

ศูนย์ส่งเสริมวัฒนธรรมดินแดนคลองร้อยสาย
KLONGROISAI CULTURAL CENTER

ปัทม์วิชญ์ ทองสุก
PANNAWIT THONGSUK

วิทยานิพนธ์ทางสถาปัตยกรรมศาสตร์
หลักสูตรสถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชาสถาปัตยกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีปทุม
ปีการศึกษา 2558

ศูนย์ส่งเสริมวัฒนธรรมดินแดนคลองร้อยสาย
KLONGROISAI CULTURAL CENTER

ปัทมวิชญ์ ทองสุข
PANNAWIT THONGSUK

วิทยานิพนธ์ทางสถาปัตยกรรมศาสตร์
หลักสูตรสถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชาสถาปัตยกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีปทุม
ปีการศึกษา 2558

หัวข้อวิทยานิพนธ์
หลักสูตร
ปีการศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา

โครงการศูนย์ส่งเสริมวัฒนธรรมดินแดนคลองร้อยสาย
สถาปัตยกรรมศาสตร์บัณฑิต
2558
อาจารย์ปิยะ ไส้เหล็กพาล

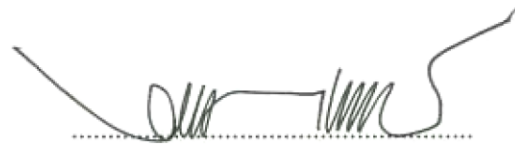

คณะกรรมการดำเนินงานวิทยานิพนธ์

ประธานคณะกรรมการ	
อาจารย์ วีรบุลย์ ฉลองมณีรัตน์	
คณะกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์	
คณะกรรมการอาจารย์ที่ปรึกษา	คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ณัฐวุฒิ อัครวิทวงศ์	อาจารย์ยรรยง บุญหลง
อาจารย์จรรยา ผลประเสริฐ	
อาจารย์ปิยะ ไส้เหล็กพาล	

โดยคณะกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์ได้พิจารณาให้ความเห็นชอบและผ่านการสอบแล้ว
เมื่อวันที่.....เดือน..... พ.ศ. 2559

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์รับรองแล้ว

(อาจารย์ วีรบุลย์ ฉลองมณีรัตน์)

คณบดีคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

วันที่ 21 เดือน 06 พ.ศ. 2559

หัวข้อวิทยานิพนธ์ : โครงการศูนย์ส่งเสริมวัฒนธรรมดินแดนคลองร้อยสาย

ชื่อนักศึกษา : ปัทมณวิษณุ ทองสุก

อาจารย์ที่ปรึกษา : อาจารย์ปิยะ ไล่หลักपाल

หลักสูตรสถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต

สาขาวิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

ปีการศึกษา 2558

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์นี้เริ่มต้นจากการสนใจเรื่องของวัฒนธรรมดินแดนคลองร้อยสายของตำบลบางไผ่ ซึ่งในปัจจุบันมนุษย์มีวิวัฒนาการทางด้านเทคโนโลยี สังคม และวัฒนธรรม จนทำให้วัฒนธรรมดั้งเดิมของชุมชนบางไผ่ค่อยๆ เลือนหายไป ผลกระทบต่างๆ ที่ได้รับนั้นทำให้คนรุ่นหลังลืมเลือนขนบธรรมเนียมประเพณี นอกจากนี้การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมก็ถดถอยลงจากในอดีตที่ผ่านมา

วิธีการศึกษาออกแบบโครงการศูนย์ส่งเสริมวัฒนธรรมดินแดนคลองร้อยสาย จุดประสงค์เพื่อศึกษาบริบทและพัฒนาชุมชนสู่ความยั่งยืน โดยการวิเคราะห์จากข้อมูลและบริบทในชุมชนบางไผ่เพื่อหาที่ตั้งโครงการ การเข้าถึง ทางเข้าออกภายในโครงการ ประเภทอาคาร ผู้ใช้สอยโครงการ และวิเคราะห์พื้นที่ใช้สอยในแต่ละกิจกรรม

การออกแบบศูนย์ส่งเสริมวัฒนธรรมชุมชนคลองร้อยสายเป็นโครงการที่มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว การใช้วัสดุและงานสถาปัตยกรรมที่เหมาะสมกับพื้นที่ โดยการนำไม้ไผ่มาใช้เป็นโครงสร้างหลังคา และการนำตับจากมามุงในส่วนของหลังคาทุกตัวอาคารในโครงการเพื่อเป็นการส่งเสริมอาชีพและวัสดุในชุมชน ส่วนการวางแนวอาคารจะคำนึงถึงลักษณะของรถและเรือพนมพระเพื่อรองรับการเคลื่อนย้ายและการประกอบรถและเรือพนมพระในชวงงานประเพณี และการจัดส่วนของนิทรรศการถาวรเป็นลำดับการเล่าเรื่องราวของทรัพยากรสำคัญในชุมชนจนไปถึงเรื่องของรถและเรือพนมพระ ทางสัญจรในโครงการจะเป็นการเดินทางเป็นลำดับจนกลับมายังโถงต้อนรับและการจัดส่วนที่พักไว้รองรับจำนวนนักท่องเที่ยวให้อยู่ในส่วนที่ติดกับสวนมะพร้าวและริมคลองร้อยสายเพื่อให้เข้าถึงบรรยายของชุมชนและเพิ่มความเป็นส่วนตัวในการพักผ่อนรวมถึงการสร้างโปรแกรมการท่องเที่ยวทางเรือไปยังแหล่งทรัพยากรสำคัญต่างๆ ของชุมชนเพื่อส่งเสริมรายได้ให้แก่ชุมชนบางไผ่

กิตติกรรมประกาศ

ความสำเร็จจากการศึกษาวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ ข้าพเจ้าได้รับการสนับสนุนและความช่วยเหลือในการดำเนินงานวิทยานิพนธ์ ทั้งในส่วนภาคการศึกษาข้อมูลและภาคการออกแบบ จากบุคคลและหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้อง ซึ่งข้าพเจ้าขอขอบคุณในการให้ความเมตตา ความเสียสละ ที่มีต่อข้าพเจ้าตลอดเวลาในการศึกษาออกแบบวิทยานิพนธ์ทางสถาปัตยกรรม จนสำเร็จลุล่วงเป็นผลงานวิทยานิพนธ์การออกแบบทางสถาปัตยกรรมที่สมบูรณ์ ได้แก่

อาจารย์ปิยะ ไล่หลีกพาล	(อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์)
อาจารย์จรรยา ผลประเสริฐ	(คณะกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์)
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ณิชวุฒิ อัครโกวิทวงศ์	(คณะกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์)
อาจารย์บรรยง บุญหลง	(คณะกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์)
ที่ทำการผู้ใหญ่บ้านชุมชนบางโป้ไม้	(ผู้ให้ข้อมูลทรัพยากรในชุมชน)
องค์การบริหารส่วนตำบล บางโป้ไม้	(ผู้ให้ข้อมูลสภาพพื้นที่ชุมชน)
วัดบางโป้ไม้	(ผู้ให้ข้อมูลด้านประเพณี)

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อ	ง
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ฌ
บทที่ 1 ความเป็นมา	1
1.1 ความมุ่งหมาย	2
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	2
1.3 ขอบเขตของการศึกษาโครงการ	2
1.4 ขั้นตอนการศึกษา	2
1.5 การประยุกต์แนวความคิดกับอาคาร	3
บทที่ 2 การศึกษาบริบท	4
2.1 การอภิปรายบริบทพื้นที่	4
2.1.1 ด้านภูมิศาสตร์	4
2.1.2 ตำแหน่งทรัพยากรสำคัญตำบลบางโป้	8
2.2 การเลือกและวิเคราะห์ที่ตั้ง	17
2.2.1 โครงสร้างสังคม	17
2.2.2 เกณฑ์การเลือกและวิเคราะห์ที่ตั้งโครงการ	17
2.3 กรณีศึกษา	23
2.3.1 พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ เรือราชพิธี	23
2.3.2 สนามบินนานาชาติเกาะสมุย	24
2.3.3 หอศิลป์ไม้ไผ่ สถาบันอาศรมศิลป์	25
2.3.4 ประโยชน์ที่ได้รับจากกรณีศึกษาอาคารตัวอย่าง	27
บทที่ 3 การวิเคราะห์เนื้อหาโครงการ	28
3.1 การพัฒนาประเด็นและโจทย์การออกแบบ	28

สารบัญ(ต่อ)

	หน้า
3.1.1 นิเวศน์สิ่งแวดล้อม	28
3.1.2 นิเวศน์นิเวศน์วัฒนธรรม	30
3.2 สรุปองค์ประกอบความยั่งยืนที่นำไปใช้กับโครงการ	33
บทที่ 4 การนำไปใช้	35
4.1 การกำหนดโปรแกรม	35
4.1.1 ลักษณะโครงการและกิจกรรมโครงการ	35
4.1.2 การกำหนดองค์ประกอบโครงการ	39
4.1.3 การวิเคราะห์ผู้เกี่ยวข้อง.....	39
4.1.4 เทคนิคการแสดงความรู้ในแต่ละส่วนของโครงการ	41
4.1.5 การวิเคราะห์กฎหมายที่เกี่ยวข้อง.....	55
4.2 การนำไปใช้ในองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรม	57
4.2.1 การกำหนดที่ว่างและส่วนปิดล้อม.....	57
4.2.2 การใช้วัสดุ.....	57
4.2.3 การกำหนดโครงสร้างและการก่อสร้าง.....	60
4.2.4 การวิเคราะห์ส่วนงานระบบอาคาร.....	61
บทที่ 5 การออกแบบ	62
5.1 ข้อมูลที่วิเคราะห์เพื่อนำมาใช้ในการออกแบบ	62
5.2 แนวความคิดในการออกแบบโครงการ	65
5.2.1 รูปแบบทางสถาปัตยกรรมโครงการ.....	65
5.2.2 ส่งเสริม	66
5.2.3 รองรับ.....	66
5.2.4 ถ่ายทอด	67
5.3 การวิเคราะห์บริบทที่ตั้งและ Zoning	68
5.3.1 ลักษณะบริบทโดยรอบที่ตั้งโครงการ	68
5.3.2 การวิเคราะห์ทิศทางแสงแดดและลม.....	68
5.3.3 การวิเคราะห์ตำแหน่งบริบทโดยรอบที่ตั้งโครงการ.....	69
5.3.4 การวิเคราะห์ Zoning	70
5.4 การพัฒนาแบบร่าง.....	72

สารบัญ(ต่อ)

	หน้า
5.4.1 การวิเคราะห์มุมมองการเข้าถึงโครงการ	72
5.4.2 การวิเคราะห์ทิศทางการเคลื่อนย้ายรถพนมพระและเรือพนม	72
5.4.3 การแบ่งกลุ่มอาคารและเปิดมุมมองการเข้าถึงโครงการ	73
5.4.4 การพัฒนาแบบร่างพื้นที่ใช้สอย	74
5.5 ผลงานการออกแบบ	78
บรรณานุกรม	92
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	94

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1.1 แสดงการประยุกต์แนวความคิดกับอาคาร	3
2.1 เปรียบเทียบจำนวนประชากร ปี พ.ศ. 2557 และ พ.ศ. 2558	6
2.3 เกณฑ์การพิจารณาในการให้คะแนนการเลือกที่ตั้งโครงการ	21
2.4 แสดงประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษาอาคารตัวอย่าง	27
4.1 แสดงจำนวนผู้ใช้สอยโครงการ	40
4.2 สรุปรายละเอียดส่วนนิทรรศการถาวร	46
4.3 แสดงพื้นที่ส่วนสาธารณะ	47
4.4 แสดงพื้นที่ส่วนสำนักงาน	49
4.5 แสดงพื้นที่ส่วนประชุมสัมมนา	49
4.6 แสดงพื้นที่ส่วนนิทรรศการถาวร	50
4.7 แสดงพื้นที่ส่วนนิทรรศการชั่วคราว	50
4.8 แสดงพื้นที่ส่วนลานวัฒนธรรม	51
4.9 แสดงพื้นที่ส่วนอาหารพื้นบ้าน	51
4.10 แสดงพื้นที่ส่วนโฮมสเตย์	52
4.11 แสดงพื้นที่ส่วนงานระบบอาคาร	52
4.12 แสดงพื้นที่ส่วนจอดรถ	53
4.13 แสดงพื้นที่ส่วนท่าเรือ	53
4.14 สรุปพื้นที่ที่ใช้สอย	54
4.15 แสดงรายละเอียดวัสดุ	57
4.16 แสดงรายละเอียดวัสดุ	58
4.17 แสดงรายละเอียดโครงสร้าง	60

สารบัญภาพ

รูปภาพที่	หน้า
2.1 ลักษณะที่อยู่อาศัยของตำบลบางไผ่	4
2.2 คลองร้อยสาย	4
2.3 วัดหลวงพ่อข้าวสุก วัดบางไผ่ อ.เมือง จ.สุราษฎร์ธานี	8
2.4 หลวงพ่อข้าวสุก สร้างจากข้าวสุกก้นบาตรที่มีอายุกว่า 100 ปี	8
2.5 ภาพบ้านโบราณ 200 ปี	9
2.6 จุดชมวิถีชีวิตชาวประมง	9
2.7 จุดชมหิ่งห้อย	10
2.8 จุดสาธิตลิงแสนรู้	10
2.9 แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร กลุ่มพัฒนาปุ๋ยชีวภาพไฮโดร	11
2.10 แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร กลุ่มพัฒนาปุ๋ยชีวภาพไฮโดร	11
2.11 ศูนย์เรียนรู้การทำน้ำมันมะพร้าวสกัดเย็น	12
2.12 (เอกลักษณ์)/จุดเด่นของผลิตภัณฑ์	12
2.13 แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับจาก	13
2.14 ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับจาก	13
2.15 การเย็บจาก	14
2.16 ตับจาก	15
2.17 ต้นจากชุมชนบางไผ่	15
2.18 สวนมะพร้าวชุมชนบางไผ่	16
2.19 แสดงสภาพพื้นที่ตำบลบางไผ่	17
2.20 แสดงตำแหน่งพื้นที่เป้าหมาย	18
2.21 แสดงตำแหน่งพื้นที่โครงการที่ 1	18
2.22 มุมมองการเข้าถึงโครงการที่ 1	19
2.23 แสดงตำแหน่งพื้นที่โครงการที่ 2	19
2.24 มุมมองการเข้าถึงโครงการที่ 2	20
2.25 แสดงตำแหน่งพื้นที่โครงการที่ 3	20
2.26 มุมมองการเข้าถึงโครงการที่ 3	21
2.27 แสดงตำแหน่งที่ตั้งโครงการ	22
2.28 แสดงมุมมองการเข้าสู่พื้นที่โครงการ	22
2.29 รูปพีพีอาร์ทัศนสถานแห่งชาติ เรือราชพิธี	23
2.30 การวิเคราะห์โครงสร้างส่วนนิทรรศการ	23
2.31 สนามบินนานชาติเกาะสมุย	24

สารบัญภาพ(ต่อ)

รูปภาพที่	หน้า
2.32 แสดงลักษณะวัสดุที่ใช้ในตัวอาคาร.....	24
2.33 หอศิลป์ไม้ไผ่ สถาบันอาศรัยศิลป์.....	25
2.34 แสดงโครงสร้างไม้ไผ่.....	25
2.35 แสดงวัสดุที่ประยุกต์ใช้กับโครงการ.....	26
2.36 ลักษณะหลังคามุงจาก.....	26
3.1 แสดงลักษณะบริบทโดยรอบที่ตั้งโครงการ.....	28
3.2 ตั๊บบจากมุงหลังคา.....	29
3.3 อาหารพื้นบ้าน.....	29
3.4 สิ่งแวดล้อมในชุมชน.....	30
3.5 บ้านโบราณ200ปี.....	30
3.6 ประเพณีชุมชนบางไผ่.....	31
3.7 ลากพระทางบก.....	31
3.8 ลากพระทางน้ำ.....	32
3.9 ประเพณีแข่งเรือยาว.....	32
3.10 การประกอบรถพนมพระ-เรือพนมพระ.....	32
3.11 ขั้นตอนการดำเนินงานในการทำรถพนมพระ-เรือพนมพระ.....	33
4.1 แสดงโปรแกรมการล่องเรือ1.....	36
4.2 แสดงโปรแกรมการล่องเรือ2.....	36
4.3 แสดงโปรแกรมการท่องเที่ยว1.....	37
4.4 แสดงโปรแกรมการท่องเที่ยว2.....	37
4.5 แสดงโปรแกรมการท่องเที่ยว3.....	38
4.6 แสดงโปรแกรมการท่องเที่ยวประเพณี เทศกาล.....	38
4.7 แสดงประเภทผู้ใช้สอยโครงการ.....	40
4.8 บอร์ดนิทรรศการแบบถอดประกอบได้ ครึ่งแผ่น.....	41
4.9 บอร์ดนิทรรศการแบบถอดประกอบได้.....	42
4.10 บอร์ดนิทรรศการแบบถอดประกอบได้ เต็มแผ่น.....	42
4.11 ภาพที่บอร์ดนิทรรศการแบบยึดติดกัน.....	43
4.12 บอร์ดนิทรรศการกว้าง 68 ซม. สูง 200เมตร.....	44
4.13 แสดงขนาดและระยะของภาพประกอบคำบรรยาย1.....	44
4.14 แสดงขนาดและระยะของภาพประกอบคำบรรยาย2.....	44
4.15 แสดงขนาดและระยะของภาพประกอบคำบรรยาย3.....	45
4.16 เรือพนมพระ.....	45

สารบัญภาพ(ต่อ)

รูปภาพที่	หน้า
4.17 รถพนมพระ	45
4.18 เรือยาว	46
4.19 ผังเมืองรวมจังหวัดสุราษฎร์ธานี.....	55
4.20 แสดงรูปแบบเรือนไทยริมน้ำใต้ถุนสูง	58
4.21 แสดงรูปแบบเรือนเครื่องปั้น-เครื่องไม้.....	59
4.22 ลักษณะหลังคาทรงจั่ว	59
5.1 แสดงลักษณะเรือนพักอาศัยไทยพุทธ	62
5.2 แสดงลักษณะเรือนพักอาศัยไทยมุสลิม	62
5.3 แสดงลักษณะประตูหน้าต่างเรือนไทย.....	63
5.4 แสดงลักษณะผนังเรือนไทย	63
5.5 แสดงลักษณะพื้นเรือนไทย.....	63
5.6 ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับจาก	64
5.7 แสดงลักษณะวัฒนธรรม-ประเพณี.....	65
5.8 แนวความคิดโครงการ.....	65
5.9 แนวความคิดโครงการ.....	65
5.10 แนวความคิดการส่งเสริมแหล่งทรัพยากรชุมชน	66
5.11 แนวความคิดการรองรับกิจกรรมทางวัฒนธรรม.....	66
5.12 แนวความคิดการถ่ายทอดความรู้.....	67
5.13 แนวความคิดการถ่ายทอดความรู้.....	67
5.14 แนวความคิดการถ่ายทอดกิจกรรมทางวัฒนธรรม ประเพณี.....	67
5.15 บริบทโดยรอบโครงการ.....	68
5.16 การวิเคราะห์ทิศทางแสงแดดและลม	68
5.17 การวิเคราะห์ตำแหน่งบริบทโดยรอบที่ตั้งโครงการ	69
5.18 ตำแหน่งพื้นที่เกี่ยวกับรถพนมพระเดิม.....	69
5.19 การวิเคราะห์ Zoning.....	70
5.20 มุมมองการเข้าถึงโครงการ	72
5.21 ทิศทางการเคลื่อนย้ายรถพนมพระและเรือพนมในช่วงงานประเพณี.....	72
5.22 การแบ่งกลุ่มอาคารและเปิดมุมมอง.....	73
5.23 การแบ่งกลุ่มอาคารและเปิดมุมมอง.....	73
5.24 การจัดลำดับนิทรรศการ	73
5.25 ลักษณะเส้นทางการเคลื่อนย้ายเรือและรถพนมพระ.....	73
5.26 ผังรวมโครงการศูนย์ส่งเสริมวัฒนธรรมดินแดนคลองร้อยสาย 1	74

สารบัญภาพ(ต่อ)

รูปภาพที่	หน้า
5.27 ผังรวมโครงการศูนย์ส่งเสริมวัฒนธรรมดินแดนคลองร้อยสาย 2.....	75
5.28 แบบร่างรูปด้านครั้งที่ 2.....	75
5.29 ผังรวมโครงการศูนย์ส่งเสริมวัฒนธรรมดินแดนคลองร้อยสาย 3.....	76
5.30 แบบร่างรูปด้านครั้งที่ 3.....	77
5.31 แบบร่างรูปตัดครั้งที่ 3.....	77
5.32 ผังรวมโครงการ.....	78
5.33 แพลนชั้น1 ส่วนต้อนรับและนิทรรศการถาวร.....	79
5.34 แพลนชั้น1 ส่วนนิทรรศการถาวร.....	80
5.35 แพลนชั้น1 ส่วนร้านอาหารและส่วนติดต่อกีฬา.....	81
5.36 แพลนชั้น2 ส่วนสำนักงานและประชุมสัมมนา.....	81
5.37 แพลนชั้น1 ส่วนที่พักโครงการ.....	82
5.38 รูปด้าน 1.....	83
5.39 รูปด้าน 2.....	83
5.40 รูปด้าน 3.....	83
5.41 รูปด้าน 4.....	84
5.42 รูปตัด A.....	84
5.43 รูปตัด B.....	84
5.44 รูปตัด C.....	85
5.45 แบบขยายส่วนจัดแสดงนิทรรศการรถพนมพระ-เรือพนมพระ.....	85
5.46 แบบขยายส่วนที่พักโครงการ.....	86
5.47 ทศนิยมภาพภายนอกโครงการ.....	87
5.48 ทศนิยมภาพภายในโครงการ.....	87
5.49 ทศนิยมภาพภายนอกส่วนที่พักโครงการ.....	88
5.50 ทศนิยมภาพภายในส่วนที่พักและภายนอกโครงการ.....	88
5.51 หุ่นจำลองโครงการ.....	89
5.52 หุ่นจำลองโครงการ.....	89
5.53 หุ่นจำลองขยายส่วนนิทรรศการถาวร.....	90
5.54 หุ่นจำลองขยายส่วนนิทรรศการถาวร.....	90
5.55 หุ่นจำลองขยายส่วนที่พักโครงการ.....	91
5.56 หุ่นจำลองขยายส่วนต้อนรับโครงการ.....	91

บทที่ 1

ความเป็นมา

ตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีลักษณะสภาพพื้นที่เสมือนเกาะ ล้อมรอบด้วยแม่น้ำใหญ่ 2 สายคือ แม่น้ำตาปีและคลองพุนพิน บริเวณพื้นที่มีลำคลองน้อยใหญ่ หลายสายไหลผ่านพื้นที่ตำบล หมู่บ้านและมีลำน้ำสาขามากมาย ทำให้เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวและบุคคลทั่วไปในนาม “ดินแดนคลองร้อยสาย” ประกอบกับ วิถีชีวิตการเป็นอยู่ กับ ธรรมชาติอย่างกลมกลืน ถ้อยทีถ้อยอาศัย ยึดวัฒนธรรมประเพณีแบบโบราณจากบรรพบุรุษและ คงความเป็นเอกลักษณ์วิถีไทยแบบเดิมของชุมชนอยู่

ด้วยศักยภาพของตำบลบางไผ่ที่กล่าวมาในเบื้องต้น เป็นปัจจัยสำคัญที่ดึงดูดผู้คน ต่างถิ่น ชาวต่างชาติให้เดินทางเข้าไปเยี่ยมชม ศึกษาและมีแนวโน้มจะเป็นเครือข่ายการ ท่องเที่ยวเชิงธุรกิจมากขึ้น ซึ่งคาดว่าจะส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิต สภาพความสมบูรณ์ทาง ธรรมชาติของตำบลในอนาคต เนื่องจากในปัจจุบันประชาชนชาวตำบลบางไผ่ยังไม่มีการ จัดทำยุทธศาสตร์การส่งเสริมวัฒนธรรม กล่าวคือ การดำเนินการบนฐานคิดที่ชาวบ้านทุกคน เป็นเจ้าของทรัพยากรและมีส่วนได้ส่วนเสียจากการท่องเที่ยว โดยการนำเอาทรัพยากรที่มีอยู่ใน ท้องถิ่น ทั้งด้านธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมประเพณี ภูมิปัญญาพื้นบ้าน รวมทั้งวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ มาใช้เป็นปัจจัยหรือต้นทุนสำคัญ

โครงการนี้จึงเป็นโครงการที่ตอบสนองแนวความคิดและหลักการต่างๆ เพื่อการพัฒนา ชุมชนสู่ความยั่งยืน นำศักยภาพของพื้นที่ที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์ แนวคิดที่จะสร้างความผูกพัน และการตระหนักรู้ตัวตนเดิมของชุมชน รากเหง้าของอาชีพ ความสำคัญของพื้นที่ ผ่าน การศึกษาวิถีชีวิตและประวัติศาสตร์ทั้งจากการเล่าเรื่องราว การเรียนรู้เพื่อรับมือกับการ เปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจในปัจจุบัน จึงเกิดโครงการเกี่ยวกับการส่งเสริมวัฒนธรรม ผสมผสานกับโครงการเพื่อประโยชน์แก่คนในชุมชนเป็นที่ให้คนนอกพื้น ชาวต่างชาติได้เรียนรู้ และรู้จักที่จะรับผิดชอบต่อสิ่งที่สังคมเมืองกำลังขาด และเมื่อชาวบ้านรู้สึกที่สามารถทำกินใน บ้านตนเองได้ มีนักท่องเที่ยวมากพอ ชาวบ้านก็จะไม่ละทิ้งถิ่นฐานเพื่อออกไปทำงาน แต่หัน กลับมาพัฒนาพื้นที่ทำกินเดิม รวมถึงแสวงหาความรู้เนื่องจากมีนักท่องเที่ยวเข้ามาอยู่ตลอด เกิดการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมที่ดี เป็นการสร้างกิจกรรมที่เป็นกลไกในการสร้างความเป็น ชุมชน

1.1 ความมุ่งหมาย

ศึกษาแหล่งทรัพยากรสำคัญ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และการทำรณมพระ-เรือพนมพระ ชุมชนบางไผ่

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.2.1 ศึกษาประวัติความเป็นมาและทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น ทั้งด้านธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมประเพณี ภูมิปัญญาพื้นบ้าน รวมทั้งวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของตำบลบางไผ่ ซึ่งเป็นสิ่งที่มีความค่าและเริ่มเลือนหายไปในปัจจุบัน

1.2.2 ศึกษาจุดเด่น จุดด้อย ปัญหาและอุปสรรคของการท่องเที่ยว สภาพเศรษฐกิจ เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมดินแดนคลองร้อยสาย ตำบลบางไผ่

1.2.3 การศึกษาแนวทางการสร้างโครงการให้สอดคล้องกับบริบทของชุมชน ลักษณะภูมิประเทศเฉพาะถิ่น ความสัมพันธ์ของกิจกรรมในพื้นที่ตำบลบางไผ่

1.3 ขอบเขตของการศึกษาโครงการ

1.3.1 การศึกษาข้อมูลวิถีชีวิต ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ชุมชน เพื่อนำไปประยุกต์ใช้กับโครงการ

1.3.2 การศึกษาชุมชนเพื่อกำหนดเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

1.3.3 กำหนดเส้นทางกิจกรรมการเชื่อมโยงกับพื้นที่โครงการ

1.3.4 กำหนดเส้นทางกิจกรรมเพื่อการรับรู้และเรียนรู้วิถีชีวิตคนในพื้นที่ ชุมชน เช่น กลุ่มบ้านที่มีชื่อเสียงในเรื่องภูมิปัญญาพื้นบ้าน ผลิตภัณฑ์ ต่าง ๆ

1.3.5 กำหนดเส้นทางของกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ระบบนิเวศน์ในพื้นที่ชุมชน เช่น แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร จุดชมหิ่งห้อย

1.4 ขั้นตอนการศึกษา

1.4.1 ศึกษาและรวบรวมข้อมูลพื้นฐานต่าง ๆ ของโครงการซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ส่วนได้แก่

1.4.1.1 การหาข้อมูลเพื่อกำหนดเอกลักษณ์จุดเด่นของโครงการ ได้แก่ศึกษาโครงการเปรียบเทียบกับมีลักษณะใกล้เคียงกันกับโครงการเสนอแนะ เพื่อวิเคราะห์พื้นที่การใช้งาน กลุ่มเป้าหมาย และพฤติกรรมผู้ใช้โครงการ

1.4.1.2 การรวบรวมข้อมูล โดยการค้นคว้าจากหนังสือ อินเทอร์เน็ต การสัมภาษณ์กับประชาชนในพื้นที่ชุมชน ผู้ที่เกี่ยวข้องและมีความรู้ เพื่อนำมาวิเคราะห์หาแนวทางในการออกแบบต่อไป

1.4.2 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้า ศึกษาและสอบถามมาเลือกสถานที่ตั้ง อาคารสภาพแวดล้อม ความต้องการพื้นที่ใช้สอยให้มีความเหมาะสมกับโครงการมากที่สุด

1.4.3 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษา และวิเคราะห์มาหาข้อสรุปเพื่อนำไปสู่การออกแบบให้ตรงตามแนวคิดของโครงการที่กำหนดไว้

1.4.4 สรุปข้อมูลที่ได้จากการศึกษา ค้นคว้าและวิเคราะห์ เพื่อทำการนำเสนอแนวคิดในการออกแบบ

1.4.5 ออกแบบ เขียนแบบ สร้างแบบจำลองทางสถาปัตยกรรม

1.5 การประยุกต์แนวความคิดกับอาคาร

โครงการศูนย์ส่งเสริมวัฒนธรรมดินแดนคลองร้อยสาย เป็นอาคารประเภทศูนย์กลางข้อมูลแหล่งทรัพยากรในชุมชนบางไผ่ไม่เพื่อการเชื่อมโยงเข้าถึงสถานที่จริงในแต่ละที่ และพื้นที่ในการจัดแสดงและสร้างรถพนมพระ เรือพนมพระ ในรูปแบบของอาคารที่ประยุกต์ใช้งานสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น วัสดุ เทคนิคและวิธีการของภูมิปัญญาท้องถิ่น กับการออกแบบและวัสดุสมัยใหม่ เช่น โครงสร้างเหล็ก เป็นต้น โดยแบ่งลักษณะการออกแบบโครงการเป็น 2 ส่วนหลักๆ ดังในตาราง

Design	Design support
พื้นที่ให้ข้อมูลชุมชนบางไผ่	จัดโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
พื้นที่จัดแสดงรถพนมพระและเรือพนมพระ	- วัดบางไผ่
พื้นที่การทำรถพนมพระและเรือพนมพระ	- บ้านโบราณ 200 ปี
พื้นที่รองรับกิจกรรมทางวัฒนธรรม	- จุดชมวิถีชีวิตชาวประมง
ร้านอาหารพื้นบ้าน	- จุดชมหิ่งห้อย
รีสอร์ท	- จุดสาธิตลิงแสนรู้
	- แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร
	- ศูนย์เรียนรู้การทำน้ำมันมะพร้าวสกัดเย็น
	- แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับจาก
	- แหล่งเรียนรู้การเย็บจาก

ตารางที่ 1.1 แสดงการประยุกต์แนวความคิดกับอาคาร

บทที่ 2

การศึกษาบริบท

2.1 การอภิปรายบริบทพื้นที่

2.1.1 ด้านภูมิศาสตร์

2.1.1.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

รูปภาพที่ 2.1 ลักษณะที่อยู่อาศัยของตำบลบางโป๊ะ

ชุมชนบางโป๊ะเป็นชุมชนเก่าแก่เริ่มแรกของชาวในบาง มีประวัติความเป็นมายาวนานกว่าสองร้อยปี สมัยพระยาตากสิน ยกทัพมาตีเมืองนครศรีธรรมราชขุนประจันศึกประชิดซึ่งเป็นทหารคู่มือของเจ้าเมืองนครฯ รักษาหัวเมืองทางด้านทิศเหนือเห็นว่าพระยานครสู้อำนาจพระยาตากสินไม่ได้ จึงสั่งให้ทหารลงเรือเพื่อจะหนีพระยาตากสิน ขุนประจันศึกประชิดพร้อมทหารคู่มือและครอบครัวหลบหนีมาทางแม่น้ำหลวง ผ่านบ้านดอนเพื่อจะไปเมืองไชยา แต่ปรากฏว่าเมืองไชยาก็โดนพระยาตากสินยกทัพมาตีแตก ขุนประจันศึกประชิดจึงถอยร่นลงมาในลำคลองเล็กๆ ซึ่งเหมาะกับการตั้งบ้านเรือน โดยสร้างบ้านหลังใหญ่ประมาณห้าหลัง และตั้งชื่อว่าหมู่บ้านใหญ่และกลายเป็นตำบลบางโป๊ะในปัจจุบัน

รูปภาพที่ 2.2 คลองร้อยสาย

2.1.1.2 ที่ตั้ง ตำบลบางโป๊ะไม่เป็นที่ตั้งห่างจากอำเภอเมืองฯ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ห่างจากตัวเมือง ประมาณ 2 กิโลเมตรด้วยลักษณะพื้นที่ของตำบลมีลำคลองเป็นจำนวนมาก สองข้างเป็นป่าไม้เบญจพรรณในลำคลองจะมีใบไม้ลอยทับถมกันจนน้ำขึ้นลงไม่สะดวก จึงได้นำ เหตุผลดังกล่าว มาตั้งชื่อตำบลบางโป๊ะ

2.1.1.3 เนื้อที่ องค์การบริหารส่วนตำบลบางโป๊ะ มีเนื้อที่ประมาณ 10.14 ตาราง กิโลเมตร หรือ ประมาณ 6,337.5 ไร่

2.1.1.4 ภูมิประเทศ ลักษณะพื้นที่ตำบลบางโป๊ะ เป็นที่ราบลุ่มบริเวณริมแม่น้ำ บริเวณพื้นที่มีลำคลองหลายสายไหลผ่าน

2.1.1.5 อาณาเขตของตำบลบางโป๊ะ

- ทิศเหนือ	ติดกับ	ตำบลบางไทร	อำเภอเมืองฯ	จังหวัดสุราษฎร์ธานี
- ทิศใต้	ติดกับ	แม่น้ำตาปี	อำเภอเมืองฯ	จังหวัดสุราษฎร์ธานี
- ทิศตะวันออก	ติดกับ	ตำบลบางชนะ	อำเภอเมืองฯ	จังหวัดสุราษฎร์ธานี
- ทิศตะวันตก	ติดกับ	ตำบลคลองน้อย	อำเภอเมือง	จังหวัด สุราษฎร์ธานี

2.1.1.6 จำนวนหมู่บ้าน 5 หมู่บ้าน

- จำนวนหมู่บ้านที่อยู่ในเขต อบต. บางส่วน ได้แก่
  - หมู่ที่ 1 บ้านเบ็ดล่าง
  - หมู่ที่ 2 บ้านคลองใหญ่
- จำนวนหมู่บ้านในเขต อบต. เต็มหมู่บ้าน มี 3 หมู่บ้าน ได้แก่
  - หมู่ที่ 3 บ้านปลายคลอง
  - หมู่ที่ 4 บ้านบางไผ่
  - หมู่ที่ 5 บ้านบางยาง

2.1.1.7 ประชากร

ประชากรทั้งสิ้น 2,652 คน แยกเป็นชาย 1,268 คน หญิง 1,384 คน มีความหนาแน่นเฉลี่ยคน/ตารางกิโลเมตร จำนวนครัวเรือน 973 ครัวเรือน

หมู่ที่	เปรียบเทียบจำนวนประชากร ปี พ.ศ. 2557 และ พ.ศ. 2558						จำนวนครัวเรือน (หลัง)	
	ชาย		หญิง		จำนวนประชากรรวม			
	2557	2558	2557	2558	2557	2558	2557	2558
บ้านกลาง	-		-		-		1	
1	312	295	326	296	638	591	197	198
2	116	131	152	164	268	295	145	150
3	360	360	374	373	734	733	251	258
4	178	182	225	231	403	413	154	160
5	301	300	321	320	622	620	194	207
รวม	1,267	1,268	1,398	1,384	2,665	2,652	942	973

ตารางที่ 2.1 เปรียบเทียบจำนวนประชากร ปี พ.ศ. 2557 และ พ.ศ. 2558

(ที่มา : สำนักงานทะเบียนราษฎร อำเภอมืองสุราษฎร์ธานี ข้อมูล ณ วันที่ 24 เดือนมิถุนายน 2558)

2.1.1.8 อาชีพ อาชีพหลักของประชาชนอาชีพหลักของประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำสวนมะพร้าว,สวนปาล์ม,ประมง,เลี้ยงสัตว์, รับจ้างทั่วไป

2.1.1.9 การพาณิชย์

- สถานีบริการน้ำมัน 1 แห่ง
- สหกรณ์จำนวน 1 แห่ง

2.1.1.10 สถานที่สำคัญ

- โรงเรียนประถมศึกษา(ขยายโอกาสทางการศึกษาถึง ม.3) 1 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนวัดบางใบไม้
- โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล 1 แห่ง ได้แก่ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบางใบไม้
- วัด/สำนักสงฆ์ 1 แห่ง ได้แก่ วัดบางใบไม้

2.1.1.11 กลุ่มองค์กรในพื้นที่

- กลุ่มผลิตภัณฑ์น้ำมันมะพร้าวสกัดเย็น
- กลุ่มผลิตภัณฑ์จากต้นจาก
- กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรตำบลบางไผ่
- กลุ่มสตรีตำบลบางไผ่
- ชมรมผู้สูงอายุตำบลบางไผ่
- กลุ่มสวัสดิการชุมชนตำบลบางไผ่

2.1.1.12 การบริการพื้นฐาน

1. การคมนาคม

- หมู่ที่ 1 (บ้านเบ็ดล่าง) โดยรถและเรือ ระยะทางจากตัวเมือง 6 กิโลเมตร
- หมู่ที่ 2 (บ้านคลองใหญ่) โดยรถและเรือ ระยะทางจากตัวเมือง 7 กิโลเมตร
- หมู่ที่ 3 (บ้านปลายคลอง) โดยรถและเรือระยะทางจากตัวเมือง 6.5 กิโลเมตร
- หมู่ที่ 4 (บ้านบางไผ่) โดยพาหนะรถและเรือระยะทางจากตัวเมือง 7กิโลเมตร
- หมู่ที่ 5 (บ้านบางยาง) โดยรถและเรือ ระยะทางจากตัวเมือง 8 กิโลเมตร

2. การโทรคมนาคม

- โทรศัพท์สาธารณะ 5 แห่ง

3. แหล่งน้ำธรรมชาติ

- คลอง/ห้วย จำนวน 6 สาย

2.1.2 ด้านแหล่งทรัพยากรทางวัฒนธรรม

2.1.2.1 หลวงพ่อข้าวสุก วัดบางไผ่ อ.เมือง จ.สุราษฎร์ธานี

รูปภาพที่ 2.3 วัดหลวงพ่อก้าวสุก วัดบางไผ่ อ.เมือง จ.สุราษฎร์ธานี

หลวงพ่อก้าวสุก สร้างจากข้าวสุกกันบาตรที่มีอายุกว่า 100 ปี สร้างโดยหลวงพ่อก้าว เจ้าอาวาสวัดบางไผ่ในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น มีคฤหะศกที่นั่นบอกว่า หลวงพ่อก้าวสุก เป็นพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์เป็นที่เลื่อมใสศรัทธาของชาวบางไผ่ ของคนภาคใต้ ดังเช่นหลวงพ่อก้าวสุกโสธรของคนภาคกลาง

รูปภาพที่ 2.4 หลวงพ่อก้าวสุก สร้างจากข้าวสุกกันบาตรที่มีอายุกว่า 100 ปี

หลวงพ่อก้าวสุก หรือ หลวงพ่อก้าวสุช สร้างในราวปี พ.ศ.2433-2446 เมื่อวัดใกล้เสร็จสมบูรณ์ และอหิวาตกโรคผ่านพ้นไป แต่ผู้คนหวาดกลัวไม่กล้ามาอยู่ในบางอีก หลวงพ่อก้าว จึงได้สร้างพระพุทธรูปปางสมาธิ ด้วยส่วนผสม 9 สิ่งมงคล รวมข้าวสุกกันบาตรด้วย ทำพิธีปลุกเสกในโบสถ์วัดบางไผ่เป็นเวลา 9 วัน 9 คืน เพื่อสร้างขวัญให้ชาวบ้านไม่กลัวภูตผีปีศาจ ที่ชาวบ้านในสมัยนั้นเชื่อกันว่ามีผีห่ามาทำให้คนตายมาก จึงเรียกว่าโรคห่า คนตายเหล่านำมาเสียบไม้และปักไว้ เพื่อป้องกันโรคห่า จึงทำให้บริเวณนั้นเป็นที่น่าหวาดกลัวของชาวบ้าน

ต่อมามีการหล่อทองแดงหุ้มองค์หลวงพ่อก้าวสุกเพื่อกันมด กันแมลงที่มากัดกินข้าวหลวงพ่อก้าวสุก มีลักษณะที่ดูแปลกตากว่าพระพุทธรูปปางสมาธิทั่วไป เพราะมีลักษณะหลังโค้งงอไปข้างหน้าหลวงพ่อก้าวสุก สะกดอีกแบบหนึ่งว่า หลวงพ่อก้าวสุช โดยมีความเชื่อว่า ข้าว แสดงถึงความอุดมสมบูรณ์ความเป็นอยู่ข้าวอยู่น้ำ เทือกสนไร่นาสมบูรณ์ เงินทองไหลมาเทมา ส่วนคำว่า สุข หมายถึง ความอยู่เย็นเป็นสุข ปราศจากทุกโรคภัย ทั้งหลายทั้งปวง หมดจากศัตรูปองร้าย

2.1.2.2 บ้านโบราณ 200 ปี

รูปภาพที่ 2.5 ภาพบ้านโบราณ 200 ปี

ชุมชนบางโป๊ไม่เป็นที่ชุมชนเก่าแก่เริ่มแรกของชาวในบาง มีประวัติความเป็นมายาวนานกว่าสองร้อยปี สมัยพระยาตากสิน ยกทัพมาตีเมืองนครศรีธรรมราช ขุนประจันศึกประชิด ซึ่งเป็นทหารคู่มือของเจ้าเมืองนครฯ รักษาหัวเมืองทางด้านทิศเหนือเห็นว่าพระยานครสูททัพพระยาตากสินไม่ได้ จึงสั่งให้ทหารลงเรือเพื่อจะหนีพระยาตากสิน ขุนประจันศึกประชิดพร้อมทหารคู่มือและครอบครัวหลบหนีมาทางแม่น้ำหลวง ผ่านบ้านดอนเพื่อจะไปเมืองไชยา แต่ปรากฏว่าเมืองไชยาก็โดนพระยาตากสินยกทัพมาตีแตก ขุนประจันศึกประชิดจึงถอยร่นลงมาในลำคลองเล็กๆ ซึ่งเหมาะกับการตั้งบ้านเรือน โดยสร้างบ้านหลังใหญ่ประมาณห้าหลัง และตั้งชื่อว่าหมู่บ้านใหญ่และกลายเป็นตำบลบางโป๊ในปัจจุบัน

2.1.2.3 จุดชมวิถีชีวิตชาวประมง

รูปภาพที่ 2.6 จุดชมวิถีชีวิตชาวประมง

อาชีพของชาวบ้านตำบลบางโป๊ส่วนใหญ่ทำสวนมะพร้าว 80 เปอร์เซ็นต์ และทำประมงชายฝั่ง 20 เปอร์เซ็นต์ ลักษณะทางสังคมเป็นสังคมชนบทริมแม่น้ำที่ชาวบ้านอยู่กันอย่างเรียบง่าย

2.1.2.4 จุดชมหิ่งห้อย

รูปภาพที่ 2.7 จุดชมหิ่งห้อย

ในช่วงเวลากลางคืน สามารถนั่งเรือออกไปชมหิ่งห้อยตามสายคลองต่างๆ หรือจะนอนชมหิ่งห้อยในบริเวณบ้านพักโฮมสเตย์ โดยหิ่งห้อยจะปรากฏให้เห็นตามต้นไม้ริมคลอง ทั้งต้นลำพู ต้นมะพร้าว

2.1.2.5 จุดสาริตถ์ลิงแสมรู้

รูปภาพที่ 2.8 จุดสาริตถ์ลิงแสมรู้

โรงเรียนสอนฝึกลิงเพื่อการเกษตร ที่ว่าเพื่อการเกษตรนั้นก็เพราะว่า อาชีพของชาวบ้านในแถบนี้ส่วนใหญ่แล้วก็จะเป็นชาวสวนมะพร้าว หากฝึกสอนลิงให้ช่วยเก็บลูกมะพร้าวได้ก็จะเป็นการทุ่นแรงและระยะเวลาให้กับเจ้าของสวนได้มากทีเดียว แต่หากชาวสวนคนใดไม่มีลิงเป็นของตัวเอง ก็สามารถมาจ้างลิงของที่โรงเรียนนี้ได้

ผู้ก่อตั้งได้ไปเรียนรู้จากเพื่อนที่มีอาชีพฝึกลิงที่ อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ใช้เวลาฝึก 3-4 เดือน ลิงที่ฝึกแล้วสามารถนำไปขายได้ถึงตัวละ 16,000 บาท หรือถ้ามีผู้นำลิงมาฝึกจะคิดตัวละ 4,000 บาท ต่อมาทางโรงเรียนได้จัดให้มีการสาริตถ์ลิงเก็บมะพร้าวให้นักท่องเที่ยวได้รับชม

2.1.2.6 แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร กลุ่มพัฒนาปุ๋ยชีวภาพไซโต

รูปภาพที่ 2.9 แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร กลุ่มพัฒนาปุ๋ยชีวภาพไซโต

ปัจจุบันธรรมชาติในโลกเราล้วนแต่ถูกทำลายลงไปเรื่อยๆ ถึงเวลาแล้วที่เราจะช่วยกันปกป้องธรรมชาติเพื่อเป็นการตอบแทนธรรมชาติที่ทำให้พวกเราสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ โดยเริ่มจากการช่วยกันลดมลภาวะทางดินโดยการใช้ปุ๋ยของเราซึ่งเป็นทางเลือกใหม่ภายใต้ชื่อว่า “ปุ๋ยไซโต”

รูปภาพที่ 2.10 แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร กลุ่มพัฒนาปุ๋ยชีวภาพไซโต

ปุ๋ยไซโตของเรานั้นจะมาเน้นในเรื่องของการเพิ่มผลผลิต ลดต้นทุนในการใช้ปุ๋ย ลดการทำลายดินจากการใช้ปุ๋ยเคมีและเพื่อเพิ่มรายได้แก่ชุมชน เพราะปุ๋ยไซโตของเราทำมาจากวัตถุดิบในท้องถิ่นซึ่งหาได้จากธรรมชาติมาเป็นส่วนประกอบหลัก แล้วยังมีมูลค่างคาวเป็นส่วนประกอบสูงถึง 50% และเพื่อคุณภาพที่ดีมากขึ้น เราจึงนำสารคีเลตจากธรรมชาติซึ่งทำหน้าที่ละลายธาตุอาหารที่มีอยู่ในดินและที่ตกค้างในดินจากการใช้ปุ๋ยเคมี ให้พืชนำกลับมาใช้ได้ อย่างสมบูรณ์และปรับโครงสร้างดินที่เสียจากการใช้ปุ๋ยเคมีและปลูกพืชซ้ำ ๆ ให้ดีดั่งเดิม เสริมประสิทธิภาพการใช้ปุ๋ยได้ถึง 100% นอกจากนี้โรงงานปุ๋ยไซโตยังมีนักวิชาการที่ผ่านประสบการณ์มากกว่า 20 ปี คิดค้นพัฒนาสูตรและควบคุมการผลิตทุกขั้นตอน

2.1.2.7 ศูนย์เรียนรู้การทำน้ำมันมะพร้าวสกัดเย็น

รูปภาพที่ 2.11 ศูนย์เรียนรู้การทำน้ำมันมะพร้าวสกัดเย็น

มะพร้าวในพื้นที่ตำบลบางไผ่ อำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี เป็นพืชสวนเศรษฐกิจหลักที่มีความสำคัญและมีมากเป็นอันดับหนึ่ง จึงมีความสำคัญในการแปรรูปให้เกิดมูลค่าเพิ่มขึ้น เพิ่มรายได้และส่งเสริมในด้านสุขภาพ กลุ่มสมาชิกจากราษฎรในหมู่บ้านจึงได้มีการพัฒนารูปแบบในการผลิตน้ำมันมะพร้าว และการบรรจุภัณฑ์น้ำมันมะพร้าว ส่งเสริมให้เป็นผลิตภัณฑ์ OTOP ภูมิปัญญาท้องถิ่นขึ้นอย่างจริงจังขึ้นในตำบลบางไผ่ มีประธานกลุ่ม คือนายสมประสงค์ ศรีเทพ บ้านเลขที่ 109 หมู่ที่ 3 ตำบลบางไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยจัดตั้งเป็น

ศูนย์เรียนรู้ เป็นสถานที่ศึกษาดูงานในการผลิตน้ำมันมะพร้าวสกัดเย็น และเป็นแหล่งภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่ชื่อว่า “สวนลุงสงค์”

อัตลักษณ์(เอกลักษณ์) จุดเด่นของผลิตภัณฑ์

รูปภาพที่ 2.12 (เอกลักษณ์)/จุดเด่นของผลิตภัณฑ์

1. เป็นภูมิปัญญาชาวบ้านดั้งเดิม นำมาปรับปรุงด้านคุณภาพเพื่อเพิ่มมูลค่า
2. เป็นประโยชน์ด้านสุขภาพ บำรุงรักษาสุขภาพให้แข็งแรง

น้ำมันมะพร้าวสกัดเย็นเป็นองค์ความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นในหมู่บ้าน โดยความรู้ดั้งเดิมจากบรรพบุรุษที่นำเอามะพร้าวซึ่งเป็นผลผลิตด้านการเกษตรมาแปรรูป เป็นน้ำมันมะพร้าวสกัดเย็น เพื่อเพิ่มมูลค่าและเพื่อใช้ประโยชน์ในการส่งเสริมด้านสุขภาพ โดยคนในชุมชนรวมตัวกันเป็นสมาชิกกลุ่มในการผลิต

2.1.2.8 แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับจาก

รูปภาพที่ 2.13 แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับจาก

ตำบลบางไผ่ไม่เต็มไปด้วยต้นจากและใบจากขึ้นครึ้มเต็มสองฝั่งคลอง ที่แทรกแซมด้วยบ้านริมน้ำหลังน้อยใหญ่ประปราย สำหรับชาวบางไผ่ไม่ ต้นจากและผลหมากรวมจากไม่ต่าง ๆ บนเกาะ ถือเป็นทรัพย์สินจากธรรมชาติที่ก่อเกิดรายได้ สร้างเนื้อสร้างตัวและส่งลูกหลานให้เรียนหนังสือมาหลายต่อหลายรุ่น แต่มีทุนจากธรรมชาติเพียงอย่างเดียวคงไม่เพียงพอ กลุ่มสมาชิกจากราชภัฏในหมู่บ้านจึงได้มีการก่อตั้งแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับจาก มีประธานกลุ่ม คือ นายประมุล ทับทอง บ้านเลขที่ 81/1 หมู่ที่ 1 ตำบลบางไผ่ไม่ อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ต้นจาก เป็นพืชที่เจริญเติบโตได้ทั่วไปบริเวณชายฝั่งทะเล ป่าชายเลนและบริเวณที่น้ำทะเลท่วมถึงเป็นครั้งคราว ทั้งนี้ต้นจากยังเป็นพืชที่ให้คุณค่าทั้งทางนิเวศวิทยาและคุณค่าทางเศรษฐกิจแก่ชาวบ้านเป็นอย่างมาก โดยถือเป็นอาชีพดั้งเดิมที่เป็นภูมิปัญญามาแต่รุ่นบรรพบุรุษ

กิจกรรมในแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับจาก

- การทำน้ำตาลจาก
- การทำน้ำส้มจาก
- การสารหมาน้ำ
- การทำเสวียนหม้อ
- การทำแซ่ปัดยุง

รูปภาพที่ 2.14 แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับจาก

2.1.2.9 แหล่งเรียนรู้การเย็บจาก

รูปภาพที่ 2.15 การเย็บจาก

หมู่บ้านบางไผ่ไม่ยังคงใช้วิถีชีวิตแบบดั้งเดิมที่สืบทอดกันมาจนชั่วลูกชั่วหลาน ปัจจุบัน คือ ต้นจาก ป่าจาก ซึ่งเกิดมาพร้อมกับตำบลบางไผ่ ไม้พื้นที่บางไผ่ไม่มีพื้นที่ต้นจากประมาณ 300 ไร่ ความสำคัญของต้นจากที่พบเห็นได้ในชุมชนตำบลบางไผ่ ไม้ คือ ใบจาก ใช้มุงหลังคาบ้านและสุมแทนบุหรืในสมัยโบราณ หรือเอาใบมาคลี่เรียงกัน แล้วผูกรวบปลายทั้งสองข้างเข้าหากัน ทำเป็นภาชนะตักน้ำ หรือวิดน้ำท้องเรือ เรียกภาชนะนี้ว่า หมากจาก

- ทางจาก ใช้กันเป็นฝาบ้านหรือขัดกันตลิ่งพัง
- ก้าน ทำผลิตภัณฑ์กระดาษ และเครื่องเสวียนหม้อ
- ใบสด ใช้ห่อขนมจาก
- งวง ทำน้ำตาลหรือน้ำส้มจาก
- ลูกจาก กินสดหรือทำเป็นขนมลอยแก้ว
- ราก กันการพังของดินริมคลอง

อุปกรณ์ในการเย็บจาก

1. ใบจาก
2. ไม้ไผ่เอามาทำดัดจาก
3. หวายลิงหรือเชือกฟาง

รูปภาพที่ 2.16 การเย็บจาก

ขั้นตอนการเย็บจาก

1. เลือกใบจากสีเขียวแก่อายุประมาณ ๒ ปี นำไม้ไผ่ซี่กบนมาวางเป็นแกน
2. พับใบจากทับแกนไม้ไผ่ให้เท่ากันสองข้าง วัดความยาวประมาณ ๒๕ ซม.
3. นับใบจากมาวางทับ โดยให้ขอบใหม่พอดีกับตรงกลางใบเดิม
4. นำเปลือกต้นคล้ามาทำเป็นตอกสำหรับเย็บ สลับขึ้นลงชิดบริเวณแกนไม้ไผ่ โดยเรียงใบจากและเย็บแบบนี้ไปเรื่อยๆ จนได้ความยาวจากตับประมาณ ๑๒๐ ซม.
5. เมื่อเย็บเสร็จก็ตัดปลายแหลมๆ ออก นำไปตากแดดเตรียมใช้งานหรือจำหน่ายต่อไป เด็กบางใบไม้หลายคนเติบโตมาได้ก็เพราะพ่อแม่เย็บหลังคามุงจากขายราคาตลับละ 3 บาท ความต้องการซื้อหลังคามุงจากมีมากในหลายจังหวัด ทำให้การเย็บจากเดือนหนึ่งมีรายได้เกือบสองหมื่นบาท

2.1.3 ด้านแหล่งทรัพยากรทางธรรมชาติ

2.1.3.1 ต้นจาก

รูปภาพที่ 2.17 ต้นจากชุมชนบางใบไม้

หมู่บ้านบางใบไม้ยังคงใช้วิถีชีวิตแบบดั้งเดิมที่สืบทอดกันมาจนชั่วลูกชั่วหลาน ปัจจุบันคือ ต้นจาก ป่าจาก ซึ่งเกิดมาพร้อมกับตำบลบางใบไม้ พื้นที่บางใบไม้มีพื้นที่ต้นจากประมาณ 300 ไร่ ความสำคัญของต้นจากที่พบเห็นได้ในชุมชนตำบลบางใบไม้ คือ

1. ใบจาก ใช้มุงหลังคาบ้านและสุมแทนหญ้าหรือในสมัยโบราณ หรือเอาใบมาคั่วเรียงกัน แล้วผูกรวบปลายทั้งสองข้างเข้าหากัน ทำเป็นภาชนะตักน้ำ เรียกภาชนะนี้ว่า หมากจาก
2. ทางจาก ใช้กันเป็นฝาบ้านหรือขัดกันตลิ่งพัง
3. ก้าน ทำผลิตภัณฑ์กระดาษ และเครื่องเสวียนหม้อ
4. ใบสด ใช้ห่อขนมจาก
5. งวง ทำน้ำตาลหรือน้ำส้มจาก
6. ลูกจาก กินสดหรือทำเป็นขนมลอยแก้ว
7. ราก กันการพังของดินริมคลอง

2.1.3.2 ต้นมะพร้าว

รูปภาพที่ 2.18 สวนมะพร้าวชุมชนบางไผ่

นอกจากต้นจากแล้ว ชุมชนบางไผ่ยังมีต้นมะพร้าวเป็นพืชเศรษฐกิจหลักของชุมชน และคนส่วนใหญ่ในชุมชนก็ทำสวนมะพร้าวเป็นอาชีพหลัก ความสำคัญของต้นมะพร้าวที่พบเห็นได้ในชุมชนตำบลบางไผ่ คือ

1. ใช้ในการประกอบอาหารพื้นบ้าน
2. ภูมิปัญญาท้องถิ่น น้ำมันมะพร้าวสกัดเย็น
3. ผลิตภัณฑ์กะลามะพร้าว

2.2 การเลือกและวิเคราะห์ที่ตั้ง

2.2.1 โครงสร้างสังคม

จากการวิเคราะห์ระบบโครงสร้างสังคมของคนในชุมชนบางไผ่ ซึ่งแต่ละหมู่บ้านมีความสัมพันธ์กันแน่นแฟ้นของกิจกรรมทางวัฒนธรรมประเพณีที่สืบเนื่องมาตั้งแต่อดีต มีกิจกรรมที่เป็นตัวเชื่อมความสัมพันธ์ในแต่ละหมู่บ้าน เช่น การสร้างรถพนมพระ เรือพนมพระ การแลกเปลี่ยนภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยการใช้พื้นที่วัดบางไผ่เป็นจุดศูนย์กลางในการทำกิจกรรมต่างๆ เหล่านี้ และมีค่านิยมในเรื่องคุณความดีทางศาสนาเป็นตัวควบคุมความประพฤติทางสังคมของคนชนบท สถานภาพจะมีลักษณะ จำเพาะของตัวบุคคลเอง เช่น อายุ ความสามารถ และคุณความดี ผู้ที่ได้รับการยกย่องให้เป็นผู้นำในชุมชนมักได้แก่ พระ ผู้ใหญ่บ้าน กำนันและผู้อาวุโสที่ชาวบ้านเคารพนับถือ

2.2.2 เกณฑ์การเลือกและวิเคราะห์ที่ตั้งโครงการ

1. พื้นที่มีลักษณะสอดคล้อง-ตอบรับลักษณะเฉพาะตัวของวัฒนธรรมประเพณีที่มีมาแต่ดั้งเดิม
2. ที่ตั้งมีบริบทที่เอื้อต่อการปฏิสัมพันธ์ต่อชุมชน เพื่อการถ่ายทอดและส่งเสริมกิจกรรมต่างๆ
3. ที่ตั้งเป็นศูนย์กลางที่อยู่ท่ามกลางผู้ใช้งานหลัก
4. ที่ตั้งมีการเข้าถึงที่สะดวก ทั้งทางบกและทางน้ำ

พื้นที่เป้าหมาย

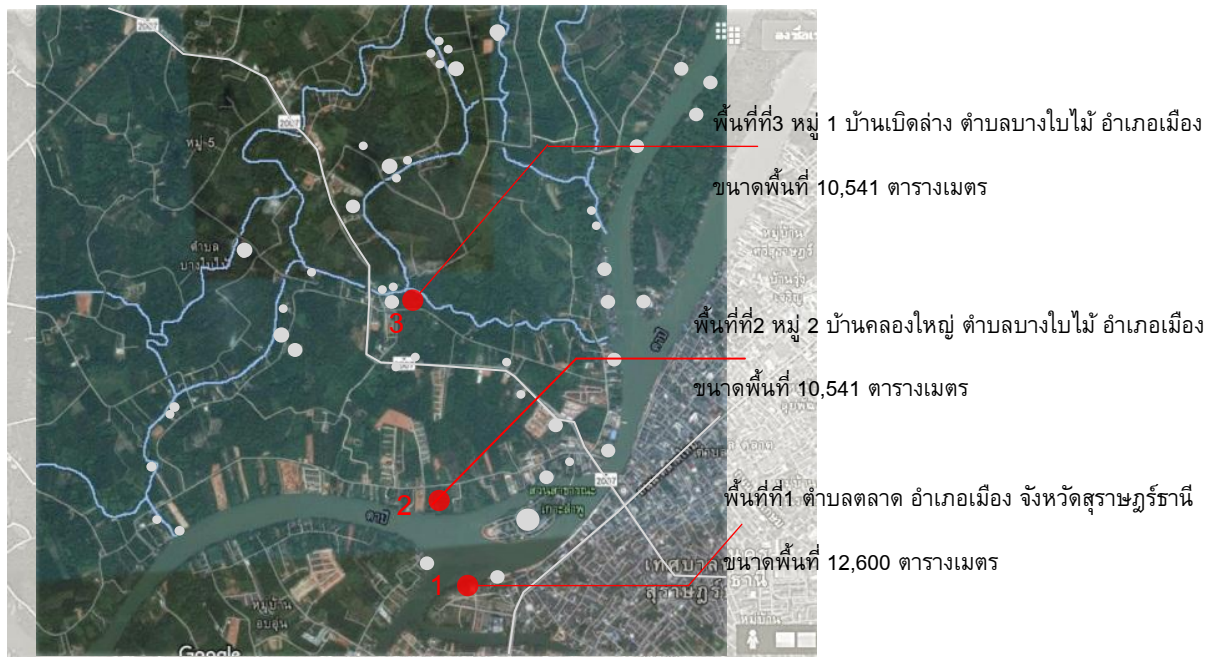
ตำบลบางไผ่มีจำนวน 5 หมู่บ้าน

- 1.บ้านเบ็ดล่าง 2.บ้านคลองใหญ่ 3.บ้านปลายคลอง 4.บ้านบางไผ่ 5.บ้านยาง

รูปที่ 2.19 แสดงสภาพพื้นที่ตำบลบางไผ่

2.2.2.1 ตำแหน่งพื้นที่เป้าหมายโครงการทั้งหมด

รูปภาพที่2.20 แสดงตำแหน่งพื้นที่เป้าหมาย

2.2.2.2 พื้นที่ตั้งโครงการที่1 ตำบลตลาด อำเภอเมือง

รูปภาพที่2.21 แสดงตำแหน่งพื้นที่โครงการที่1

ลักษณะสภาพแวดล้อมของพื้นที่โครงการที่1 ด้านทิศเหนือจะติดกับแม่น้ำตาปี ด้านทิศใต้จะติดกับถนนสายรองของจังหวัด ส่วนบริเวณรอบ ๆโครงการจะเป็นพื้นที่โล่งกว้างและพื้นที่รกร้าง

การเข้าถึงโครงการ

รูปภาพที่2.22 แสดงตำแหน่งพื้นที่โครงการที่2

เส้นทางการเข้าถึงพื้นที่โครงการที่ 1 ติดถนนสายหลักของจังหวัดสุราษฎร์ธานี
ข้อดีพื้นที่โครงการที่ 1

- ติดแม่น้ำสายหลัก (แม่น้ำตาปี)
- ติดกับตลาดน้ำเดิม
- ติดกับพื้นที่จัดงานทางประเพณี เทศกาลต่างๆ

ข้อเสียพื้นที่โครงการที่ 1

- อยู่ห่างจากพื้นที่ชุมชน

2.2.2.3 พื้นที่ตั้งโครงการที่2 หมู่2 บ้านคลองใหญ่ ตำบลบางใบไม้

รูปภาพที่2.23 แสดงตำแหน่งพื้นที่โครงการที่2

ลักษณะสภาพแวดล้อมของพื้นที่โครงการที่2 ด้านทิศเหนือจะติดกับถนนสายหลักตำบลบางใบไม้
ทิศใต้จะติดกับแม่น้ำตาปี ส่วนบริเวณรอบๆโครงการจะมีต้นลำพูและมีต้นหญ้าขึ้นอยู่รอบๆพื้นที่โครงการ

การเข้าถึงโครงการ

รูปภาพที่ 2.24 แสดงตำแหน่งพื้นที่โครงการที่ 1

เส้นทางการเข้าถึงพื้นที่โครงการที่ 2 ติดถนนสายหลักของตำบลบางโป๊ะ
ข้อดีพื้นที่โครงการที่ 2

- ติดแม่น้ำสายหลัก (แม่น้ำตาปี)
- อยู่ในพื้นที่ชุมชน

ข้อเสียพื้นที่โครงการที่ 2

- ระยะทางไกลจากพื้นที่ศูนย์กลางของชุมชน
- ความแรงของกระแสน้ำไม่เอื้ออำนวยต่อกิจกรรมประเพณีทางน้ำ

2.2.2.4 พื้นที่ตั้งโครงการที่ 3 หมู่ 1 บ้านเบ็ดล่าง ตำบลบางโป๊ะ

รูปภาพที่ 2.25 แสดงตำแหน่งพื้นที่โครงการที่ 3

ลักษณะสภาพแวดล้อมของพื้นที่โครงการที่ 3 ใกล้เคียงกับวัดบางโป๊ะ ด้านทิศเหนือติดกับคลองร้อยสายมีต้นจากขึ้นตามแนวริมคลอง ด้านทิศใต้ติดกับถนนสายรองตำบลบางโป๊ะ ส่วนบริเวณรอบๆโครงการจะมีสวนมะพร้าว

การเข้าถึงโครงการ

รูปภาพที่ 2.26 แสดงตำแหน่งพื้นที่โครงการที่ 3
เส้นทางการเข้าถึงพื้นที่โครงการที่ 3 ติดถนนสายหลักของตำบลบางไผ่
ข้อดีพื้นที่โครงการที่ 3

- จุดเริ่มต้นของประเพณี เทศกาลต่าง ๆ
- มีบรรยากาศวิถีชีวิตดั้งเดิม
- อยู่ในพื้นที่ศูนย์กลางชุมชน
- ติดกับแม่น้ำสายหลักในตำบล (คลองร้อยสาย)
- มีการสัญจรทางน้ำ

ข้อเสียพื้นที่โครงการที่ 3

- พื้นที่ไม่ค่อยเป็นที่รู้จักต่อคนนอกพื้นที่

2.2.2.5 เกณฑ์การพิจารณาในการให้คะแนนการเลือกที่ตั้งโครงการ

เกณฑ์พิจารณา	พื้นที่ที่ 1		พื้นที่ที่ 2		พื้นที่ที่ 3	
	คะแนน	รวม	คะแนน	รวม	คะแนน	รวม
กิจกรรมการใช้พื้นที่เดิม	3	3	3	3	4	4
การเข้าถึง	4	7	3	6	4	8
การเชื่อมโยงกับพื้นที่โดยรอบ	4	11	2	8	5	13
ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม	3	14	3	11	2	15
มุมมอง	3	17	3	14	4	19
รวม	25	17	25	14	25	19

ตารางที่ 2.3 เกณฑ์การพิจารณาในการให้คะแนนการเลือกที่ตั้งโครงการ

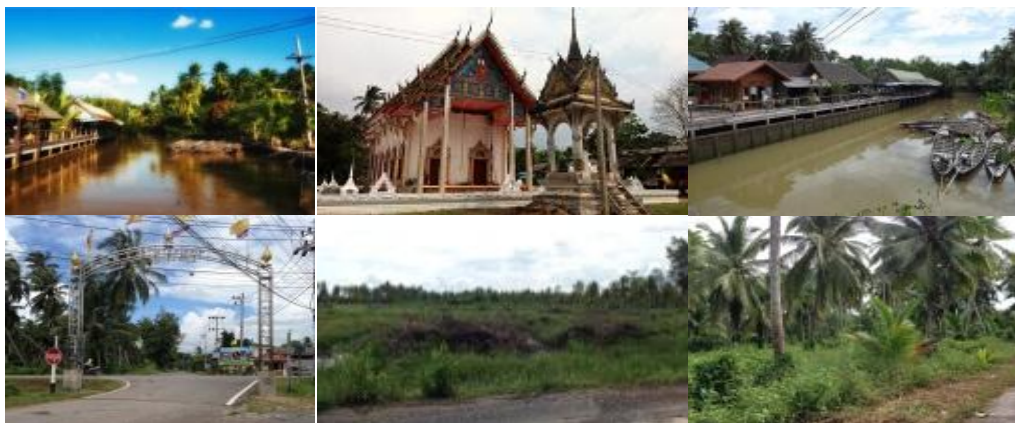
2.2.2.6 สรุปการเลือกที่ตั้งโครงการ

จากการพิจารณาการให้คะแนนจากความเหมาะสมโดยเลือกจากพื้นที่ที่มีความสัมพันธ์กับโครงการ และอยู่ใกล้กับศูนย์กลางชุมชน เข้าถึงโครงการที่สะดวกและหลากหลาย ใกล้พื้นที่จัดกิจกรรมทางวัฒนธรรม, เทศกาล, งานประจำปี ของตำบลบางไผ่ ได้สรุปว่า ที่ตั้งของ พื้นที่ที่ 3 หมู่บ้านเบ็ดล่าง มีค่าน้ำหนักของคะแนนมากที่สุดจึงเลือกเป็นที่ตั้งโครงการ

รูปภาพที่ 2.27 แสดงตำแหน่งที่ตั้งโครงการ

มุมมองเข้าสู่พื้นที่ตั้งโครงการ

รูปภาพที่ 2.28 แสดงมุมมองเข้าสู่พื้นที่โครงการ

2.3 กรณีศึกษา

2.3.1 พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ เรือราชพิธี

ที่ตั้งโครงการ เชียงสะพานอรุณอมรินทร์ ถ.อรุณอมรินทร์ ศิริราช บางกอกน้อยกรุงเทพฯ
 การให้บริการ เปิดทุกวัน เวลา 9.00-17.00 น.
 ออกแบบโดย กรมศิลปากร

รูปภาพที่ 2.29 รูปพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ เรือราชพิธี

2.3.1.1 การวิเคราะห์แนวความคิดที่นำมาปรับมาใช้กับโครงการ

1. พื้นที่ในส่วนของอยู่เรือและพื้นที่ซ่อมบำรุงเรือ จะมีส่วนจอดเรือ ส่วนทำการตกแต่งซ่อมแซม และมีพื้นที่สำหรับชมการซ่อมแซมและตกแต่งเรือ

รูปภาพที่ 2.30 การวิเคราะห์โครงสร้างส่วนนิทรรศการ

2. การนำมาปรับใช้กับโครงสร้างอาคารคือ โครงสร้างเหล็กในส่วนของพื้นที่แสดงเรือพระ เนื่องจากมีการใช้ขนาดของพื้นที่มาก ตามขนาดของเรือพระ จึงเลือกโครงสร้างเหล็กในส่วนของโครงถักหลังคาอาคาร เพื่อรองรับในการรับน้ำหนักของระยะห่างช่วงเสาที่มีขนาดมากกว่า 10 เมตรขึ้นไป

2.3.2 สหามบินนานาชาติเกาะสมุย

ที่ตั้งโครงการ ต.บ่อผุด อ.เกาะสมุย จ.สุราษฎร์ธานี

การให้บริการ เปิดทุกวันเวลา 04.30-22.30 น.

ออกแบบโดย บริษัทแสบบิต้า จำกัด

รูปภาพที่ 2.31 รูปสหามบินนานาชาติเกาะสมุย

2.3.3.1 การวิเคราะห์แนวความคิดที่นำมาปรับมาใช้กับโครงการ

1. การออกแบบโดยคำนึงถึงสภาพสิ่งแวดล้อมของเกาะสมุย และความกลมกลืนกับธรรมชาติแวดล้อม สร้างด้วยวัสดุที่เป็นไม้ต้นมะพร้าว ลักษณะอาคารเปิดโล่ง เพื่อให้บรรยากาศเป็นธรรมชาติในรูปแบบของเกาะสมุยมากที่สุด

รูปภาพที่ 2.32 รูปแสดงลักษณะวัสดุที่ใช้ในตัวอาคาร

2. หลักการที่นำมาใช้ในการออกแบบ คือ

- การป้องกันแสงอาทิตย์ และแสวงหาประโยชน์จากกระแสลม
- การอาศัยแสงสว่างจากธรรมชาติ เพื่อลดพลังงานจากแสงประดิษฐ์
- การนำลมธรรมชาติมาช่วยถ่ายเทอากาศภายในอาคารให้บริสุทธิ์ขึ้น

2.3.3 หอศิลป์ไม้ไผ่ สถาบันอาศรมศิลป์

ที่ตั้งโครงการ ซอยอนามัยงามเจริญ 25 แขวงท่าข้าม เขตบางขุนเทียน กรุงเทพฯ

การให้บริการ เปิดทุกวันเวลา 08.30-17.00 น.

ออกแบบโดย คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาสถาปัตยกรรมเพื่อ
ชุมชนและสิ่งแวดล้อม

รูปภาพที่ 2.33 หอศิลป์ไม้ไผ่ สถาบันอาศรมศิลป์

2.3.2.1 การวิเคราะห์แนวความคิดที่นำมาปรับมาใช้กับโครงการ

1.การนำไม้ไผ่มาใช้เป็นโครงสร้างหลังคา เพื่อแสดงให้เห็นถึงศักยภาพของไม้ไผ่ ซึ่งเป็นวัสดุที่มีอยู่ในประเทศ และเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น

รูปภาพที่ 2.34 แสดงโครงสร้างไม้ไผ่

2. การออกแบบลักษณะด้านข้างของตัวอาคารแบบเปิดโล่ง สามารถช่วยในการถ่ายเทอากาศให้กับตัวอาคาร และมีพื้นที่รองรับนิทรรศการชั่วคราว สามารถปรับเปลี่ยนกิจกรรมได้ตามต้องการ

รูปภาพที่ 2.35 แสดงวัสดุที่ประยุกต์ใช้กับโครงการ

3. การใช้ตัวจากมุงหลังคา โดยตัวจากจะวางซ้อนกันที่ระดับจากด้านล่างขึ้นด้านบนบนโครงสร้างไม้ไผ่

รูปภาพที่ 2.36 ลักษณะหลังคามุงจาก

2.3.4 ประโยชน์ที่ได้รับจากกรณีศึกษาอาคารตัวอย่าง

พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ เรือราชพิธี	สนามบินนานาชาติเกาะสมุย	หอศิลป์ไม้ไผ่ สถาบันอาศรมศิลป์
<ol style="list-style-type: none"> 1. ได้แนวคิดเกี่ยวกับการจัดวาง Function ภายในโครงการส่วนนิทรรศการถาวร และส่วนซ่อมบำรุงเรือ 2. ได้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดแสดงผลงานภายในส่วนนิทรรศการถาวร 3. ได้ประโยชน์จากการวิเคราะห์โครงสร้างอาคาร 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ได้ความรู้จากการคำนึงถึงสภาพแวดล้อมและนำเอกลักษณ์มาใช้ในการออกแบบตัวอาคารให้กลมกลืนกับสิ่งแวดล้อมภายนอก 2. ได้รู้จักการใช้วัสดุทางธรรมชาติมาออกแบบเพื่อสร้างจุดสนใจให้กับตัวโครงการ 3. ได้ความรู้จากการวิเคราะห์โครงสร้างอาคารเกี่ยวกับการใช้แรงลมธรรมชาติให้เกิดประโยชน์กับโครงการ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ได้ประโยชน์จากการศึกษาข้อมูลในการออกแบบและการนำเอาเอกลักษณ์ทางสถาปัตยกรรมมาใช้ในการออกแบบและสร้างจุดสนใจ 2. ได้ความรู้เกี่ยวกับศักยภาพของไม้ไผ่ 3. ได้ความรู้จากการเลือกใช้วัสดุในท้องถิ่น

ตารางที่ 2.4 แสดงประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษาอาคารตัวอย่าง

บทที่ 3

การวิเคราะห์เนื้อหาโครงการ

3.1 การพัฒนาประเด็นและโจทย์การออกแบบ

3.1.1 นิเวศสิ่งแวดล้อม

พื้นที่ตั้งโครงการ มีสภาพภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่ม มีลำคลองสาขาแม่น้ำตาปี ไหลผ่าน มีระบบนิเวศน์สามน้ำ คือน้ำจืด น้ำกร่อยและน้ำเค็ม ชาวบางไผ่ไม่ ทำกินได้หลากหลาย เช่น ออกเรือทำประมงชายฝั่ง ทำนาปลูกข้าว ทำสวนมะพร้าว ทำขนมตาล น้ำตาลและน้ำส้มจากต้นจาก น้ำมันมะพร้าวสกัดเย็น ประกอบกับเป็นพื้นที่ใกล้ศูนย์กลางชุมชน และพื้นที่สัญจรทางน้ำ จึงเหมาะที่จะปรับปรุงเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ

3.1.1.2 ผังบริเวณ

การออกแบบและการวางผังโครงการให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมโดยรอบโครงการ หรือสภาพแวดล้อมของชุมชน โดยการใช้เทคนิคและหลักการออกแบบให้มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด

3.1.1.2 วัสดุ

รูปภาพที่ 3.2 ตับจากมุงหลังคา

การประยุกต์ใช้วัสดุกับโครงการ โดยการเลือกใช้วัสดุทางธรรมชาติที่มีอยู่ในท้องถิ่น คือต้นจาก ที่นำมาทำเป็นตับจากมุงหลังคา ปัจจุบันก็สามารถทำเป็นอาชีพที่สร้างรายได้ให้กับชุมชนไม่น้อย

3.1.1.2 แรงงาน

การใช้แรงงานภายในโครงการ ส่วนมากเป็นคนในชุมชนบางโป้ไม่เป็นการส่งเสริมรายได้และสร้างงานสร้างอาชีพให้แก่คนในชุมชนได้อย่างยั่งยืน แบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม คือ

- 1.) เจ้าหน้าที่ประจำโครงการ ส่วนสำนักงาน
- 2.) คนในชุมชนที่เป็นส่วนหนึ่งในการให้ข้อมูลเครือข่ายการท่องเที่ยวของโครงการ

3.1.1.2 อาหารพื้นบ้าน

รูปภาพที่ 3.3 อาหารพื้นบ้าน

อาหารพื้นบ้านในชุมชนบางโป้ไม่จะใช้ น้ำส้มสายชูจากการปรุงรสอาหาร ซึ่งเป็นภูมิปัญญาการทำน้ำส้มจากของชาวบ้านบางโป้ไม่

3.1.1.2 สิ่งแวดล้อม

รูปภาพที่ 3.4 สิ่งแวดล้อมในชุมชน

สิ่งแวดล้อมรอบๆโครงการมีลักษณะเป็นธรรมชาติล้อมรอบ โดยจะมีต้นจากขึ้นเป็นแนวตามริมคลองร้อยสายและมีสวนมะพร้าวกระจายอยู่ทั่วบริเวณชุมชน

3.1.2 นิเวศน์วัฒนธรรม

“บางโป้ไม้” ชุมชนโบราณที่เปี่ยมไปด้วยมนต์เสน่ห์บ้านสวนชายคลอง แหล่งชิมของอร่อยมากมาย ออกมไปด้วยป่าชายเลน ทางจาก มีสายน้ำเชื่อมต่อกันหลายสาย สมดังคำ “คลองร้อยสาย” บางโป้ไม้เป็นชุมชนเก่าแก่ที่มีประวัติศาสตร์ความเป็นมาที่ชัดเจน ดังนี้

3.1.2.1 ประวัติศาสตร์บางโป้ไม้

รูปภาพที่ 3.5 ภาพบ้านโบราณ 200 ปี

ชุมชนบางโป้ไม้เป็นชุมชนเก่าแก่เริ่มแรกของชาวโนบาง มีประวัติความเป็นมายาวนานกว่าสองร้อยปี สมัยพระยาตากสิน ยกทัพมาตีเมืองนครศรีธรรมราช ขุนประจัน ศึกประชิด ซึ่งเป็นทหารคูใจของเจ้าเมืองนครฯ รักษาหัวเมืองทางด้านทิศเหนือเห็นว่าพระยานครสูทัพพะยาตากสินไม่ได้ จึงสั่งให้ทหารลงเรือเพื่อจะหนีพระยาตากสิน ขุนประจันศึกประชิดพร้อมทหารคูใจและครอบครัวหลบหนีมาทางแม่น้ำหลวง ผ่านบ้านดอนเพื่อจะไปเมืองไชยา แต่ปรากฏว่าเมืองไชยาก็โดนพระยาตากสินยกทัพมาตีแตก ขุนประจันศึกประชิดจึงถอยร่นลงมาในลำคลองเล็กๆ ซึ่งเหมาะกับการตั้งบ้านเรือน โดยสร้างบ้านหลังใหญ่ประมาณห้าหลัง และตั้งชื่อว่าหมู่บ้านใหญ่ และกลายเป็นตำบลบางโป้ไม้ในปัจจุบัน

3.1.2.2 วัฒนธรรมและประเพณีชุมชนบางไผ่

รูปภาพที่ 3.6 ประเพณีชุมชนบางไผ่

ประเพณีชักพระ บางท้องถิ่นเรียกว่า "ประเพณีลากพระ" เป็นประเพณีพื้นเมืองของชาวภาคใต้ ได้มีการสืบทอดกันมาตั้งแต่สมัยศรีวิชัย โดยสันนิษฐานว่าได้เกิดขึ้นครั้งแรกในประเทศอินเดีย มีพุทธตำนานเล่าขานสืบทอดกันมาว่า เมื่อพระพุทธเจ้าทรงผนวชได้ 7 พรรษา และ พรรษาที่ 7 นั้นได้เสด็จไปจำพรรษา ณ สวรรค์ชั้นดาวดึงส์ ครั้นออกพรรษาแล้ว ยามเช้าของแรม 1 ค่ำ เดือน 11 ได้เสด็จกลับมายังโลกมนุษย์ ในการนี้พุทธบริษัททั้ง 4 ประกอบด้วย ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก และ อุบาสิกา ซึ่งรอคอยพระพุทธองค์มาเป็นเวลานานถึง 3 เดือน ครั้นทราบว่า ะพุทธเจ้าเสด็จกลับ จึงได้รับเสด็จและได้นำภัตตาหารคาวหวานไปถวายด้วย ผู้ไปที่หลังนั่งไกล ไม่สามารถเข้าไปถวายภัตตาหารด้วยตัวเองได้ จึงใช้ใบไม้ห่ออาหารและส่งผ่านชุมชนต่อ ๆ กันไป เพื่อขอความอนุเคราะห์ต่อผู้หนึ่งใกล้ๆ ถวายแทน บุญประเพณีลากพระ จึงมีขนมต้มหรือที่เรียกตามภาษาถิ่นว่า "ต้ม" เป็นขนมประจำประเพณีทำด้วยข้าวเหนียว ห่อด้วยใบไม้อ่อนๆ เช่น ใบจากใบลาน ใบตาล ใบมะพร้าว หรือ ใบกะพ้อ เป็นต้น

ประเพณีชักพระของชาวภาคใต้มีอยู่ 2 ลักษณะ คือ ลากพระทางบก กับ ลากพระทางน้ำ

รูปภาพที่ 3.7 ลากพระทางบก

ชักพระทางบก คือการอัญเชิญพระพุทธรูปปางอุ้มบาตรขึ้นประดิษฐาน บนนบพระ หรือบุษบก แล้วแห่ ใช้เชือกแบ่งผูกเป็น 2 สาย เป็นสายผู้หญิงและสายผู้ชาย ใช้โพน ช้อง ระฆัง เป็นเครื่องตีให้จังหวะในการลากพระ คนลากจะเบียดเสียดกันสนุกสนานและประสานเสียงร้อง

บทลากพระเพื่อผ่อนแรง วัดส่วนใหญ่ ที่ดำเนินการประเพณีลากพระวิธีนี้ มักตั้งอยู่ที่ใกล้แม่น้ำลำคลอง

รูปภาพที่ 3.8 ลากพระทางน้ำ

ชักพระทางน้ำ เป็นการอัญเชิญพระพุทธรูปปางอุ้มบาตรขึ้นประดิษฐาน บนบุษบก ในเรือ แล้วแห่แห่นโดยการลากไปทางน้ำ ประเพณีลากพระที่มักกระทำด้วยวิธีนี้ เป็นของวัดที่ส่วนใหญ่อยู่ใกล้แม่น้ำลำคลองการลากพระทางน้ำจะสนุกกว่าการลากพระทางบก

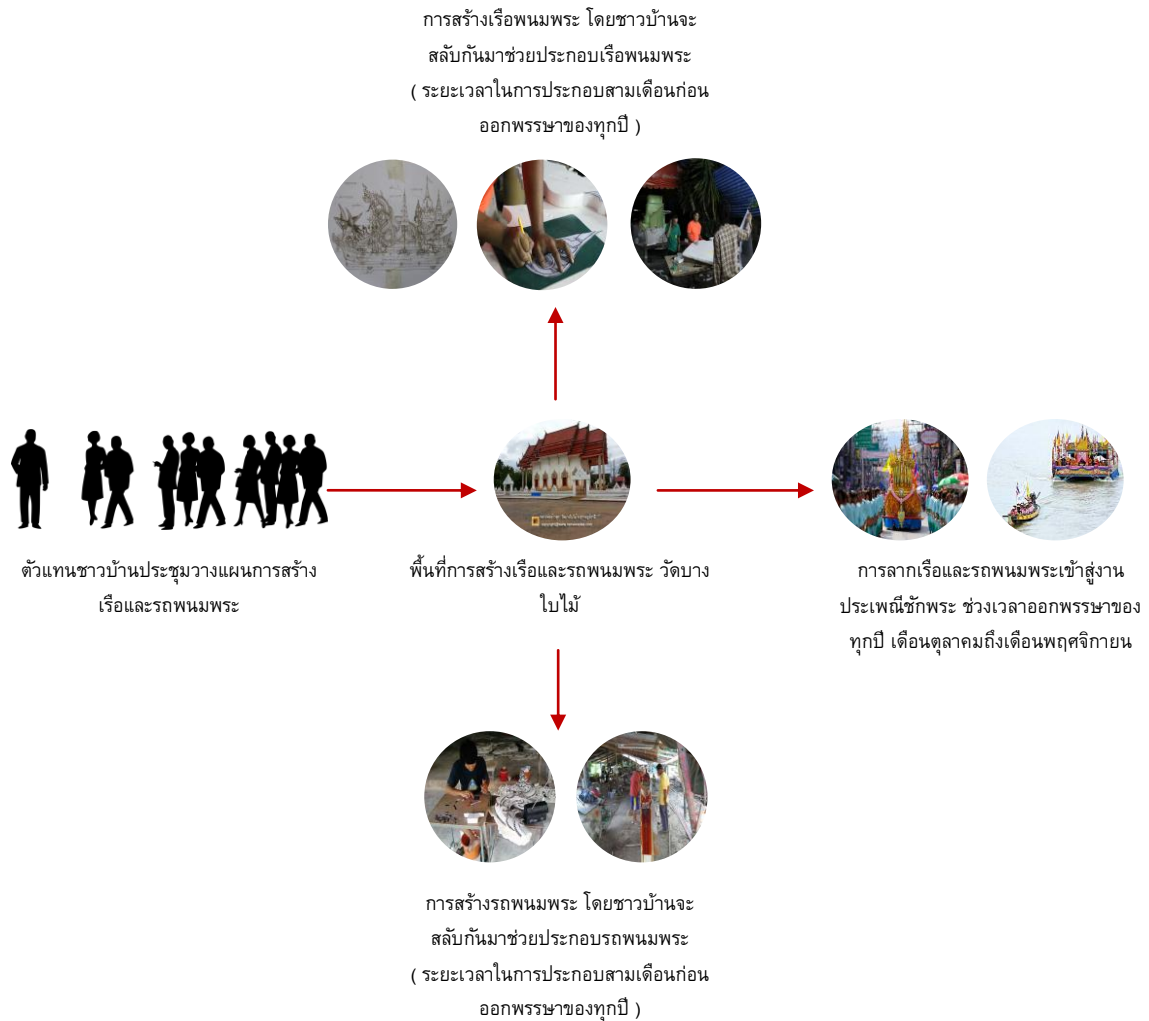
รูปภาพที่ 3.9 ประเพณีแข่งเรือยาว

การแข่งขันเรือยาวประเพณี มรดกวัฒนธรรมทางสายน้ำที่สะท้อนถึงวิถีชีวิตที่ผูกพันกับสายน้ำ เรือและผู้คน บนพื้นฐานความสามัคคีพร้อมเพรียง เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของคนในชุมชน ประเพณีการแข่งขันเรือยาวที่มักจัดคู่ไปกับการเข้าวัดทำบุญตักบาตร เนื่องในเทศกาลออกพรรษา ทอดกฐินผ้าป่าสามัคคี

รูปภาพที่ 3.10 การประกอบรถพนมพระ-เรือพนมพระ

การประกอบรถพนมพระและเรือพนมพระ ก่อนถึงงานประเพณีชักพระ แข่งเรือยาว ประมาณสามเดือนชาวบ้านจะมารวมตัวกันทำการประกอบรถพนมพระ และเรือพนมพระ โดยจะหมุนเวียนสลับกันมาช่วย เดิมจะใช้พื้นที่วัดบางใบไม้เป็นสถานที่ประกอบเรือ แต่พื้นที่วัดไม่เพียงพอต่อการรองรับทั้งสองกิจกรรมในเวลาเดียวกัน จึงทำให้บางปีนั้นไม่สามารถสร้างเรือพนมพระได้ จึงมีเพียงแครถพนมพระเท่านั้น

รูปภาพที่ 3.11 ขั้นตอนการดำเนินงานในการทำรถพนมพระ-เรือพนมพระ

3.2 สรุปองค์ประกอบความยั่งยืนที่นำไปใช้กับโครงการ

องค์ประกอบของความยั่งยืนที่สามารถนำมาปรับใช้กับโครงการซึ่งมีรูปแบบของความ
ยั่งยืนทางวัฒนธรรม โดยมีองค์ประกอบของความยั่งยืนในโครงการที่จะนำมาใช้ ได้แก่

- 1.) การส่งเสริมแหล่งทรัพยากรในชุมชน โดยการจัดโปรแกรมท่องเที่ยวทางน้ำเพื่อ
เชื่อมโยงเครือข่ายและส่งเสริมแหล่งทรัพยากรในชุมชน
- 2.) การจัดแสดงรถพนมพระ-เรือพนมพระ ซึ่งเป็นวัฒนธรรมหลักของชุมชน เพื่อ
การศึกษาและสืบทอดต่อไป
- 3.) การมีพื้นที่รองรับสำหรับการสร้างรถพนมพระ-เรือพนมพระ เพื่อการถ่ายทอดวิชา
และเทคนิคการสร้างสู่คนรุ่นใหม่

- 4.) การวางผังที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมโดยรอบ และการออกแบบที่ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมเดิมน้อยที่สุด
- 5.) การใช้ประโยชน์จากสภาพภูมิอากาศของที่ตั้งโครงการ หรือการออกแบบอาคารประหยัดพลังงาน มาปรับใช้กับโครงการ
- 6.) การมีที่พักรองรับจำนวนนักท่องเที่ยวในช่วงเทศกาลประจำปีในช่วงต่างๆ
- 7.) การประยุกต์ใช้ระบบโครงสร้างและวัสดุท้องถิ่น คือ โครงสร้างเหล็กกับโครงสร้างไม้ไผ่ และตีบจากมุงหลังคา

บทที่ 4

การนำไปใช้

4.1 การกำหนดโปรแกรม

4.1.1 ลักษณะโครงการและกิจกรรมโครงการ

4.1.1.1 กิจกรรมส่วนหลักของโครงการ

1. ส่วนนิทรรศการถาวร 1 ที่นำเสนอเรื่องราวข้อมูลและตำแหน่งทรัพยากรที่สำคัญในชุมชนบางใบไม้
2. ส่วนนิทรรศการถาวร 2 ที่จัดแสดงรถพนมพระ เรือพนมพระ ขนาดเล็กและกลาง
3. ส่วนนิทรรศการถาวร 3 ที่จัดแสดงรถพนมพระ เรือพนมพระ และพื้นที่การประกอบรถและเรือพนมพระ ที่ใช้ในการประกวดในงานประเพณีชักพระ
4. ส่วนนิทรรศการชั่วคราว เป็นพื้นที่เอนกประสงค์สามารถทำได้หลายกิจกรรม

4.1.1.2 กิจกรรมส่วนรองของโครงการ

1. ส่วนลานวัฒนธรรม เป็นพื้นที่รองรับงานเทศกาล ประเพณีของชุมชน
2. ส่วนร้านอาหารพื้นบ้าน รองรับนักท่องเที่ยวและคนที่เข้ามาใช้โครงการ
3. ส่วนที่พักโครงการ เป็นที่พักผ่อนสำหรับนักท่องเที่ยวและผู้ที่ใช้โครงการ

4.1.1.3 กิจกรรมเสริมของโครงการ

การออกแบบโครงการในลักษณะที่เป็นเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมกับการแลกเปลี่ยนวิถีชีวิต สินค้า ตามเส้นทางการท่องเที่ยวทางน้ำ โดยมีศูนย์ส่งเสริมวัฒนธรรมเป็นศูนย์กลางการให้ข้อมูลและตำแหน่งทรัพยากรสำคัญในชุมชนบางใบไม้ แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมีดังนี้

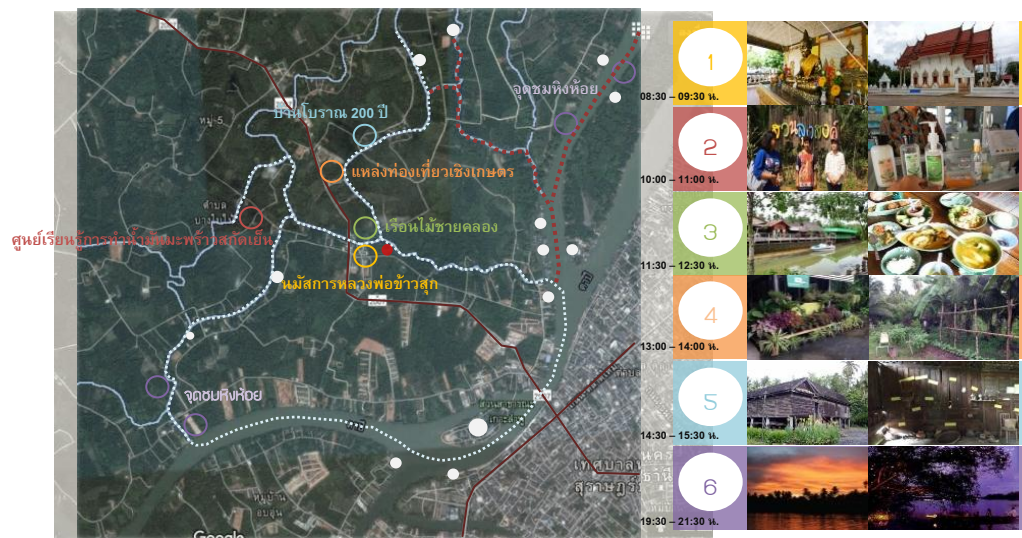
1. วัดบางใบไม้ (นมัสการหลวงพ่อบ้าสุก)
2. ศูนย์เรียนรู้การทำน้ำมันมะพร้าวสกัดเย็น
3. เรือไม้ชายคลอง
4. บ้านโบราณ 200 ปี
5. แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

6. จุดชมทิวทัศน์
7. แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับจาก
8. แหล่งเรียนรู้การเย็บจาก
9. วิถีชีวิตชาวประมง
10. สาขิตลิงเก็บมะพร้าว
11. เกาะลำพู

4.1.1.4 โปรแกรมการท่องเที่ยว

โปรแกรมการท่องเที่ยว (ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม)

รูปภาพที่4.1 แสดงโปรแกรมการท่องเที่ยว1

โปรแกรมการท่องเที่ยว (ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม)

รูปภาพที่4.2 แสดงโปรแกรมการท่องเที่ยว2

4.1.1.5 ลำดับและระยะเวลาในการท่องเที่ยว

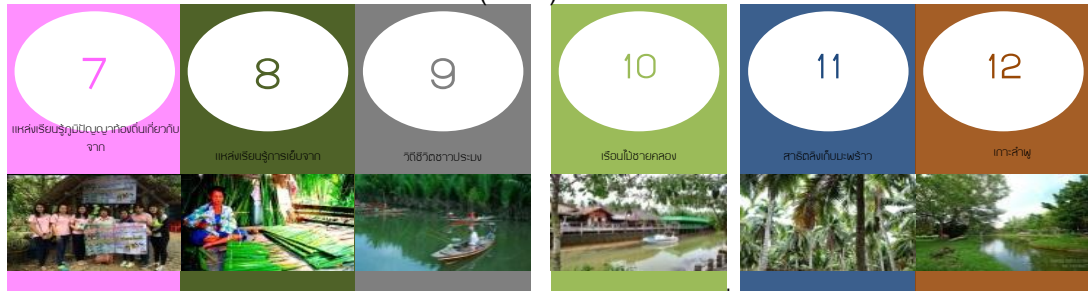
โปรแกรม 3วัน2 คืน

เป็นโปรแกรมท่องเที่ยวทางเรือที่ใช้ระยะเวลานานที่สุด เพราะจะเป็นการท่องเที่ยวที่ไปครบทุกจุดสำคัญของแหล่งทรัพยากรชุมชนบางใบไม้ โดยจะมีที่พักของโครงการไว้รองรับนักท่องเที่ยวที่สนใจใช้บริการโปรแกรมนี้ และยังเป็นการส่งเสริมรายได้เข้าสวนของที่พักโครงการและชุมชนบางใบไม้อีกด้วย ลักษณะของโปรแกรมหาดังนี้

ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมดินแดนคลองร้อยสาย (วันที่1)

ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมดินแดนคลองร้อยสาย (วันที่2)

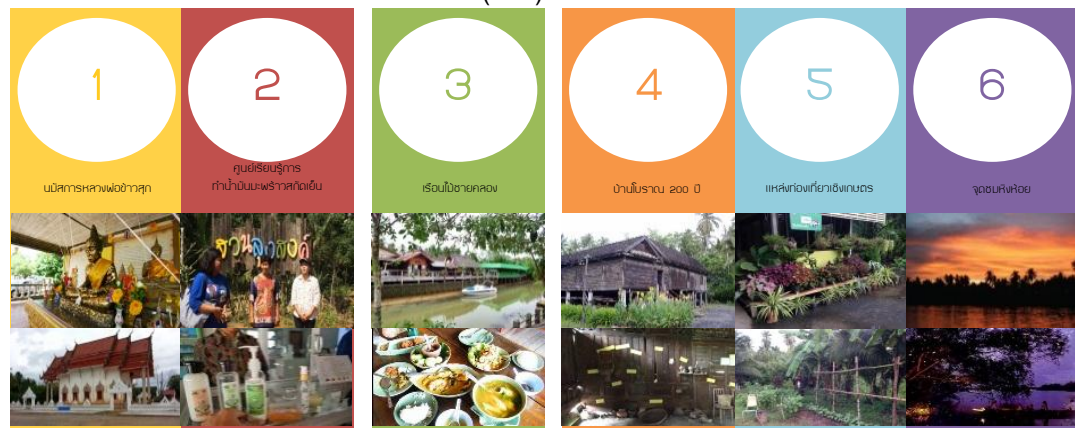

รูปภาพที่4.3 แสดงโปรแกรมการท่องเที่ยว1

โปรแกรม 1วัน

เป็นโปรแกรมท่องเที่ยวทางเรือที่ใช้ระยะเวลา1วัน จะเป็นการท่องเที่ยวที่ไม่ครบทุกจุดสำคัญของแหล่งทรัพยากรชุมชนบางใบไม้ จะมีให้เลือกสองโปรแกรมหาดังนี้

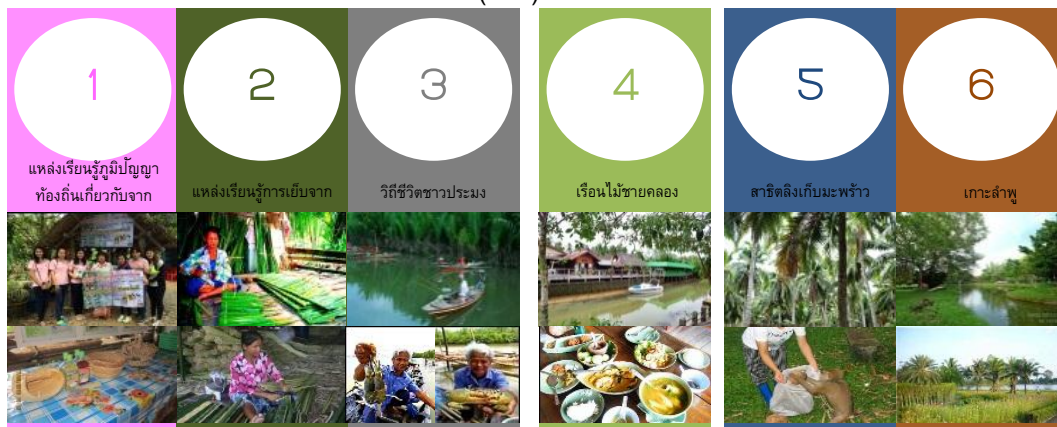
ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมดินแดนคลองร้อยสาย (1วัน)

รูปภาพที่4.4 แสดงโปรแกรมการท่องเที่ยว2

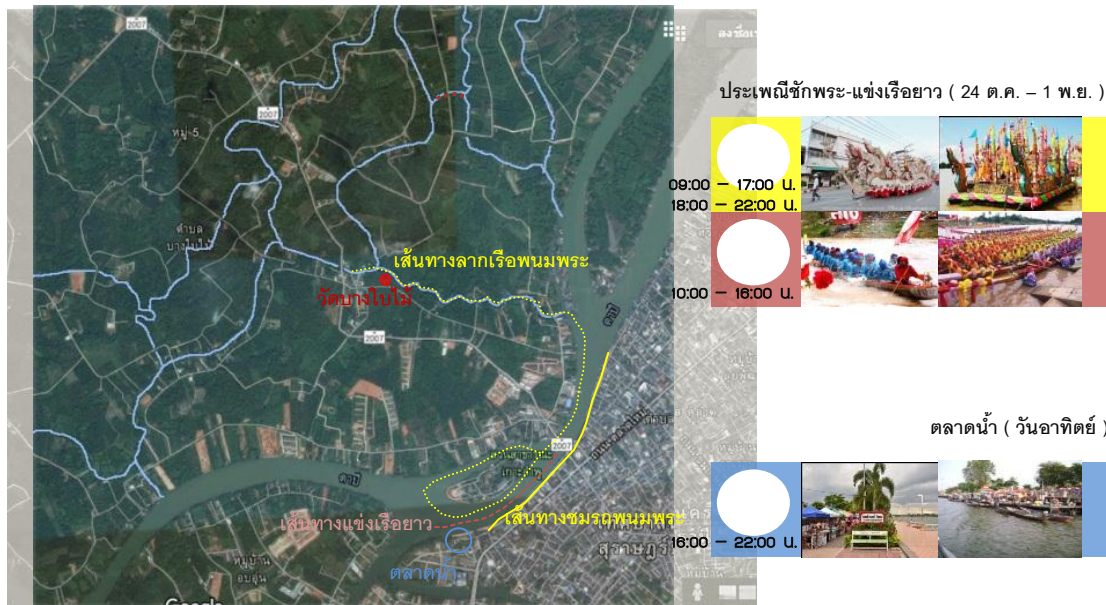
โปรแกรม 1 วัน

ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมดินแดนคลองร้อยสาย (1 วัน)

รูปภาพที่ 4.5 แสดงโปรแกรมการท่องเที่ยว 3

4.1.1.6 โปรแกรมการท่องเที่ยวช่วงประเพณี เทศกาล

รูปภาพที่ 4.6 แสดงโปรแกรมการท่องเที่ยวช่วงประเพณี เทศกาล

โปรแกรมนี้จะมีเฉพาะช่วงงานประเพณี เทศกาล หรือเฉพาะวันเท่านั้น

4.1.2 การกำหนดองค์ประกอบโครงการ

4.1.2.1 องค์ประกอบโครงการ

ลักษณะโครงการศูนย์ส่งเสริมวัฒนธรรมดินแดนคลองร้อยสาย ตำบลบางโป้ไม่ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

1. ศูนย์ศึกษาและให้ข้อมูลหลัก (ส่วนหลักโครงการ)

โดยแบ่งส่วนของลักษณะและกิจกรรมภายในโครงการ ดังนี้

1.1 ส่วนของต้อนรับ สำนักงาน และส่วนประชุมสัมมนา

1.2 ส่วนจัดแสดงนิทรรศการถาวร ซึ่งมี 4 กลุ่มเนื้อหา คือ

1.2.1 ข้อมูลแหล่งทรัพยากรสำคัญชุมชนบางโป้ไม่ (นิทรรศการถาวร1)

1.2.2 ส่วนจัดแสดงรถพนมพระ เรือพนมพระ ขนาดเล็กและขนาดกลาง (นิทรรศการถาวร2)

1.2.3 จัดแสดงรถพนมพระ เรือพนมพระ และพื้นที่การประกอบรถและเรือพนมพระ ที่ใช้ในการประกวดในงานประเพณีชักพระ (นิทรรศการถาวร3)

1.2.4 พื้นที่เอนกประสงค์สามารถทำได้หลายกิจกรรม (นิทรรศการชั่วคราว)

2. ส่วนสนับสนุนโครงการ

2.1 ส่วนลานวัฒนธรรม เป็นพื้นที่รองรับงานเทศกาล ประเพณีของชุมชน

2.2 ส่วนร้านอาหารพื้นบ้าน รองรับนักท่องเที่ยวและคนที่เข้ามาใช้โครงการ

2.3 ส่วนที่พักโครงการ เป็นที่พักผ่อนสำหรับนักท่องเที่ยวและผู้ที่ใช้โครงการ

2.4 ส่วนท่าเรือโครงการ ส่วนที่จอดรถ ส่วนงานระบบอาคาร

4.1.3 การวิเคราะห์ผู้ใช้สอย

4.1.3.1 ประเภทของผู้ใช้โครงการ

ผู้มาใช้โครงการแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. ผู้ใช้งานหลัก คือ เจ้าหน้าที่ของโครงการซึ่งรับผิดชอบในตำแหน่งงานต่าง ๆ หรือมีส่วนในการใช้สถานที่ภายในโครงการ

2. ผู้มาเยือน หมายถึงผู้ที่มาเยือน เที่ยวชม เป็นกลุ่มที่มีความสำคัญต่อโครงการ ดังนั้นกิจกรรมส่วนใหญ่จะเตรียมขึ้นเพื่อบริการแก่ผู้ใช้สอยประเภทนี้ ทั้งในแง่ความสวยงามและความสะดวกสบาย ในลักษณะการออกแบบจึงจำเป็นต้องคำนึงถึงขนาดและ

ทิศทางของ ทางสัญจร ของผู้ใช้ประเภทนี้ผู้ใช้อาคารประเภทนี้จะมีลักษณะเป็นเวลาในแต่ละช่วงของวัน ลักษณะของผู้มาเยือนโครงการ มีดังนี้

1. กลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทย และ ชาวต่างประเทศ คือ กลุ่มคนที่จะเข้ามาชมโครงการทุกวัน แต่ส่วนมากจะเป็นช่วงวันหยุด เทศกาลต่าง ๆ จะมากันเป็นครอบครัว หรือหมู่คณะ ทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ โดยมีจุดมุ่งหมายของการเข้าชม เพื่อความเพลิดเพลิน ความสนุกสนาน และความรู้
2. กลุ่มชาวบ้านหรือคนในชุมชน คือ กลุ่มคนที่จะเข้ามาชมโครงการทุกวัน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความรู้ ในแง่ของวิถีชีวิต และศิลปวัฒนธรรม
3. กลุ่มนักเรียน/นักศึกษา โดยส่วนมากจะเข้าชมเป็นหมู่คณะ โดยที่มีจุดมุ่งหมายในการเข้าชมเพื่อจะเพื่อจะศึกษาหาความรู้ ค้นคว้าข้อมูล และการเข้าชมการจัดบรรยายพิเศษ
4. กลุ่มนักวิชาการ เป็นกลุ่มที่มีความรู้เรื่องราวต่าง ๆ อยู่พอสมควรเพราะฉะนั้นจุดมุ่งหมายของการเข้าชมกลุ่มนี้จึงต้องการที่จะมาแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์และหาความรู้เพิ่มเติมโดยที่บางครั้งอาจจะต้องการจัดอภิปรายในเรื่องราวต่าง ๆ ที่เป็นความสนใจในแง่มุมมองต่าง ๆ โดยอาจจะต้องการใช้สถานที่อื่น ๆ เช่น ห้องประชุม ห้องสัมมนา

4.1.3.2 ประเภทของผู้ใช้สอยโครงการทั้งหมด

ประเภท		จำนวนคน
 กลุ่มภูมิปัญญาท้องถิ่น พ่อค้า-แม่ค้า	กลุ่มภูมิปัญญาท้องถิ่น (องค์กร) กลุ่มผลิตภัณฑ์น้ำมันมะพร้าวสกัดเย็น กลุ่มผลิตภัณฑ์จากต้นจาก (2พื้นที่) กลุ่มเกษตรกรตำบลบางไผ่ พ่อค้า-แม่ค้า (ชายของตลาดน้ำเดิม)	15
 กลุ่มมัคคุเทศก์ กลุ่มบุคลากร		34
 นักเรียน กลุ่มนักท่องเที่ยว		15
 กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มผู้ใหญ่บ้าน		54
 กลุ่มช่างทำเรือพนมพระ กลุ่มช่างทำเรือยาว	กลุ่มมัคคุเทศก์ กลุ่มบุคลากร (อบต.)	9
 กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มผู้ใหญ่บ้าน		23
 กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มผู้ใหญ่บ้าน	นักเรียน (โรงเรียนวัดบางไผ่) กลุ่มนักท่องเที่ยว คิดจากจำนวนนักท่องเที่ยวสูงสุดในวันหยุด คิดจากจำนวนนักท่องเที่ยวสูงสุดในช่วงเทศกาล-ประเพณี	259
 กลุ่มช่างทำเรือพนมพระ กลุ่มช่างทำเรือยาว	กลุ่มสตรีตำบลบางไผ่ กลุ่มตัวแทนชุมชน	80-150
กลุ่มช่างทำเรือพนมพระ กลุ่มช่างทำเรือยาว	กลุ่มสตรีตำบลบางไผ่ กลุ่มตัวแทนชุมชน	300-500
กลุ่มช่างทำเรือพนมพระ กลุ่มช่างทำเรือยาว	กลุ่มสตรีตำบลบางไผ่ กลุ่มตัวแทนชุมชน	23
กลุ่มช่างทำเรือพนมพระ กลุ่มช่างทำเรือยาว	กลุ่มสตรีตำบลบางไผ่ กลุ่มตัวแทนชุมชน	8
กลุ่มช่างทำเรือพนมพระ กลุ่มช่างทำเรือยาว	กลุ่มสตรีตำบลบางไผ่ กลุ่มตัวแทนชุมชน	15-23
กลุ่มช่างทำเรือพนมพระ กลุ่มช่างทำเรือยาว	กลุ่มสตรีตำบลบางไผ่ กลุ่มตัวแทนชุมชน	10-15

รูปที่4.7 แสดงประเภทผู้ใช้สอยโครงการ

ตารางที่4.1 แสดงจำนวนผู้ใช้สอยโครงการ

4.1.4 เทคนิคการแสดงความรู้ในแต่ละส่วนของโครงการ

4.1.4.1 เทคนิคในการแสดงที่เลือกใช้ในส่วนนิทรรศการถาวร

Borad ใช้ในการแสดงเนื้อหาหรือเรื่องราวต่างๆ เป็นการติดตั้งผนังแบบลอยตัวขึ้นอยู่กับเนื้อหาและการวางผังจัดแสดงภาพ 2 มิติทั่วไป

Display Bord เป็นการจัดแสดงโดยนำวัตถุหรือชิ้นส่วนต่างๆ มาแสดงภายในตู้ เพื่อเป็นการป้องกันสิ่งที่นำมาแสดงไม่ให้สัมผัสได้ เนื่องจากเกิดความเสียหายได้

Diorama เป็นฉากจำลองสถานที่ เหตุการณ์ หรือเรื่องราวต่างๆ เป็น 3 มิติเช่น รูปปั้นมี Bord เป็น Background

4.1.4.2 เทคนิคในการแสดงที่เลือกใช้ในส่วนนิทรรศการชั่วคราว

เนื่องจากการใช้งานของพื้นที่ในส่วนนี้สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสมของกิจกรรม ไม่ตายตัว จึงเลือกใช้บอร์ดนิทรรศการแบบถอดประกอบได้ ดังนี้

รูปภาพที่ 4.8 บอร์ดนิทรรศการแบบถอดประกอบได้ ครึ่งแผ่น

ที่มา: <http://xn--12c1bjbhe5dcdab2d0c4dya7xne.net>

1. บอร์ดนิทรรศการแบบถอดประกอบได้ ครึ่งแผ่น

- ขนาด 68x95x120 cm ความสูงรวม สูง 190 ซม.
(ความกว้าง X ความยาวด้านบน X ความยาวด้านล่าง X ความสูงรวม)
- สำหรับติดเอกสารต่างๆ ภายในอาคาร
- แบบถอดประกอบได้ และ แบบยึดติดกัน 2 หรือ 3 แผ่นต่อชุด
หรือ ความกว้าง X ความยาวด้านบน X ความยาวด้านล่าง X ความสูงตาม
ความต้องการ
- ตัวบอร์ด เป็นแผ่น อาคีลิก ไวท์บอร์ด แผ่นพีพี

รูปภาพที่ 4.9 บอร์ดนิทรรศการแบบถอดประกอบได้
ที่มา: <http://xn--12c1bjbhe5dcdab2d0c4dya7xne.net>

2. บอร์ดนิทรรศการแบบถอดประกอบได้ เต็มแผ่น คาดกลาง

- ขนาด 68x95x95 cm ความสูงรวม สูง 190 ซม. (ความกว้าง X ความยาวด้านบน X ความยาวด้านล่าง X ความสูงรวม)
- สำหรับติดเอกสารต่างๆ ภายในอาคาร
- แบบถอดประกอบได้ และ แบบยึดติดกัน 2 หรือ 3 แผ่นต่อชุด หรือ ความกว้าง X ความยาวด้านบน X ความยาวด้านล่าง X ความสูง ตามความต้องการ
- ตัวบอร์ด เป็นแผ่น ออซีลิก ไวท์บอร์ด แผ่นพีพี

รูปภาพที่ 4.10 บอร์ดนิทรรศการแบบถอดประกอบได้ เต็มแผ่น
ที่มา: <http://xn--12c1bjbhe5dcdab2d0c4dya7xne.net>

3. บอร์ดนิทรรศการแบบถอดประกอบได้ เต็มแผ่น

- ขนาด 68x190x190 cm ความสูงรวม สูง 190 ซม. (ความกว้าง X ความยาว ด้านบน X ความยาวด้านล่าง X ความสูงรวม)
- สำหรับติดเอกสารต่าง ๆ ภายในอาคาร
- แบบถอดประกอบได้ และ แบบยึดติดกัน 2 หรือ 3 แผ่นต่อชุด หรือ ความกว้าง X ความยาวด้านบน X ความยาวด้านล่าง X ความสูง ตามความต้องการ
- ตัวบอร์ด เป็นแผ่น ออติลิต ไวท์บอร์ด แผ่นพีพี

รูปที่4.11 ภาพที่บอร์ดนิทรรศการแบบยึดติดกัน

ที่มา: <http://xn--12c1bjbhe5dcdab2d0c4dya7xne.net>

4. บอร์ดนิทรรศการแบบยึดติดกัน 2 หรือ 3 แผ่นต่อชุด

- ขนาด 68x120x70 cm ความสูงรวม สูง 190 ซม.(ความกว้าง X ความยาวด้านบน X ความยาวด้านล่าง X ความสูงรวม)
- สำหรับติดเอกสารต่าง ๆ ภายในอาคาร
- แบบยึดติดกัน 2 หรือ 3 แผ่นต่อชุด หรือ ความกว้าง X ความยาวด้านบน X ความยาวด้านล่าง X ความสูง ตามความต้องการ
- ตัวบอร์ด ขอบบอร์ดเป็นอลูมิเนียมพ่นสี พื้นเป็นแผ่น ออติลิต หรือไวท์บอร์ด

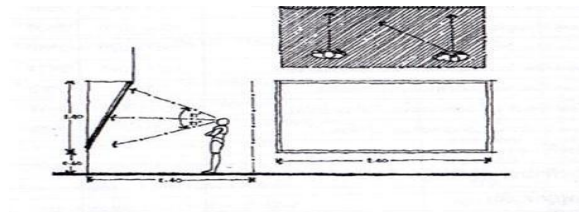
บอร์ดนิทรรศการ กว้าง 68 ซม. สูง 200 ซม. พื้นไว้กับบอร์ดเดิมแล้ว

ภาพที่ 4.12 บอร์ดนิทรรศการกว้าง 68 ซม. สูง 200 เมตร

ที่มา: <http://xn--12c1bjbhe5dcdab2d0c4dya7xne.net/>

4.1.4.2 เทคนิคการจัดศิลปะวัตถุและบอร์ดแสดงข้อมูลชุมชนส่วนนิทรรศการถาวร

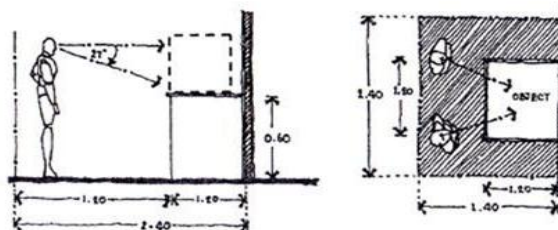
- ประเภทที่ 1 Board ใช้ในการแสดงเนื้อหาหรือเรื่องราวต่างๆเป็นการติดตั้งผนังแบบลอยตัวจัดแสดงภาพ 2 มิติทั่วไป ต้องการพื้นที่ $2.40 \times 2.40 = 5.76$ ตารางเมตร

รูปภาพที่ 4.13 แสดงขนาดและระยะของภาพประกอบคำบรรยาย 1

ที่มา: <https://www.google.co.th/search?q=Exhibition+human+scale>

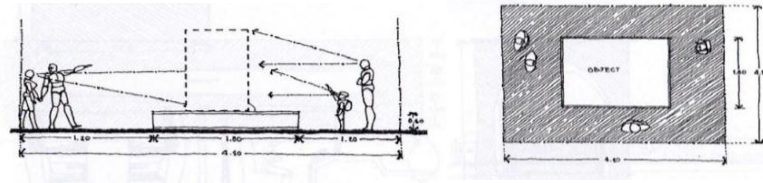
- ประเภทที่ 2 Diorama เป็นฉากจำลองสถานที่ เหตุการณ์ หรือเรื่องราวต่างๆ เป็น 3 มิติเช่น รูปปั้นมี Bord เป็น Background Object Model Small ขนาด $1.20 \times 1.20 = 1.44$ ตารางเมตร ต้องการพื้นที่ $2.40 \times 2.40 = 5.76$ ตารางเมตร

รูปภาพที่ 4.14 แสดงขนาดและระยะของวัตถุประกอบคำบรรยาย 2

ที่มา: <https://www.google.co.th/search?q=Exhibition+human+scale>

- ประเภทที่ 3 Display Bord เป็นการจัดแสดงโดยนำวัตถุหรือชิ้นส่วนต่างๆมาแสดงภายในตู้ Object Model Big ขนาด $1.80 \times 1.80 = 3.24$ ตารางเมตรต้องการพื้นที่ $4.20 \times 4.20 = 17.64$ ตารางเมตร

รูปภาพที่ 4.15 แสดงขนาดและระยะของวัตถุประกอบคำบรรยาย 3

ที่มา: <https://www.google.co.th/search?q=Exhibition+human+scale>

4.1.4.3 แสดงรายละเอียดการจัดแสดงรถ-เรือพนมพระและเรือยาวส่วนนิทรรศการถาวร

รูปภาพที่ 4.16 เรือพนมพระ

- เรือพนมพระ - ขนาดใหญ่ 10 เมตรขึ้นไป กว้าง 5 เมตร สูงไม่เกิน 4 เมตร
 - ขนาดกลาง 8 เมตรขึ้นไป กว้าง 5 เมตร สูงไม่เกิน 4 เมตร
 - ขนาดเล็ก 5 เมตรขึ้นไป กว้าง 5 เมตร สูงไม่เกิน 4 เมตร

วัสดุทำเรือ - ไม้พะยอม

รูปภาพที่ 4.17 รถพนมพระ

- รถพนมพระ - ขนาดใหญ่ 25 เมตรขึ้นไป กว้าง 3.5 เมตร สูงไม่เกิน 4 เมตร
 - ขนาดกลาง 15 เมตรขึ้นไป กว้าง 3.5 เมตร สูงไม่เกิน 4 เมตร
 - ขนาดเล็ก 10 เมตรขึ้นไป กว้าง 3.5 เมตร สูงไม่เกิน 4 เมตร

วัสดุทำเรือ - ไม้พะยอม

รูปภาพที่ 4.18 เรือยาว

- เรือยาว
- ขนาดใหญ่ 25 เมตรขึ้นไป กว้าง 3.5 เมตร สูงไม่เกิน 4 เมตร
  - ขนาดกลาง 15 เมตรขึ้นไป กว้าง 3.5 เมตร สูงไม่เกิน 4 เมตร
  - ขนาดเล็ก 10 เมตรขึ้นไป กว้าง 3.5 เมตร สูงไม่เกิน 4 เมตร
- วัสดุทำเรือ - ไม้ตะเคียน ไม้ประดู่ (แกะจากไม้ทั้งต้น)

4.1.4.4 ตารางแสดงรายละเอียดพื้นที่ใช้สอยโครงการ

ประเภท	ขนาด	ขนาดพื้นที่	หมายเหตุ
เรือพนมพระ	ขนาดใหญ่ 10x5	50 ตร.ม.	มาตรฐานเรือในงานประเพณี
	ขนาดกลาง 8x5	40 ตร.ม.	
	ขนาดเล็ก 5x5	25 ตร.ม.	
รถพนมพระ	ขนาดใหญ่ 25x3.5	87.5 ตร.ม.	มาตรฐานเรือในงานประเพณี
	ขนาดกลาง 15x3.5	52.5 ตร.ม.	
	ขนาดเล็ก 10x3.5	35 ตร.ม.	
เรือยาว	ขนาดใหญ่ 25x1.2	30 ตร.ม.	มาตรฐานเรือในงานประเพณี
	ขนาดกลาง 15x1.2	18 ตร.ม.	
	ขนาดเล็ก 10x1.2	12 ตร.ม.	

ตารางที่ 4.2 สรุปรายละเอียดส่วนนิทรรศการถาวร

4.1.4.5 ตารางแสดงรายละเอียดพื้นที่ใช้สอยโครงการ

ส่วนสาธารณะ					
รายละเอียด	จำนวน (คน)	จำนวน (ห้อง)	ขนาดพื้นที่/หน่วย	ขนาดพื้นที่ (ตารางเมตร)	หมายเหตุ
ส่วนต้อนรับโครงการ					
โถงทางเข้า (คิดจากจำนวนนักท่องเที่ยว สูงสุดช่วงวันหยุด)	150		0.65 ตร.ม./คน	97.50	B

ส่วนสาธารณะ					
รายละเอียด	จำนวน (คน)	จำนวน (ห้อง)	ขนาดพื้นที่/ หน่วย	ขนาดพื้นที่ (ตารางเมตร)	หมายเหตุ
ส่วนพักผ่อน (คิด20%ของผู้ใช้ สอย)				30	B
ส่วนประชาสัมพันธ์	3	1	2.40 ตร.ม./คน	7.20	C
ส่วนให้ข้อมูลชุมชน					
ห้องเรียนรู้อะเอียด	75	1	0.65 ตร.ม./คน	48.75	B
ห้องสมุดขนาดเล็ก	75	1	0.65 ตร.ม./คน	48.75	B
ห้องพักเจ้าหน้าที่และ มัคคุเทศก์	3	1	2.40 ตร.ม./คน	7.20	C
รวม				239.40	
ทางสัญจร 20 %				47.88	
รวมพื้นที่ทั้งหมด				287.28	

ตารางที่ 4.3 แสดงพื้นที่ส่วนสาธารณะ

ส่วนสำนักงาน					
รายละเอียด	จำนวน (คน)	จำนวน (ห้อง)	ขนาดพื้นที่/ หน่วย	ขนาดพื้นที่ (ตารางเมตร)	หมายเหตุ
ส่วนบริหาร					
ผู้อำนวยการ	1	1	16 ตร.ม./คน	16	มาตรฐานอาคาร ราชการ
เลขา	1	1	6 ตร.ม./คน	6	มาตรฐานอาคาร ราชการ
รองผู้อำนวยการ	1	1	12 ตร.ม./คน	12	มาตรฐานอาคาร ราชการ
ห้องประชุม	20	1	2 ตร.ม./คน	40	มาตรฐานอาคาร ราชการ
กรรมการชุมชน					
หัวหน้าฝ่าย	1	1	3 ตร.ม./คน	3	
เจ้าหน้าที่	3	1	4.50 ตร.ม./คน	13.50	C
ฝ่ายธุรการ					
หัวหน้าฝ่าย	1	1	12 ตร.ม./คน	12	มาตรฐานอาคาร ราชการ
เจ้าหน้าที่	3	1	4.50 ตร.ม./คน	13.50	มาตรฐานอาคาร

ส่วนสำนักงาน					
รายละเอียด	จำนวน (คน)	จำนวน (ห้อง)	ขนาดพื้นที่/ หน่วย	ขนาดพื้นที่ (ตารางเมตร)	หมายเหตุ
ฝ่ายการเงินและบัญชี					
หัวหน้าฝ่าย	1	1	16.00 ตร.ม./คน	16	มาตรฐานอาคาร ราชการ
เจ้าหน้าที่	2	1	12.00 ตร.ม./คน	12	มาตรฐานอาคาร ราชการ
ห้องเก็บเอกสาร		1	20%ของพื้นที่ ทั้งหมด	5.60	B
ฝ่ายบริการประสานงาน/สถานที่					
หัวหน้าฝ่าย	1	1	12 ตร.ม./คน	12	มาตรฐานอาคาร ราชการ
เจ้าหน้าที่	3	1	4.50 ตร.ม.คน	13.50	มาตรฐานอาคาร ราชการ
ฝ่ายกิจกรรม/นิทรรศการ					
หัวหน้าฝ่าย	1	1	12 ตร.ม./คน	12	มาตรฐานอาคาร ราชการ
เจ้าหน้าที่	9	1	4.50 ตร.ม.คน	40.50	มาตรฐานอาคาร ราชการ
ห้องเก็บเอกสาร		1	20%ของพื้นที่ ทั้งหมด	10.50	B
ฝ่ายรักษาความปลอดภัย					
หัวหน้าฝ่าย	1	1	12.00 ตร.ม./คน	12.00	มาตรฐานอาคาร ราชการ
ห้องโทรทัศน์วงจรปิด	2	1	4.50 ตร.ม./คน	9.00	มาตรฐานอาคาร ราชการ
ห้องเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย		1		4.20	A
ห้องพักรับพนักงาน		1		12.60	A
ครัวขนาดเล็ก		1		9.00	A
ห้องน้ำชาย				5.97	กฎกระทรวง
ห้องน้ำหญิง				6.67	กฎกระทรวง
รวม				302.64	

ส่วนห้องประชุมสัมมนา					
รายละเอียด	จำนวน (คน)	จำนวน (ห้อง)	ขนาดพื้นที่/ หน่วย	ขนาดพื้นที่ (ตารางเมตร)	หมายเหตุ
ทางสัญจร 30 %				90.79	
รวมพื้นที่ทั้งหมด				393.43	

ตารางที่ 4.4 แสดงพื้นที่ส่วนสำนักงาน

ส่วนห้องประชุมสัมมนา					
รายละเอียด	จำนวน (คน)	จำนวน (ห้อง)	ขนาดพื้นที่/ หน่วย	ขนาดพื้นที่ (ตารางเมตร)	หมายเหตุ
โถงพักคอย (คิด 30 %)				29.25	B
ห้องประชุม	150	1	0.65 ตร.ม./คน	97.50	B
เวที (คิด 20 %)				19.50	B
ห้องหลังเวที (คิด 20 %)				19.50	B
ห้องเจ้าหน้าที่ควบคุม				15.00	C
ห้องพักเจ้าหน้าที่บรรยาย				12.00	C
ห้องน้ำชาย		1		7.74	C
ห้องน้ำหญิง		1		6.67	C
รวม				207.16	
ทางสัญจร 30%				62.14	
รวมพื้นที่ทั้งหมด				269.30	

ตารางที่ 4.5 แสดงพื้นที่ส่วนประชุมสัมมนา

ส่วนนิทรรศการถาวร					
รายละเอียด	จำนวน (ลำ)	จำนวน (ห้อง)	ขนาดพื้นที่/ หน่วย	ขนาดพื้นที่ (ตารางเมตร)	หมายเหตุ
ส่วนแสดงเรือ					
ส่วนจัดแสดงเรือพนมพระบก	3 (ลำ)	1		115	B
ส่วนจัดแสดงเรือพนมพระน้ำ	3 (ลำ)	1		175	B
ส่วนจัดแสดงเรือยาว (เรือ แข่ง)	3 (ลำ)	1		60	B
ส่วนบรรยายวิธีสร้างเรือพระ	120	1	0.65 ตร.ม./คน	78	B

ส่วนนิทรรศการถาวร					
รายละเอียด	จำนวน (ล้ำ)	จำนวน (ห้อง)	ขนาดพื้นที่/ หน่วย	ขนาดพื้นที่ (ตารางเมตร)	หมายเหตุ
ห้องพักเจ้าหน้าที่	3	1	4.50 ตร.ม./คน	13.50	มาตรฐานอาคาร ราชการ
รวม				494	
ทางสัญจร 30%				148.20	
รวมพื้นที่ทั้งหมด				642.20	
ส่วนซ่อมบำรุง					
คานเรือ		1		405.50	B
ส่วนเก็บอุปกรณ์ตกแต่งเรือ		1		50	C
ห้องน้ำชาย				5.97	กฎกระทรวง
ห้องน้ำหญิง				6.67	กฎกระทรวง
รวม				468.14	
ทางสัญจร 30%				140.44	
รวมพื้นที่ทั้งหมด				608.58	

ตารางที่ 4.6 แสดงพื้นที่ส่วนนิทรรศการถาวร

ส่วนนิทรรศการชั่วคราว					
รายละเอียด	จำนวน (คน)	จำนวน (ห้อง)	ขนาดพื้นที่/ หน่วย	ขนาดพื้นที่ (ตารางเมตร)	หมายเหตุ
ส่วนต้อนรับ		1		48	C
ส่วนจัดงานนิทรรศการ		1		500	C
ส่วนจัดแสดงสินค้า OTOP		1		50	C
เจ้าหน้าที่		1		18	C
ห้องเก็บอุปกรณ์		1		20	C
ห้องน้ำชาย		1		7.74	C
ห้องน้ำหญิง		1		6.67	C
รวม				650.41	
ทางสัญจร 30%				195.12	
รวมพื้นที่ทั้งหมด				845.53	

ตารางที่ 4.7 แสดงพื้นที่ส่วนนิทรรศการชั่วคราว

ส่วนลานวัฒนธรรม					
รายละเอียด	จำนวน (คน)	จำนวน (ห้อง)	ขนาดพื้นที่/ หน่วย	ขนาดพื้นที่ (ตารางเมตร)	หมายเหตุ
ลานกิจกรรม					
ลานเทศกาลประจำปี (รองรับ 50% ของจำนวน ประชากรตำบลบางไผ่ 2,652 คน)	1,326		0.65 ตร.ม./คน	861.90	A,B
เวทีการแสดง				48	C
ส่วนหลังเวที				48	C
พื้นที่สีเขียว 50 % ของลาน กิจกรรม				430.50	
รวม				1,388.40	
ทางสัญจร 30%				416.52	
รวมพื้นที่ทั้งหมด				1,804.92	

ตารางที่ 4.8 แสดงพื้นที่ส่วนลานกิจกรรม

ส่วนอาหารพื้นบ้าน					
รายละเอียด	จำนวน (คน)	จำนวน (ห้อง)	ขนาดพื้นที่/ หน่วย	ขนาดพื้นที่ (ตารางเมตร)	หมายเหตุ
ร้านอาหาร					
พื้นที่รับประทานอาหาร	100	1	1.50 ตร.ม./คน	150	A
พื้นที่เตรียมอาหาร		1		6	C
ห้องครัว,พื้นที่ปรุงอาหาร (ครัว แบบเปิด)		1		35	C
ห้องเก็บของสด,อุปกรณ์ครัว		1		35	C
พื้นที่ล้างทำความสะอาด		1		15	C
ร้านกาแฟ	30	1	1.50 ตร.ม./คน	45	C
รวม				286	
ทางสัญจร 30%				85.80	
รวมพื้นที่ทั้งหมด				371.80	

ตารางที่ 4.9 แสดงพื้นที่ส่วนอาหารพื้นบ้าน

ส่วนโฮมสเตย์					
รายละเอียด	จำนวน (คน)	จำนวน (ห้อง)	ขนาดพื้นที่/ หน่วย	ขนาดพื้นที่ (ตารางเมตร)	หมายเหตุ
ส่วนต้อนรับ					
เคาน์เตอร์บริการ				8	C
ห้องพักแขก		1		48	C
ส่วนบ้านพัก					
บ้านพัก 1	2	8	24.00 ตร.ม./ ห้อง	224	A
ส่วนบริการ					
ห้องแม่บ้าน		1		24.00	A
ห้องเก็บอุปกรณ์		1		12.00	C
พื้นที่ทิ้งขยะ		1		9.00	C
รวม				325	
ทางสัญจร 30%				97.5	
รวมพื้นที่ทั้งหมด				422.5	

ตารางที่ 4.10 แสดงพื้นที่ส่วนโฮมสเตย์

ส่วนงานระบบอาคาร					
รายละเอียด	จำนวน (คน)	จำนวน (ห้อง)	ขนาดพื้นที่/ หน่วย	ขนาดพื้นที่ (ตารางเมตร)	หมายเหตุ
ห้องเครื่องไฟฟ้า		1		50	A
ห้องเครื่องไฟฟ้าสำรอง		1		31	A
ห้องเครื่องปั้มน้ำ		1		28	A
ห้องเก็บของ		1		12	C
รวม				171	
ทางสัญจร 30%				51.30	
รวมพื้นที่ทั้งหมด				222.30	

ตารางที่ 4.11 แสดงพื้นที่ส่วนระบบอาคาร

ส่วนที่จอดรถ					
รายละเอียด	จำนวน (คัน)	จำนวน (ห้อง)	ขนาดพื้นที่/ หน่วย	ขนาดพื้นที่ (ตารางเมตร)	หมายเหตุ
จอดรถบุคคลทั่วไป	50		12.50 ตร.ม./ คัน	625	A
จอดรถมอเตอร์ไซด์	25		2.00 ตร.ม./คัน	50	A
จอดรถบัส (คิดจากจำนวน นักเรียน-นักศึกษาที่มาเป็นหมู่ คณะ 120คน/รอบ มาตรฐาน รถบัสผู้โดยสาร 40คน/คัน)	3		48.00 ตร.ม.คัน	144	A,B
จอดรถ service	2		12.50 ตร.ม.คัน	25	A
รวม				844	
ทางสัญจร 50%				422	
รวมพื้นที่ทั้งหมด				1,266	

ตารางที่ 4.12 แสดงพื้นที่ส่วนจอดรถ

ส่วนท่าเรือโครงการ					
รายละเอียด	จำนวน (คน)	จำนวน (ห้อง)	ขนาดพื้นที่/ หน่วย	ขนาดพื้นที่ (ตารางเมตร)	หมายเหตุ
ส่วนท่าเรือ (คิดจากจำนวนสูงสุด ของนักท่องเที่ยว 150 คนระยะเวลา ท่องเที่ยว คิดเป็น 12ชั่วโมง/150 หาร 12 =12.5)			1.00 ตร.ม./คน	12.50	B
ศาลาพักผ่อน				20	C
รวม				32	
ทางสัญจร 30%				3.60	
รวมพื้นที่ทั้งหมด				35.60	

ตารางที่ 4.13 แสดงพื้นที่ส่วนท่าเรือ

4.1.4.6 สรุปพื้นที่ใช้สอยโครงการ

รายละเอียด	ขนาดพื้นที่ (ตร.ม.)
ส่วนต้อนรับ	287.28
ส่วนสำนักงาน	393.43
ส่วนประชุมสัมมนา	269.30
ส่วนนิทรรศการถาวร	1,250.78
ส่วนนิทรรศการชั่วคราว	854.53
ส่วนลานวัฒนธรรม	1,804.92
ส่วนร้านอาหารพื้นบ้าน	371.80
ส่วนโฮมสเตย์	422.50
ส่วนท่าเทียบเรือ	35.60
ส่วนงานระบบอาคาร	222.30
ส่วนที่จอดรถ	1,266
รวมพื้นที่โครงการทั้งหมด	7,177.50

ตารางที่ 4.14 สรุปพื้นที่ใช้สอย

ข้อมูลอ้างอิง

กฎกระทรวง

มาตรฐานอาคาร

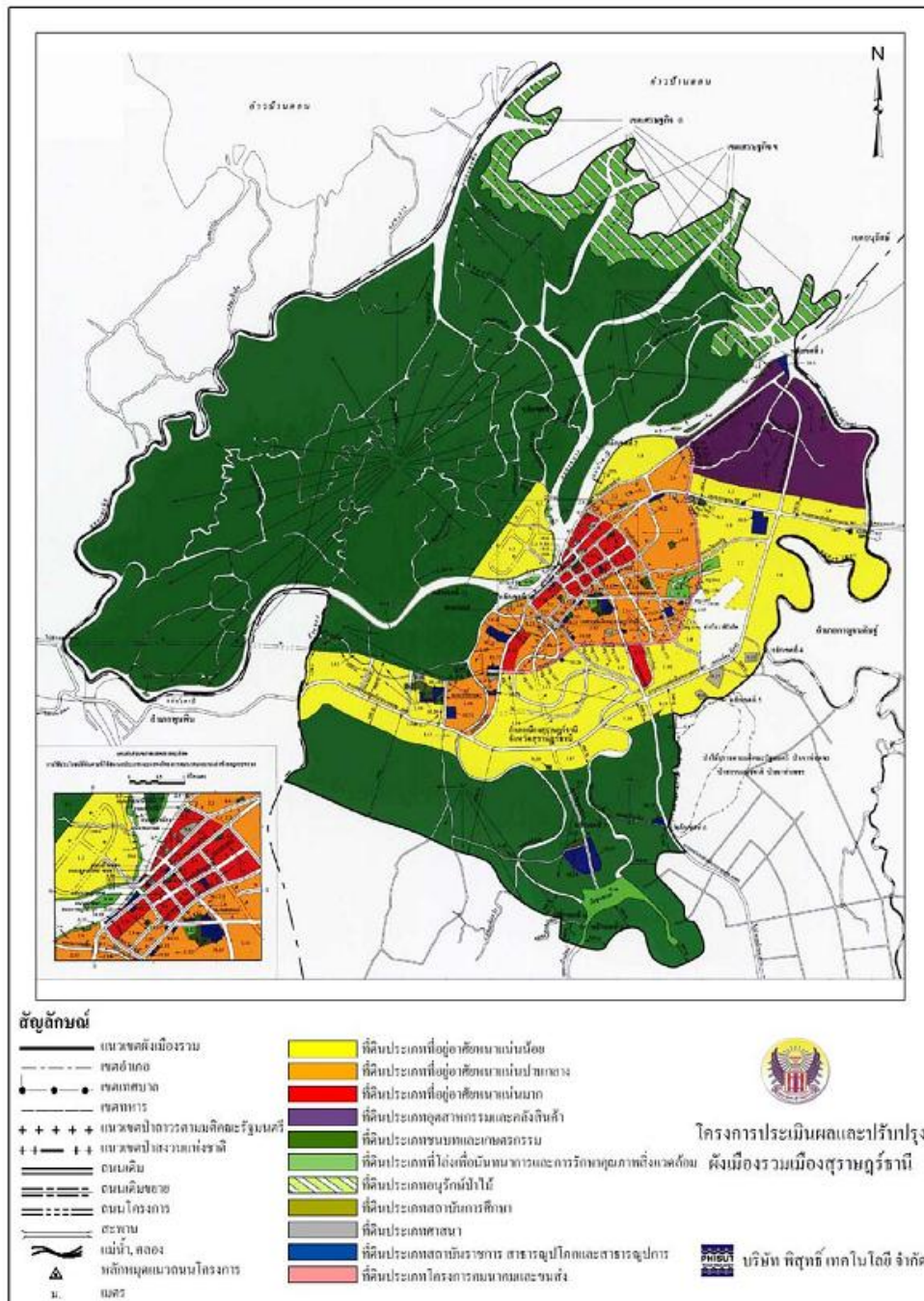
A - Architect Data

B - การคำนวณ

C - Case Study

4.1.5 การวิเคราะห์กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

4.1.5.1 กฎหมาย

รูปภาพที่ 4.19 ผังเมืองรวมจังหวัดสุราษฎร์ธานี

ที่มา: <http://www.phisutprojects.com/web0851/database/map1.pdf>

- อาคารที่ก่อสร้างหรือดัดแปลงใกล้แหล่งน้ำสาธารณะ เช่น แม่น้ำ คู คลอง ถ้าแหล่งน้ำสาธารณะนั้นมีความกว้างน้อยกว่า 10 เมตร ต้องร่นแนวอาคารให้ห่างจากเขตแหล่งน้ำสาธารณะนั้นไม่น้อยกว่า 3 เมตร แต่ถ้า

แหล่งน้ำสาธารณะนั้นมีความกว้างตั้งแต่ 10 เมตรขึ้นไป ต้องร่นแนวอาคารให้ห่างจากเขตแหล่งน้ำสาธารณะนั้นไม่น้อยกว่า 6 เมตร

2. สำหรับอาคารที่ก่อสร้างหรือดัดแปลงใกล้แหล่งน้ำสาธารณะขนาดใหญ่ เช่น บึง ทะเลสาบ หรือทะเล ต้องร่นแนวอาคารให้ห่างจากเขตแหล่งน้ำสาธารณะนั้นไม่น้อยกว่า 12 เมตร ทั้งนี้ เว้นแต่ สะพาน เขื่อน รั้ว ท่อระบายน้ำ ท่าเรือ ป้าย อุ้งเรือ คานเรือ หรือที่วางที่ใช้เป็นที่จอดรถไม่ต้องร่นแนวอาคาร
3. ถนนสาธารณะมีความกว้างน้อยกว่า 10 เมตร ระยะร่นแนวอาคารห่างจากกึ่งกลางถนนสาธารณะ อย่างน้อย 6 เมตร
4. จำนวนที่จอดรถตั้งแต่ 10 คัน แต่ไม่เกิน 50 คัน ให้มีที่จอดรถสำหรับผู้พิการหรือ ทูพพลภาพ และคนชราอย่างน้อย 1 คัน ถ้าจำนวนที่จอดรถตั้งแต่ 51 คัน แต่ไม่เกิน 100 คัน ให้มีที่จอดรถสำหรับผู้พิการ หรือทูพพลภาพ และคนชราอย่างน้อย 2 คัน
5. อาคารสำหรับใช้เป็นที่พักหรือโรงแรมต้องมีช่องทางเดินภายในอาคารกว้างไม่น้อยกว่า 1.50 เมตร
6. ห้องพักทุกห้องต้องมีพื้นที่ใช้สอยไม่น้อยกว่า 8 ตารางเมตร ไม่รวมห้องน้ำ ห้องส้วมและระเบียงห้องพัก

4.2 การนำไปใช้ในองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรม

4.2.1 การกำหนดที่ว่างและส่วนปิดล้อม

การจัดนิทรรศการของเนื้อหาภายในโครงการจัดโดยเรียงลำดับจาก นิทรรศการถาวร1 ไปจนถึง 3 ตามด้วยพื้นที่ลานวัฒนธรรม จบด้วยการวนกลับมาส่วนต้อนรับ ส่วนของที่พักร และร้านอาหารพื้นบ้าน จะจัดแยกไปอีกส่วนหนึ่ง

4.2.2 การใช้วัสดุ

การเลือกใช้วัสดุในท้องถิ่น โดยคำนึงถึงเอกลักษณ์ของชุมชนเป็นหลัก เพื่อความกลมกลืนกับบริบทภายในชุมชน และส่งเสริมเศรษฐกิจในชุมชนโดยมีแนวคิดในการเลือกดังนี้

4.2.1.1 การเลือกใช้วัสดุในท้องถิ่น มีดังนี้

จาก

ไม้เนื้อแข็ง

ไม้ไผ่

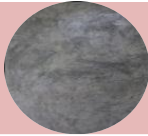
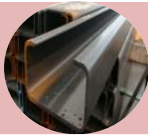
เหล็กกล่องตัวซี

คอนกรีต

		
จาก (อายุการใช้งาน 6-10ปี)	ไม้เนื้อแข็ง (อายุการใช้งาน 40-50ปี)	ไม้ไผ่ (อายุการใช้งาน 4-8ปี)
<p>เป็นภูมิปัญญาของคนโบราณ ในสมัยก่อนผู้คนจะใช้ใบไม้มุงหลังคาเพื่อทำเป็นที่อยู่อาศัย คำว่า“ จาก ” มีหลายชื่อ ดังต่อไปนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. จาก เย็บกับทางมะพร้าว 2. จาก เย็บกับทางสาकु 3. จาก เย็บกับใบหญ้าคา 4. จาก เย็บกับใบจากโดยตรง 	<p>มีหลายชนิด เช่น ไม้เต็ง ไม้รัง ไม้แดง ซึ่งมีคุณสมบัติและประโยชน์ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.1 ไม้เต็ง เป็น ไม้ขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ ลักษณะเนื้อไม้เป็นสีน้ำตาลอ่อน เนื้อหยาบ แต่สม่ำเสมอแข็งแรงเหนียวแข็งแรง และทนทานมากใช้ในโครงสร้างอาคาร เช่น ตง คาน วงกบ ประตูหน้าต่าง โครงหลังคา เสา 1.2 ไม้แดง เป็นไม้ขนาดใหญ่ ลักษณะของเนื้อไม้มีสีแดง หรือ สีน้ำตาลอมแดง เหนียว แข็งแรงและทนทาน ไม้ชนิดนี้นิยมในการก่อสร้างในส่วนที่ไม่ใช่โครงสร้าง เช่น พื้น วงกบประตูหน้าต่าง เครื่องเรือน ไม้แดงปลวกจะไม่ค่อยรบกวน และเป็นไม้ที่ต้านทานไฟในตัวด้วย 	<p>ไผ่เป็นพืชที่มีการแพร่กระจายพันธุ์อยู่ทั่วไป ลำต้นแข็งแรงมีเนื้อไม้แข็ง เหลลทำให้เรียบได้ ยืดหยุ่น มีน้ำหนักเบา แข็งแต่ตัดให้โค้งงอได้ ถ้าจักเนื้อไม้ให้บางลงสามารถตัดทอนเป็นขนาดต่าง ๆ ได้ สวย สง่า สงบร่มเย็น ทนทาน และเป็นองค์ประกอบอย่างหนึ่งที่ทำให้สถาปัตยกรรมสามารถแสดงออกถึงความเป็นพื้นถิ่นได้เป็นอย่างดี</p>

ตารางที่ 4.15 แสดงรายละเอียดวัสดุ

	
คอนกรีต (อายุการใช้งาน 30-50 ปี)	เหล็กกล่องตัวซี (อายุการใช้งาน 50 ปี)
วัสดุก่อสร้างชนิดหนึ่งที่ใช้กันอย่างแพร่หลาย ใช้ในการก่อสร้าง อาคาร ตั้งแต่อดีตจวบจนปัจจุบัน เพราะเป็นวัสดุที่มีความเหมาะสมทั้งด้านราคาและคุณสมบัติต่างๆ อายุการใช้งานของคอนกรีตโดยทั่วไปก็ประมาณสามสิบปี แต่ก็สามารถใช้งานได้ถึงห้าสิบปี หากเริ่มปรากฏรอยเสื่อมสภาพให้เห็น	คือ เหล็กที่ใช้ทำโครงหลังคาเป็นหลัก แต่สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับงานโครงสร้างเหล็กทั่วไปได้

ตารางที่ 4.16 แสดงรายละเอียดวัสดุ

4.2.1.3 การเลือกใช้วัสดุในส่วนต่างๆ

● บ้านเรือนไทยริมน้ำใต้ถุนสูง

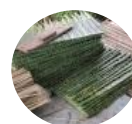

รูปภาพที่ 4.20 แสดงรูปแบบเรือนไทยริมน้ำใต้ถุนสูง

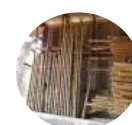
แนวทางประหยัดพลัง

- ระบาย-ถ่ายเทอากาศได้ดี
- ข้อดี
- ป้องกันน้ำท่วม-น้ำหลาก
- ป้องกันสัตว์ร้าย-สัตว์เลื้อยคลาน
- เป็นที่นั่งเล่น-พักผ่อน
- ง่ายต่อการดูแลรักษา

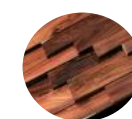
ส่วนที่ใช้ในการออกแบบ	ส่วนโคมสเตอร์
	ส่วนร้านอาหารพื้นบ้าน

จาก
(อายุการใช้งาน 6-10 ปี)

ไม้ไผ่
(อายุการใช้งาน 4-6 ปี)

ไม้เนื้อแข็ง
(อายุการใช้งาน 40-50 ปี)

● เรือนครึ่งปูน-ครึ่งไม้

รูปภาพที่ 4.21 แสดงรูปแบบเรือนครึ่งปูน-ครึ่งไม้

แนวทางประหยัดพลัง

- ระบาย-ถ่ายเทอากาศได้ดี

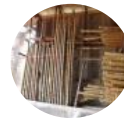
ข้อดี

- เกิดความเสียหายน้อย จากเหตุน้ำท่วม

- มีวัสดุก่อสร้างและช่างฝีมือในเขตชุมชน

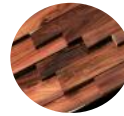
- ระบาย-ถ่ายเทอากาศได้ดี

ส่วนที่ใช้ในการ ออกแบบ	ส่วนต้อนรับ ส่วนสำนักงาน
	ส่วนนิทรรศการ ชั่วคราว

ไม้ไผ่

(อายุการใช้งาน 4-6 ปี)

ไม้เนื้อแข็ง

(อายุการใช้งาน 40-50 ปี)

คอนกรีต

(อายุการใช้งาน 30-50 ปี)

● หลังคาทรงจั่ว

รูปภาพที่ 4.22 ลักษณะหลังคาทรงจั่ว

แนวทางประหยัดพลังงาน

- ช่วยลดการแผ่รังสีความร้อนจากหลังคาเนื่องจากมีช่องว่างเล็กๆ ระหว่างกระเบื้อง หรือ จากที่ทำให้อากาศร้อนลอยตัวออกมาทางช่องว่างเล็กๆ ได้

ข้อดี

- เนื่องจากวัสดุคลุมหลังคาอาจเป็น จากหรือกระเบื้องดินเผา ซึ่งมีโอกาสรั่วซึมได้ง่าย การทำหลังคาทรงสูงจึงทำให้ฝ้าฝนไหล ระบายได้เร็ว ป้องกันการรั่วซึมของน้ำฝน

ส่วนที่ใช้ในการ ออกแบบ	ส่วนต้อนรับ ส่วนสำนักงาน
	ส่วนนิทรรศการ ส่วนซ่อมแซมเรือ

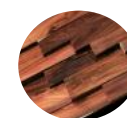
ตับจากมุงหลังคา

(อายุการใช้งาน 6-10 ปี)

เหล็กตัวซี

(อายุการใช้งาน 50 ปี)

ไม้เนื้อแข็ง

(อายุการใช้งาน 40-50 ปี)

4.2.3 การกำหนดโครงสร้างและการก่อสร้าง

ศูนย์ส่งเสริมวัฒนธรรมดินแดนคลองร้อยสาย เป็นโครงการที่เน้นเรื่องของส่วนนิทรรศการถาวรเป็นหลัก ดังนั้นจึงต้องการความแข็งแรงของโครงสร้างและเลือกวัสดุท้องถิ่น

4.2.3.1 โครงสร้างที่ใช้กับตัวโครงการ ประกอบด้วย

- โครงสร้างเหล็กกล่องตัวซี (โครงสร้าง Truss)
- คอนกรีต (พื้น,ผนัง)
- โครงสร้างไม้วัสดุพื้นถิ่น (พื้น,ผนัง,หลังคา)
- ไม้ไผ่ (โครงสร้างหลังคา)
- ตับจาก (วัสดุผนังหลังคา)

4.2.3.2 โครงสร้างที่ใช้ในแต่ละส่วนของโครงการ

โครงสร้าง	รูปแบบ	การใช้งาน	ส่วนที่ใช้งาน
เหล็ก	Truss A-frame	โครงสร้างหลังคา	ส่วนต้อนรับ ส่วนนิทรรศการถาวร ส่วนซ่อมบำรุงเรือ
คอนกรีต	พื้นคอนกรีต	พื้น,ผนัง	ส่วนนิทรรศการถาวร ส่วนนิทรรศการชั่วคราว ส่วนร้านอาหารพื้นบ้าน ส่วนซ่อมบำรุงเรือ
ไม้	ไม้เนื้อแข็ง	พื้น,ผนัง,โครงสร้าง หลังคา,เสา	ส่วนต้อนรับ ส่วนนิทรรศการชั่วคราว ส่วนโฮมสเตย์ ส่วนร้านอาหารพื้นบ้าน
ไม้ไผ่	โครงสร้างหลังคา	ผนัง,ส่วนตกแต่งต่างๆ	ส่วนต้อนรับ ส่วนนิทรรศการถาวร ส่วนโฮมสเตย์ ส่วนร้านอาหารพื้นบ้าน ส่วนซ่อมบำรุงเรือ
จากเย็บ	จากเย็บ	มุงหลังคา	ส่วนต้อนรับ ส่วนนิทรรศการถาวร ส่วนโฮมสเตย์ ส่วนร้านอาหารพื้นบ้าน ส่วนซ่อมบำรุงเรือ ส่วนโฮมสเตย์

ตารางที่ 4.17 แสดงรายละเอียดโครงสร้าง

4.2.4 การวิเคราะห์ส่วนงานระบบอาคาร

ระบบสุขาภิบาล

ระบบน้ำประปา ใช้ระบบจ่ายขึ้น(up feed distridution system)เนื่องจากอาคารเป็นอาคารที่ไม่สูงมากนัก จึงใช้ระบบ Up-Feed System ไว้จ่ายน้ำสำหรับอุปโภคและบริโภคในโครงการประกอบด้วย

- ถังเก็บน้ำสำรอง รับจากประปา มีปริมาตรความจุสามารถสำรองน้ำไว้ใช้ได้ไม่น้อยกว่า 1 วัน
- เครื่องสูบน้ำเพิ่มแรงดัน เพื่อจ่ายน้ำไปยังจุดจ่ายน้ำที่กำหนดไว้
- ท่อจ่ายน้ำประปาในโครงการ

ระบบระบายน้ำทิ้งประกอบด้วย

- ท่อน้ำทิ้ง รับน้ำทิ้งจากอ่างล้างหน้า และหัวรับน้ำทิ้งที่พื้น เพื่อส่งไปยังระบบบำบัดน้ำเสีย
- ท่อรับน้ำโสโครก รับน้ำทิ้งจากโถส้วม โถปัสสาวะ เพื่อส่งไปยังระบบบำบัดน้ำเสีย
- ท่ออากาศ ใช้ต่อร่วมกับท่อน้ำทิ้งและท่อรับน้ำโสโครก เพื่อให้การไหลของน้ำทิ้งเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และไม่เกิดการสำลักในท่อระบาย ท่ออากาศจะต่อระบายออกไปยังชั้นหลังคาของอาคาร

ระบบบำบัดน้ำเสีย

ระบบ Activated Sludge ซึ่งสามารถรับน้ำทิ้งได้ปริมาณมาก ในพื้นที่น้อยที่สุด จึงนิยมทำกันมาก และยังมีกลิ่นเหม็นคลอริน และอากาศลงไป แต่ระบบนี้ต้องมีเจ้าหน้าที่คอยดูแล ตรวจสอบการทำงานของระบบอยู่เป็นประจำ และระบบนี้จะทำให้ได้น้ำทิ้งตามระดับมาตรฐานการควบคุมและบังคับตามกฎหมาย

บทที่ 5

การออกแบบ

5.1 ข้อมูลที่วิเคราะห์เพื่อนำมาใช้ในการออกแบบ

จากกระบวนการการออกแบบในส่วนของข้อมูลที่ได้ทำการศึกษามา เพื่อให้ตอบสนองตรงกับวัตถุประสงค์ของโครงการเพื่อเป็นพื้นที่การส่งเสริมวัฒนธรรมจึงสรุปออกมาเป็นการออกแบบดังนี้

5.1.1 ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์การออกแบบ

ประเด็นที่ 1 สถาปัตยกรรมท้องถิ่นภาคใต้

1. เรือนพักอาศัยไทยพุทธ หลังคามีทรงสูงมีความลาดเอียงลงเพื่อให้น้ำฝนไหลผ่านสะดวก

รูปภาพที่ 5.1 แสดงลักษณะเรือนพักอาศัยไทยพุทธ

2. เรือนพักอาศัยไทยมุสลิม

รูปภาพที่ 5.2 แสดงลักษณะเรือนพักอาศัยไทยมุสลิม

ลักษณะเรือนไทยพุทธและเรือนไทยมุสลิม มีลักษณะที่แตกต่างกันคือรูปแบบหน้าต่างต่าง และผนังบ้านดังนี้

1. ประตูและหน้าต่างของเรือนไทยพุทธหน้าต่างแผ่นไม้ธรรมดาเจาะช่อง และหน้าต่างบานลูกฟัก ส่วนเรือนไทยมุสลิมมีลักษณะเป็นบานเกล็ดดำนบมีการแกะลายไทย

รูปภาพที่ 5.3 แสดงลักษณะประตูหน้าต่างเรือนไทย

2. ผนังบ้านแผ่นไม้ธรรมดามีการเจาะช่อง และการสานเป็นลายขัดแตะ และบางบ้านลักษณะเป็นลายลูกฟัก

รูปภาพที่ 5.4 แสดงลักษณะผนังเรือนไทย

3. พื้นบ้านมีลักษณะเหมือนกันคือการวางแผ่นไม้ธรรมดา มีการเว้นร่องไม้

รูปภาพที่ 5.5 แสดงลักษณะพื้นเรือนไทย

ประเด็นที่ 2 ภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชน

เครื่องมือเครื่องใช้ที่ชาวบ้านเป็นผู้สร้างขึ้นด้วยมือเป็นหลัก เพื่อสนองความต้องการของตนเองสำหรับใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน

ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีความสัมพันธ์กับวิถีความเป็นอยู่ของคนไทยมาเป็นเวลายาวนานตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เนื่องจากเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับความเป็นอยู่ ความจำเป็นในการดำรงชีพในสังคมทุกระดับชั้น

รูปภาพที่ 5.6 แสดงภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับจาก

ภูมิปัญญาท้องถิ่นการเย็บจาก

การเย็บจากเป็นภูมิปัญญาของคนโบราณ ในสมัยก่อน ผู้คนจะใช้ใบไม้มุงหลังคาเพื่อทำเป็นที่อยู่อาศัย แต่ในภายหลังผู้คนได้ดัดแปลงและคิดค้นสิ่งใหม่ ๆ ขึ้นมาจึงได้มาเป็นการมุงหลังคาด้วยจากแทนการมุงหลังคาด้วยใบไม้

คำว่า “ จาก ” มีหลายชื่อ ดังต่อไปนี้

1. จาก เย็บกับทางมะพร้าว
2. จาก เย็บกับทางสาคุ
3. จาก เย็บกับใบหญ้าคา
4. จาก เย็บกับใบจากโดยตรง

ประเด็นที่ 3 ลักษณะของวัฒนธรรม-ประเพณี

“ด้วยจิตอันศรัทธาไปยังต่องานประเพณี เมื่อถึงวันชักพระ ชาวบ้านต่างร่วมกันทำบุญตักบาตร อันเชิญพระพุทธรูปประดิษฐานบนบุษบกบนเรือพระ รถพระ ซึ่งตกแต่งอย่างงดงาม จากนั้นจึงออกแรงชักพระ เรือพระ ออกจากวัด

รูปภาพที่ 5.7 แสดงลักษณะวัฒนธรรม-ประเพณี

5.2 แนวความคิดในการออกแบบโครงการ

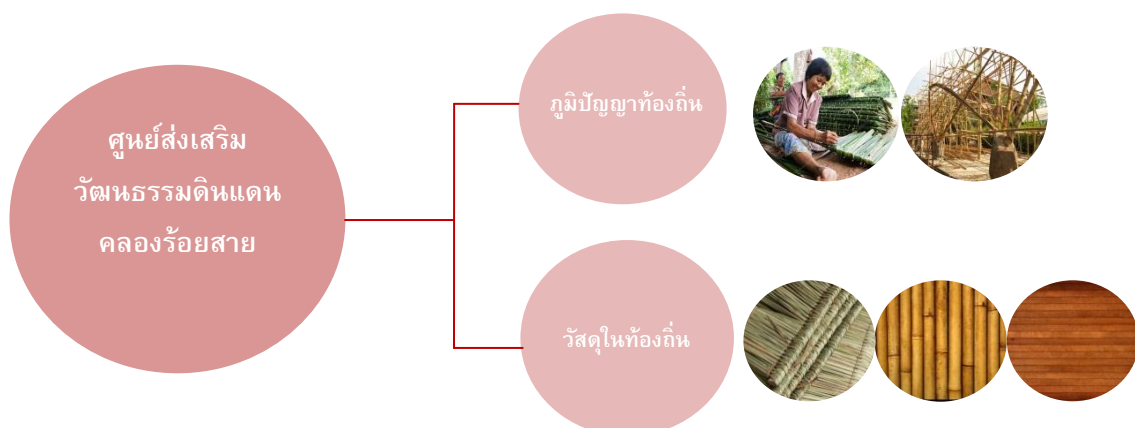

รูปภาพที่ 5.8 แนวความคิดโครงการ

การนำเสนอแนวคิดในการอนุรักษ์วิถีชีวิต วัฒนธรรม-ประเพณี ของชุมชนบางไผ่ไม่ ให้ความยั่งยืน โดยมีแนวทางอยู่ 4 แนวทาง ดังนี้

5.2.1 รูปแบบทางสถาปัตยกรรมโครงการ

การประยุกต์ใช้รูปแบบของสถาปัตยกรรมให้เหมาะสมและกลมกลืนกับลักษณะของชุมชนบางไผ่ โดยนำภูมิปัญญาท้องถิ่นการเย็บตับจากมาใช้ในการมุงหลังคาโครงการและเลือกใช้วัสดุในท้องถิ่นมาเป็นส่วนประกอบและโครงสร้างของโครงการ เช่น ไม้ไผ่ ต้นจาก เป็นต้น

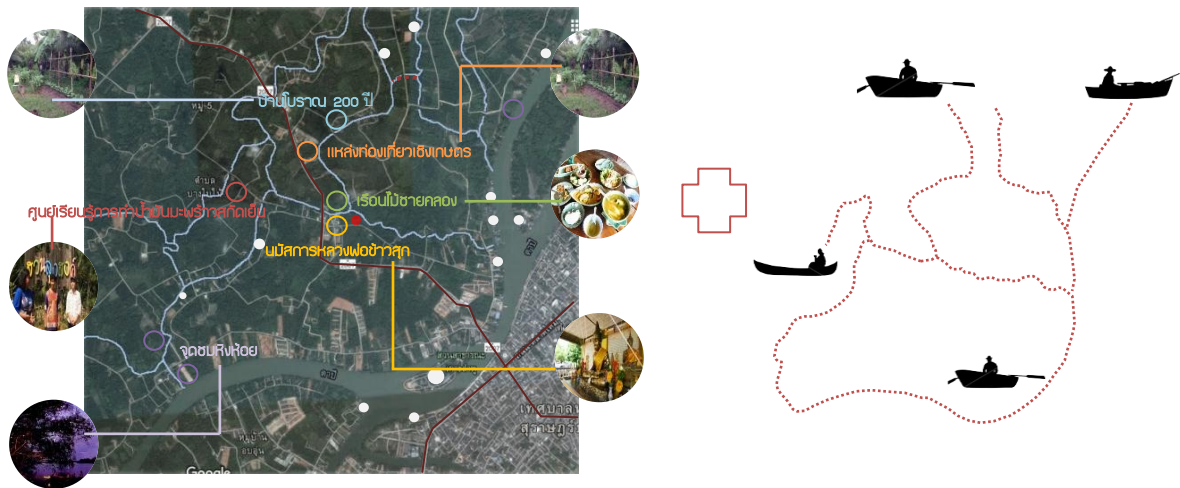
รูปภาพที่ 5.9 แนวความคิดโครงการ

5.2.2 ส่งเสริม

แนวความคิดเรื่องการส่งเสริมแหล่งทรัพยากรสำคัญของชุมชนบางไปไม่โดยมีการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมทางน้ำเพื่อเข้าไปยังสถานที่จริง และศูนย์กลางการให้ข้อมูลและตำแหน่งของแหล่งทรัพยากรต่างๆในตัวโครงการ

แหล่งทรัพยากรในชุมชน

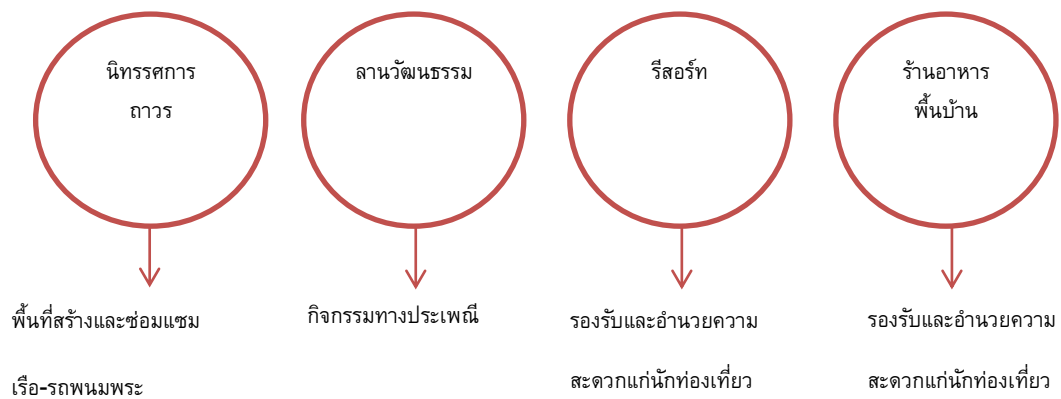
กำหนดเส้นทางการล่องเรือ

รูปภาพที่ 5.10 แนวความคิดการส่งเสริมแหล่งทรัพยากรชุมชน

5.2.3 รองรับ

แนวความคิดเรื่องการรองรับกิจกรรมทางวัฒนธรรม-ประเพณี เพื่อการสร้างกิจกรรมร่วมกันระหว่างคนในชุมชนกับคนนอกพื้นที่และทำหน้าที่เป็นส่วนสนับสนุนโครงการ

รูปภาพที่ 5.11 แนวความคิดการรองรับกิจกรรมทางวัฒนธรรม

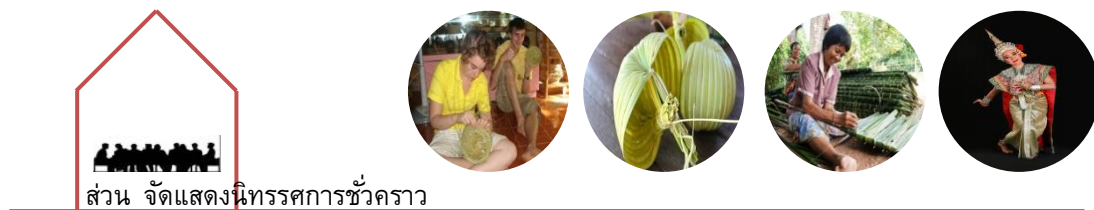
5.2.4 ถ่ายทอด

แนวความคิดเรื่องการถ่ายทอดวัฒนธรรม วิถีชีวิต ชุมชน ของคนในพื้นที่ โดยเป็นศูนย์กลางการให้ข้อมูลต่างๆ และจัดแสดงเรื่องราวต่างๆ เกี่ยวกับชุมชนสู่ผู้มาเยือนหรือนักท่องเที่ยว ซึ่งจะเน้นการสัมผัสกับประสบการณ์จริง ดังนี้

5.2.4.1 ส่วนการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับแหล่งทรัพยากรในชุมชน

5.2.4.2 ส่วนการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและการแสดงต่างๆ

5.2.4.3 ส่วนการถ่ายทอดวิชาความรู้ทางวัฒนธรรม ประเพณี

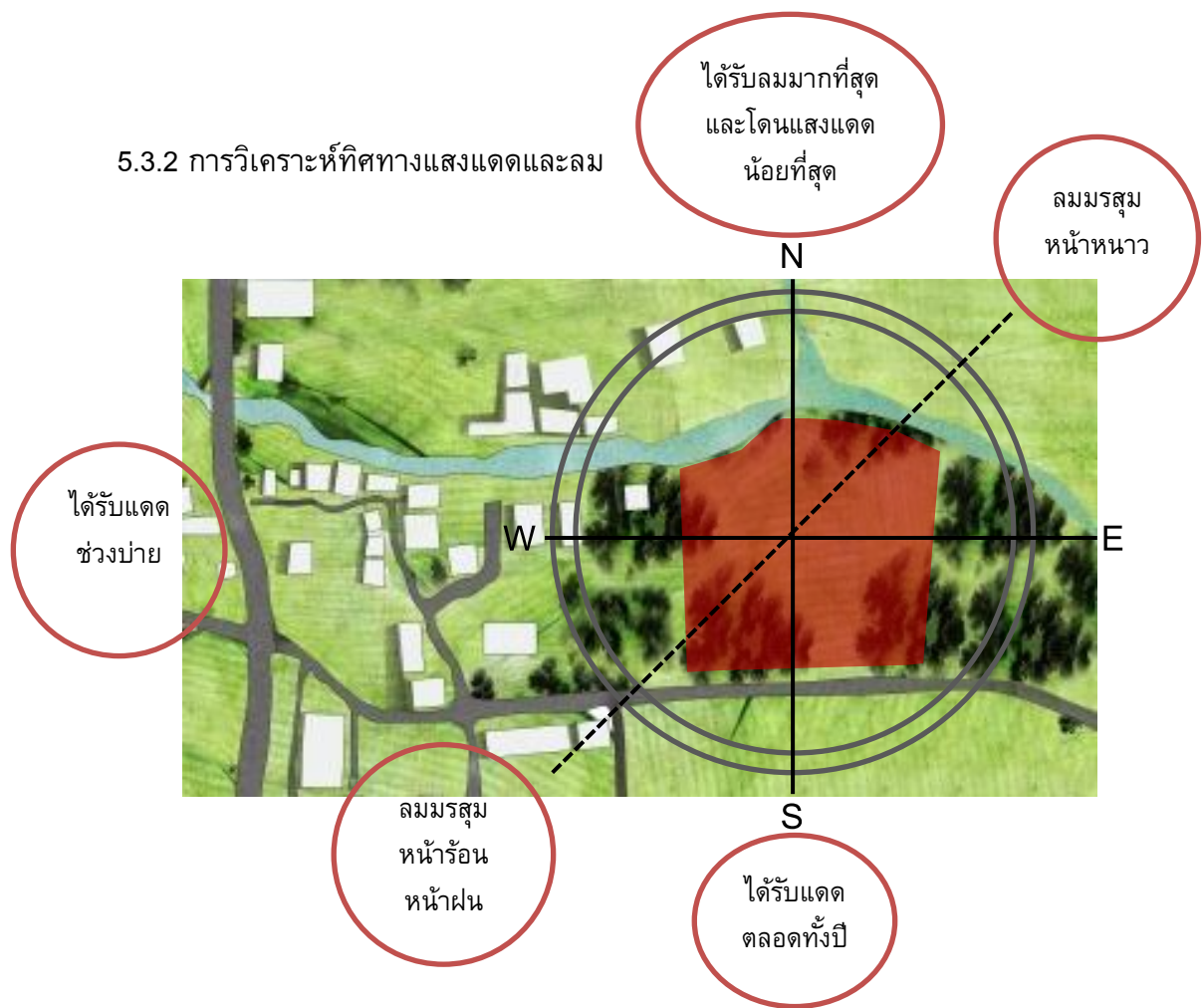
5.3 การวิเคราะห์บริบทที่ตั้งและ Zoning

5.3.1 ลักษณะบริบทโดยรอบที่ตั้งโครงการ

รูปภาพที่ 5.15 บริบทโดยรอบโครงการ

5.3.2 การวิเคราะห์ทิศทางแสงแดดและลม

รูปภาพที่ 5.16 บริบทโดยรอบโครงการ

5.3.3 การวิเคราะห์ตำแหน่งบริบทโดยรอบที่ตั้งโครงการ

รูปภาพที่ 5.17 แนวทางการออกแบบ

รูปภาพที่ 5.18 ตำแหน่งพื้นที่เกี่ยวกับรถพนมพระเดิม

- พื้นที่ประกอบรถพนมพระเดิม
- พื้นที่ประกอบพิธีบวงสรวงรถพนมพระและเรือพนมพระ
- เส้นทางลากรถพนมพระเข้าสู่งานประเพณีชักพระ

ปัจจุบันวัดบางไผ่ไม้ยังไม่มีพื้นที่รองรับการประกอบเรือพนมพระอย่างเป็นทางการ ทำให้บางปีไม่ได้ส่งเรือพนมพระเข้าประกวดในงานประเพณีชักพระ

5.3.4 การวิเคราะห์ Zoning

รูปภาพที่ 5.19 การวิเคราะห์ Zoning

ลักษณะบริบทโดยรอบ จะอยู่ระหว่างคลองบางไผ่ไม้และถนนสายรองของชุมชน ด้านทิศตะวันตกจะติดกับชุมชน ส่วนทิศตะวันออกจะติดสวนมะพร้าว

ลักษณะบริบทโดยรอบ จะอยู่ระหว่างคลองบางไผ่ไม้และถนนสายรองของชุมชน จะมีความเป็นส่วนตัวเนื่องจากพื้นที่ติดกับสวนมะพร้าวมากที่สุด

ลักษณะบริบทโดยรอบ จะอยู่ระหว่างคลองบางไผ่ไม้และถนนสายรองของชุมชน พื้นที่ส่วนนี้จะเข้าถึงง่ายที่สุดเนื่องจากอยู่ใกล้กับเส้นทางการสัญจรมากที่สุด

5.3.5 ฟังก์ชันในแต่ละ Zoning

ส่วนต้อนรับ ส่วนนิทรรศการถาวร1 ส่วนนิทรรศการถาวร2
ส่วนนิทรรศการถาวร3 ส่วนนิทรรศการชั่วคราว ส่วนลาน
วัฒนธรรม

ส่วนต้อนรับที่พักโครงการ ส่วนที่พักโครงการ

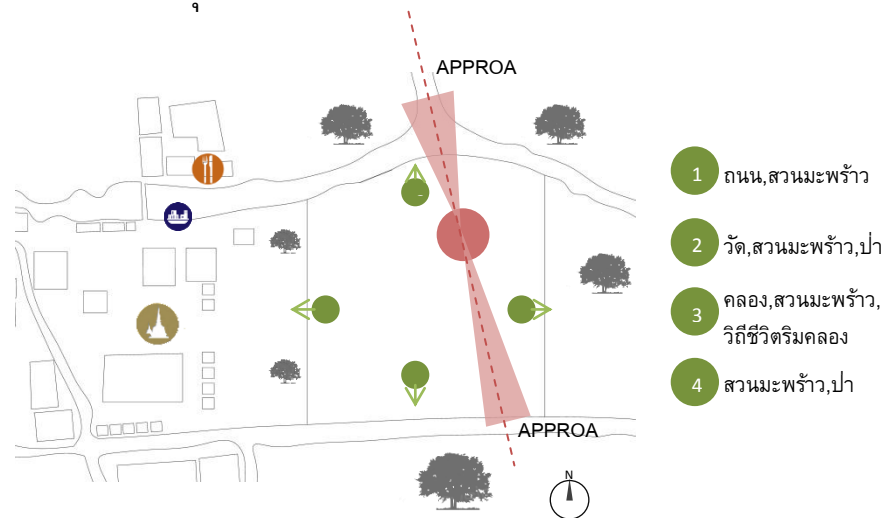

ส่วนที่จอดรถ ส่วนงานระบบอาคาร ส่วนห้องเก็บอุปกรณ์
ประกอบเรือพนมพระและรถพนมพระ

5.4 การพัฒนาแบบร่าง

เป็นการสรุปขั้นตอนการออกแบบจากข้อมูลต่างๆทั้งหมดที่ได้จากการวิเคราะห์พื้นที่รอบในชุมชนบางใบไม้ เพื่อการนำไปสู่การออกแบบอาคาร

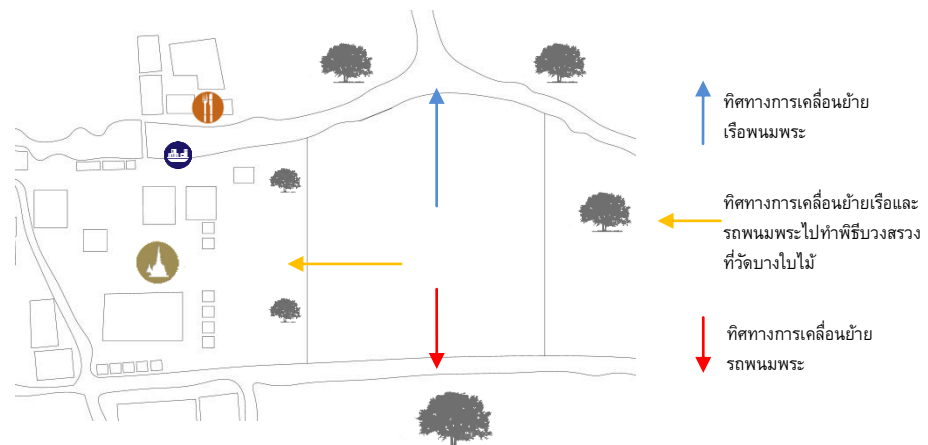
5.4.1 การวิเคราะห์มุมมองการเข้าถึงโครงการ

รูปภาพที่ 5.20 มุมมองการเข้าถึงโครงการ

มุมมองการเข้าถึงโครงการทั้งสองด้านจากด้านติดคลองร้อยสายและด้านติดถนนสายรอง โดยการออกแบบให้มีพื้นที่เชื่อมต่อระหว่างเรื่องราวของอดีตและปัจจุบัน

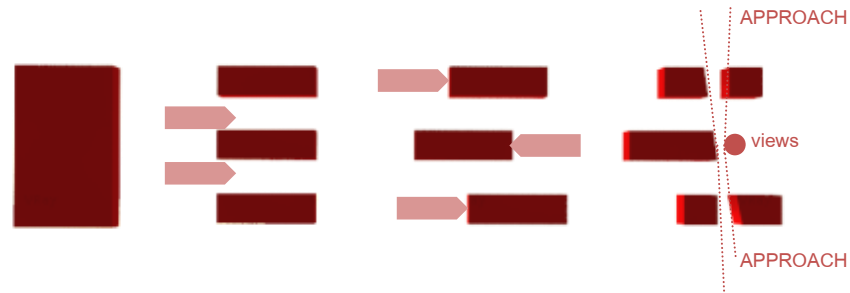
5.4.2 การวิเคราะห์ทิศทางเคลื่อนย้ายรถพนมพระและเรือพนมในชวงงานประเพณี

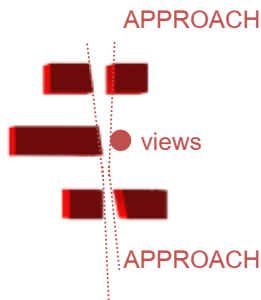
รูปภาพที่ 5.21 ทิศทางการเคลื่อนย้ายรถพนมพระและเรือพนมในชวงงานประเพณี

ทิศทางของการเคลื่อนย้ายเรือและรถพนมพระในชวงงานประเพณีทั้งทางน้ำและทางบก ซึ่งการออกแบบพื้นที่ต้องคำนึงถึงความยาวของตัวรถและเรือพนมพระ รวมถึงรัศมีของการเลี้ยวตัวรถและเรือเพื่อเข้าพิธีบวงสรวงที่วัดบางใบไม้

5.4.3 การแบ่งกลุ่มอาคารและเปิดมุมมองเข้าถึงโครงการ

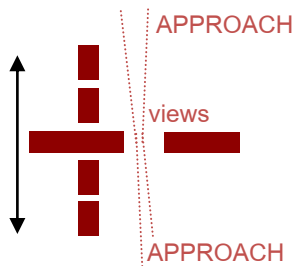

รูปภาพที่ 5.22 การแบ่งกลุ่มอาคารและเปิดมุมมอง

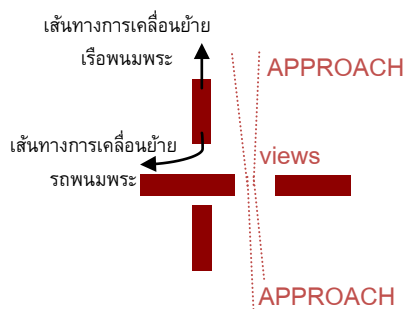
การแบ่งอาคารเป็นกลุ่มๆ แล้ววางด้านแคบของอาคารเข้าทิศตะวันตกและเปิดมุมมองตรงกลางระหว่างอาคาร

รูปภาพที่ 5.23 การแบ่งกลุ่มอาคารและเปิดมุมมอง

การวางลักษณะแกนอาคารเป็นแนวยาวตามความยาวของรถและเรือพนมพระและจัดลำดับการเล่าเรื่องของนิทรรศการถาวร

รูปภาพที่ 5.24 การจัดลำดับนิทรรศการถาวร

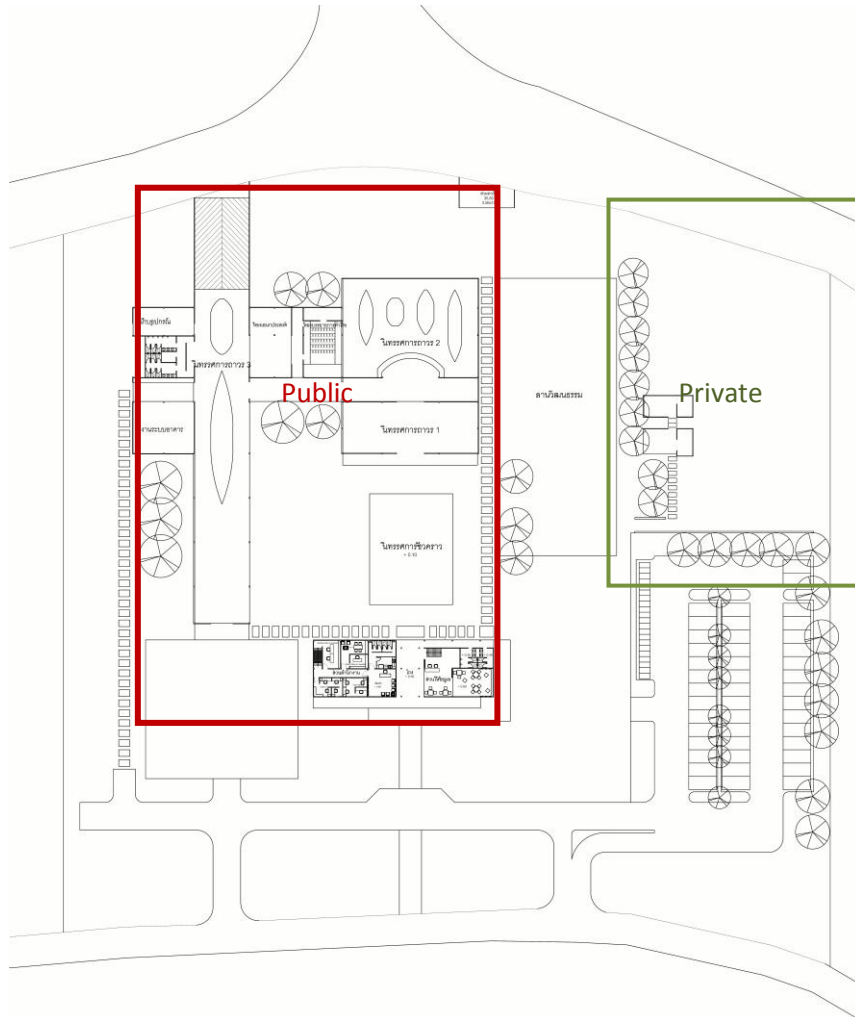

การเพิ่มพื้นที่เคลื่อนย้ายรถและเรือพนมพระในการทำพิธีบวงสรวงที่วัดบางไผ่ และออกแบบให้มีพื้นที่เชื่อมต่อระหว่างเรื่องราวของอดีตและปัจจุบันที่อยู่ระหว่างกลาง

รูปภาพที่ 5.25 ลักษณะเส้นทางการเคลื่อนย้ายเรือและรถพนมพระ

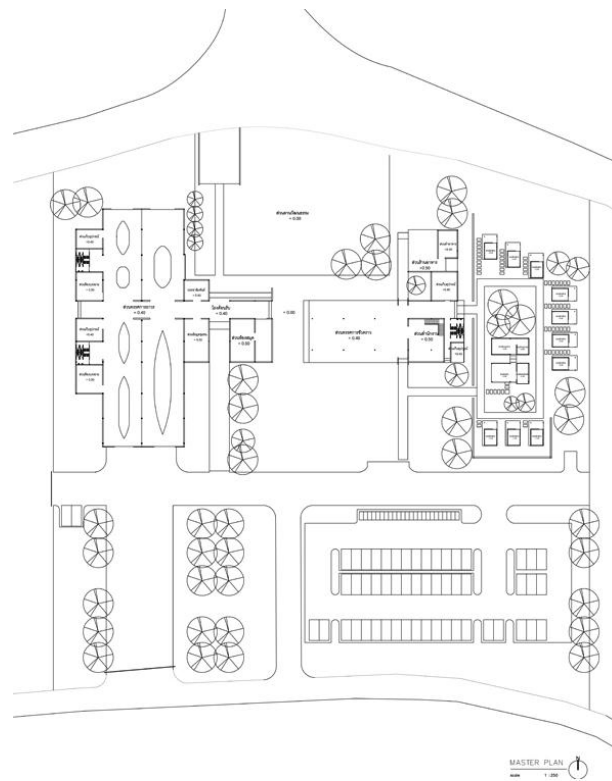
5.4.4 การพัฒนาแบบร่างพื้นที่ใช้สอย

5.4.4.1 แบบร่างครั้งที่1 การแบ่งกลุ่มพื้นที่ใช้งาน โดยแบ่งพื้นที่ Public-Private ออกจากกันโดยมีลานวัฒนธรรมเป็นตัวเชื่อมต่อกันของทั้งสองพื้นที่

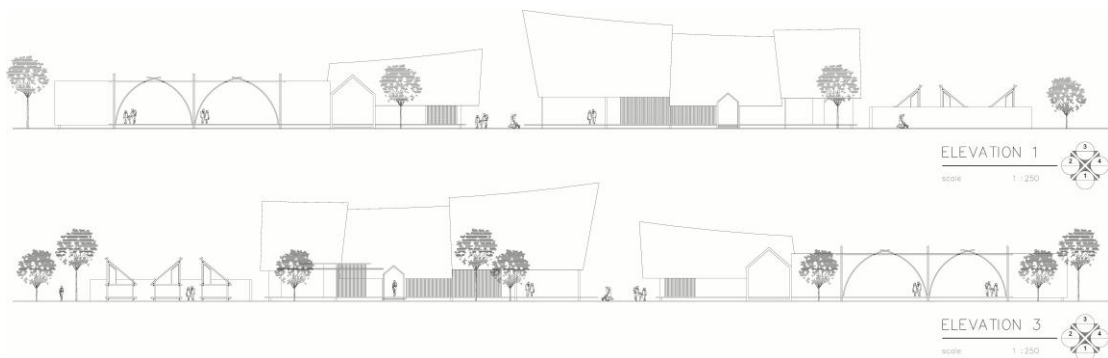
รูปภาพที่ 5.26 แบบร่างผังรวมโครงการศูนย์ส่งเสริมวัฒนธรรมดินแดนคลองร้อยสาย 1

5.4.4.2 แบบร่างครั้งที่2 การวางกลุ่มพื้นที่ใช้สอยโดยแสดงความชัดเจนในเรื่อง
ของตำแหน่งห้องและพื้นที่ต่างๆ รวมถึงส่วนของที่พักรวมของโครงการ

รูปภาพที่ 5.27 ผังรวมโครงการศูนย์ส่งเสริมวัฒนธรรมดินแดนคลองร้อยสาย 2

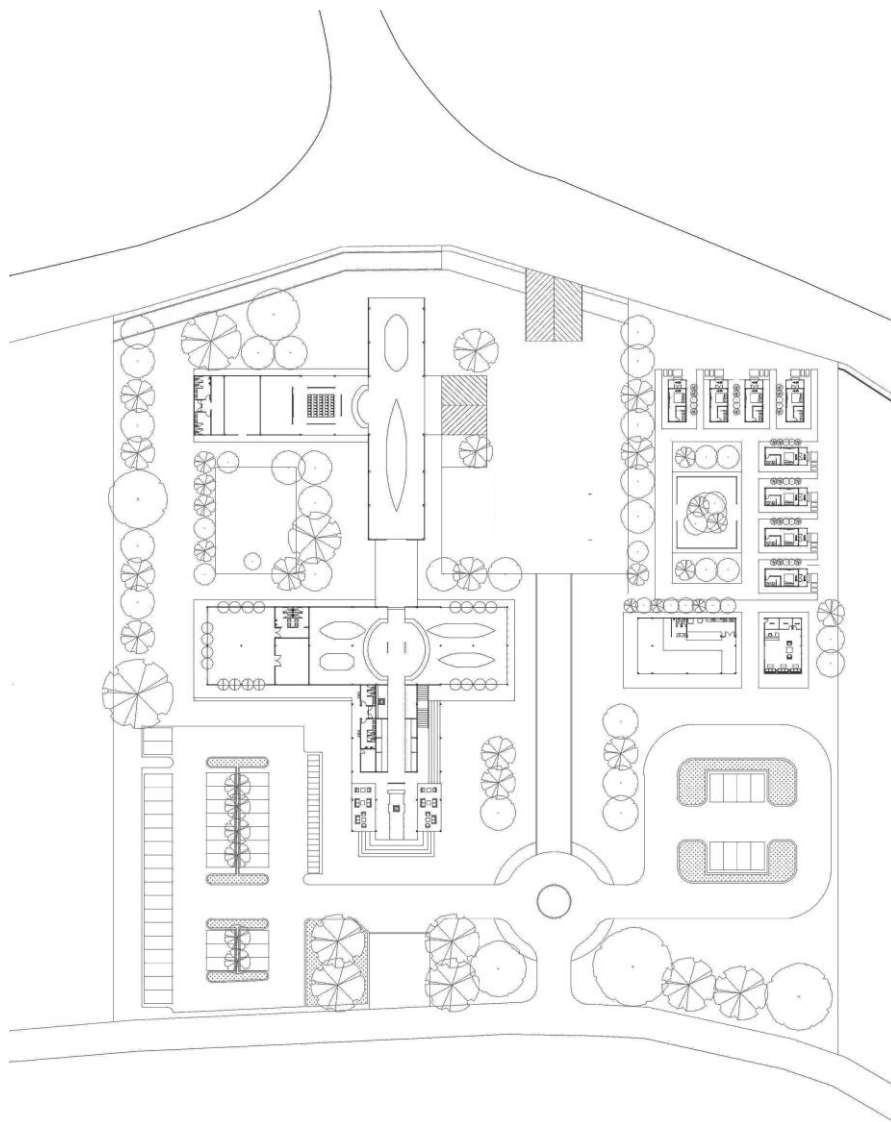
5.4.4.3 แบบร่างรูปด้าน แสดงถึงลักษณะรูปทรงอาคารที่วางเรียงกันในแนวยาว
เห็นถึงพื้นที่การใช้งานและความต่อเนื่องของกิจกรรม

รูปภาพที่ 5.28 แบบร่างรูปด้านครั้งที่2

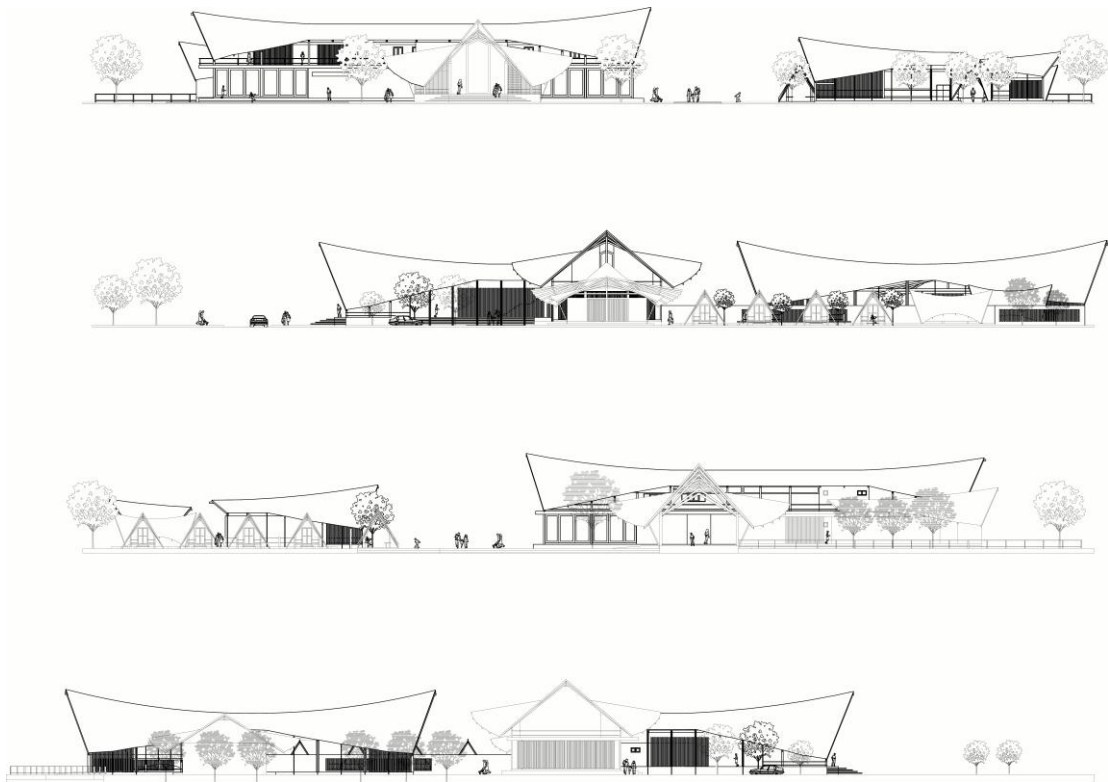

5.4.4.4 แบบร่างครั้งที่ 3 แสดงให้เห็นถึงการพัฒนาของการจัดพื้นที่ใช้สอยที่และมีการปรับเปลี่ยนพื้นที่จัดแสดงรถและเรือพนมพระเพื่อให้สะดวกในการเคลื่อนย้ายในช่วงของงานประเพณี

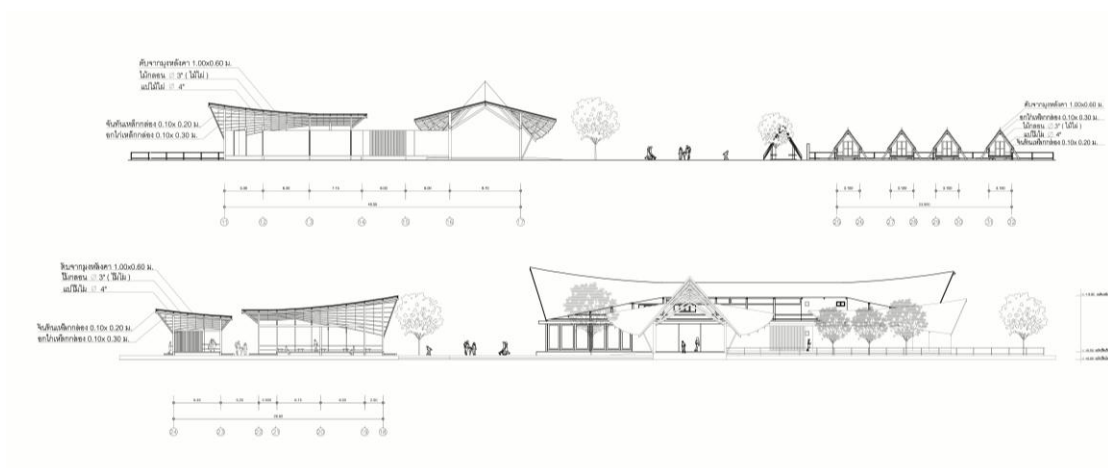
รูปภาพที่ 5.29 ผังรวมโครงการศูนย์ส่งเสริมวัฒนธรรมดินแดนคลองร้อยสาย 3

5.4.4.5 แบบร่างรูปด้านครั้งที่ 3

รูปภาพที่ 5.30 แบบร่างรูปด้านครั้งที่ 3

5.4.4.6 แบบร่างรูปตัดครั้งที่ 3

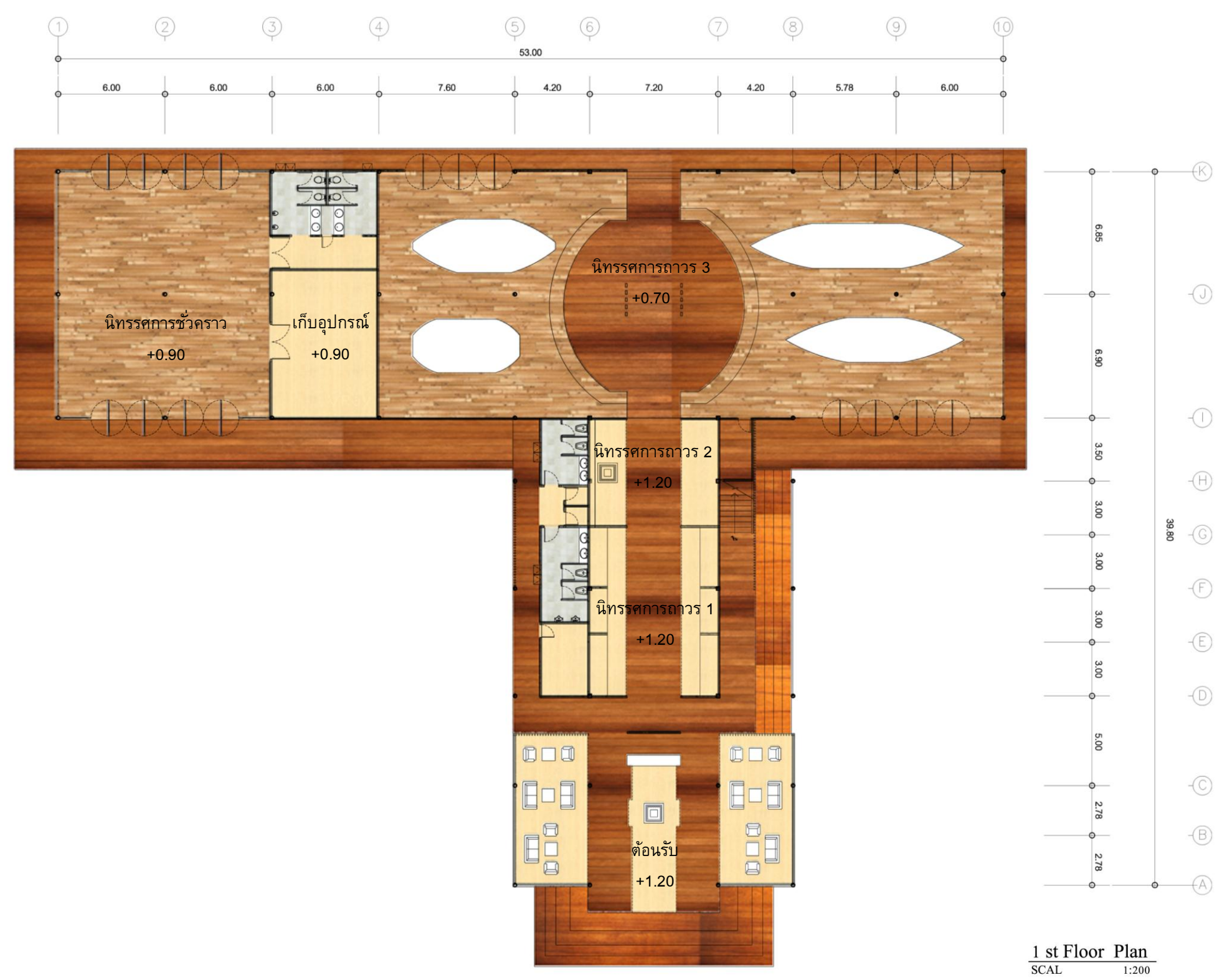
รูปภาพที่ 5.31 แบบร่างรูปตัดครั้งที่ 3

5.4 ผลงานการออกแบบ

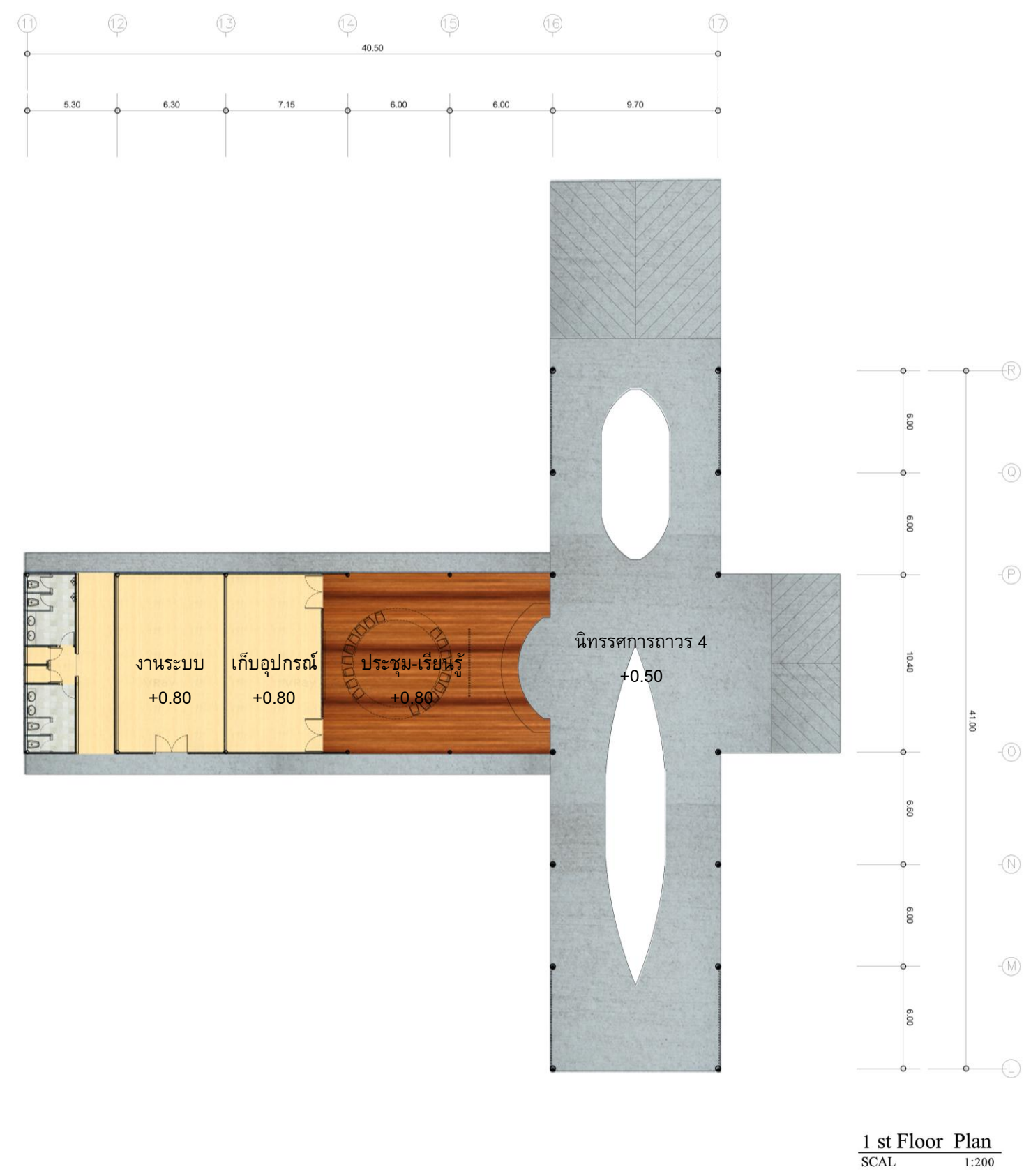
ผังรวมโครงการ แสดงให้เห็นถึงการจัดองค์ประกอบที่สามารถรองรับกิจกรรมทางวัฒนธรรม ประเพณีของชุมชนบางไปไม่ได้และมีที่พักของโครงการไว้รองรับจำนวนนักท่องเที่ยวและผู้สนใจเข้าพักในโครงการ

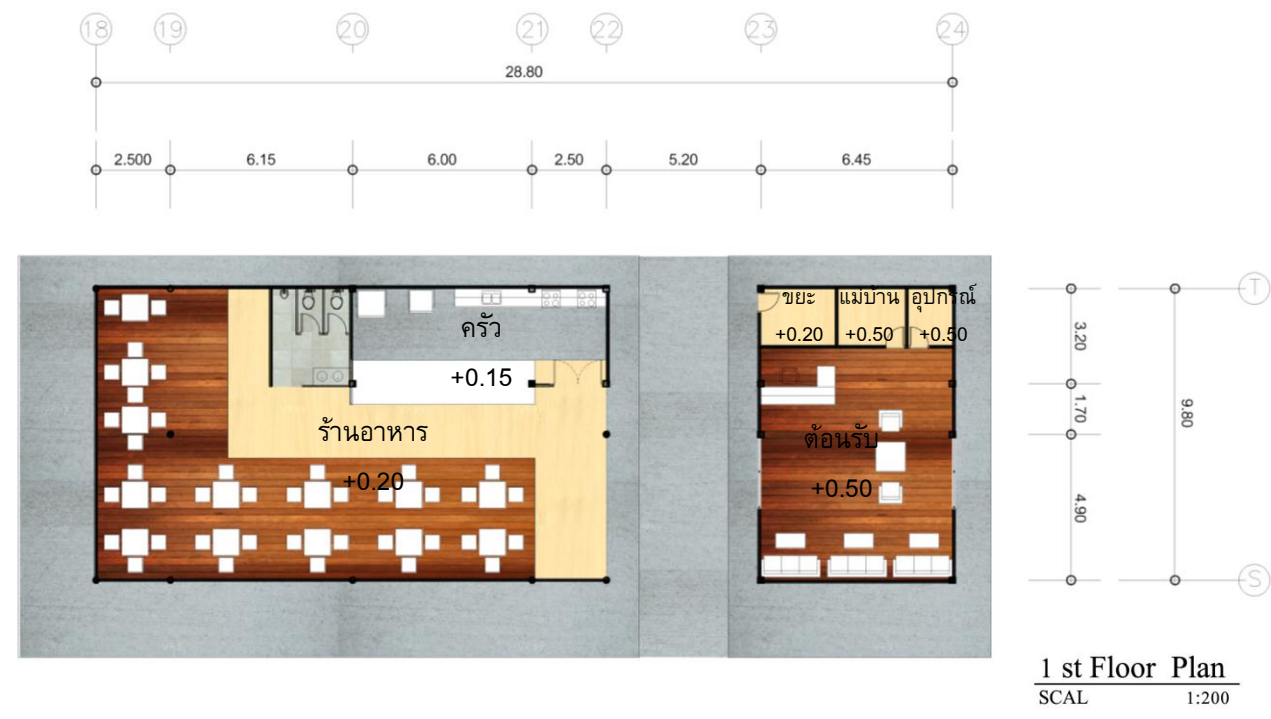
รูปภาพที่ 5.32 ผังรวมโครงการ

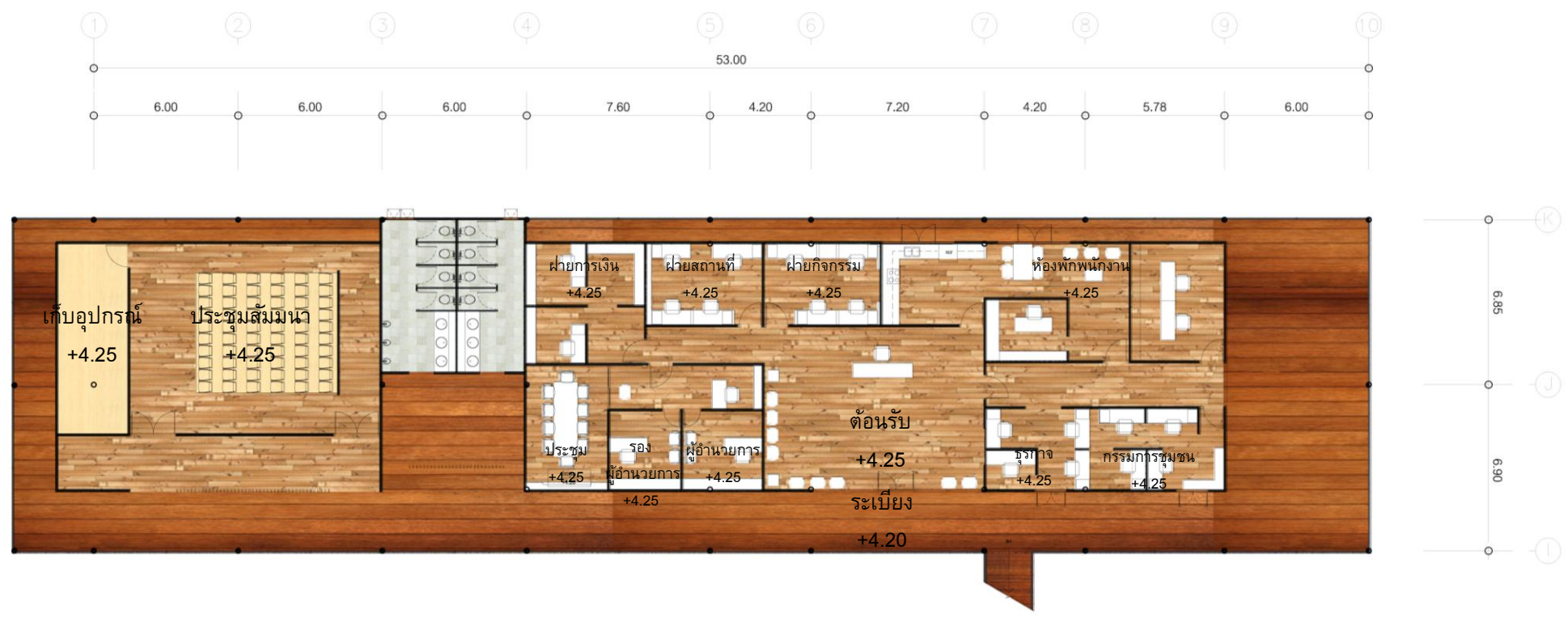
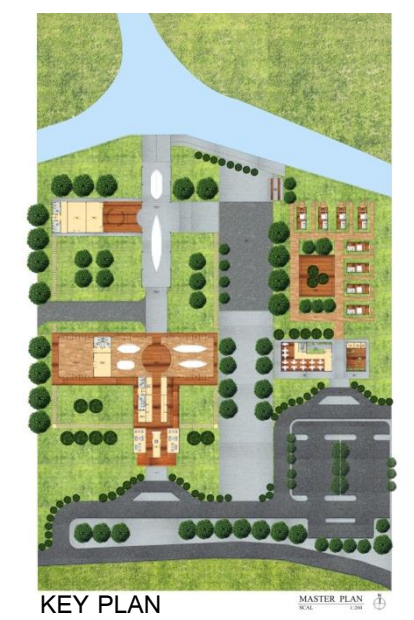
รูปภาพที่ 5.33 แพลนชั้น1 ส่วนต้อนรับและนิทรรศการถาวร

รูปภาพที่ 5.34 แปลนชั้น 1 ส่วนนิทรรศการถาวร

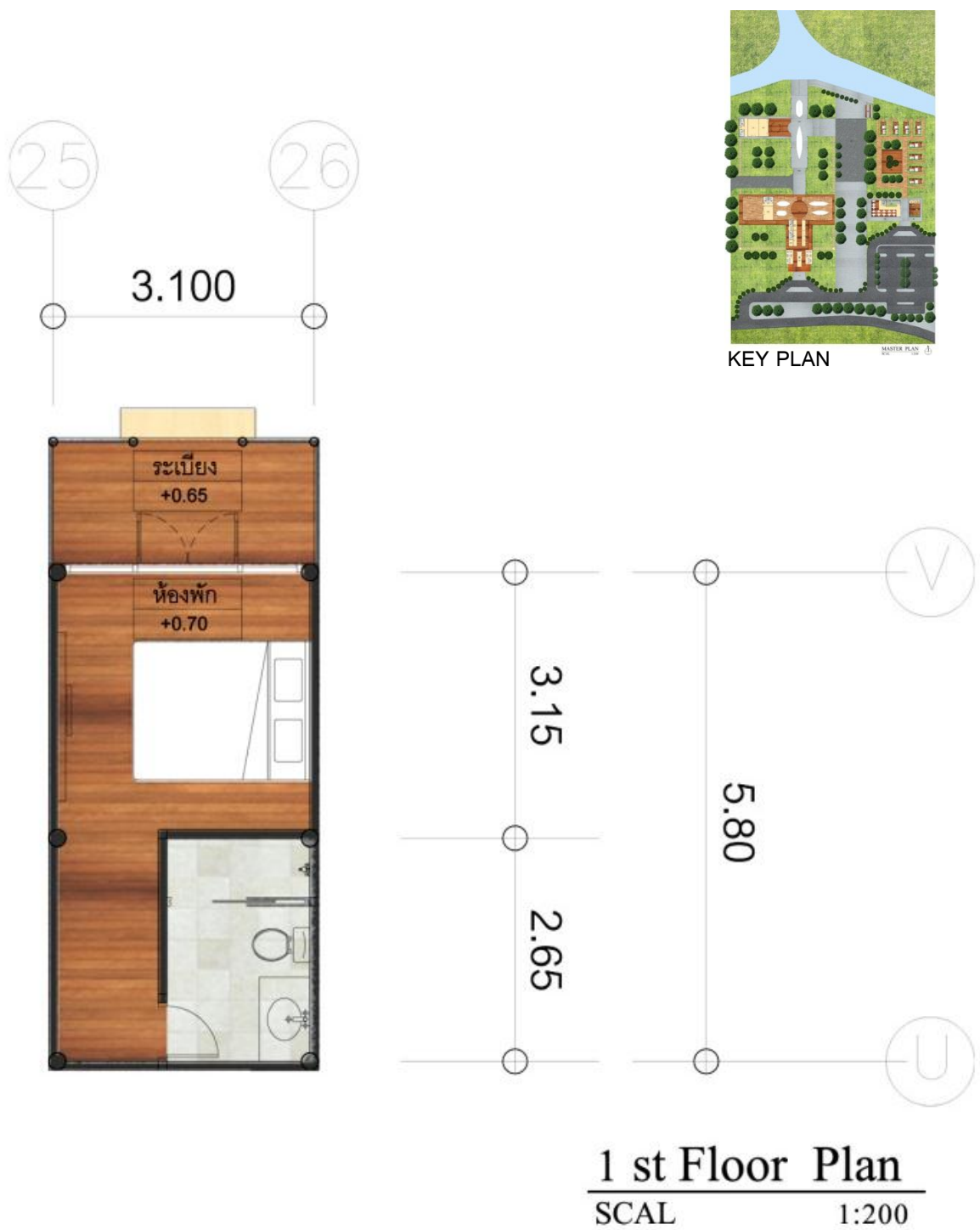

รูปภาพที่ 5.35 แพลนชั้น1 ส่วนร้านอาหารและส่วนติดต่อห้องพัก

รูปภาพที่ 5.36 แพลนชั้น2 ส่วนสำนักงานและประชุมสัมมนา

2 nd Floor Plan
SCAL 1:200

รูปภาพที่ 5.37 แปลนส่วนที่พักโครงการ

ELEVATION 1
SCALE 1:200

รูปภาพที่ 5.38 รูปด้าน 1

ELEVATION 2
SCALE 1:200

รูปภาพที่ 5.39 รูปด้าน 2

ELEVATION 3
SCALE 1:200

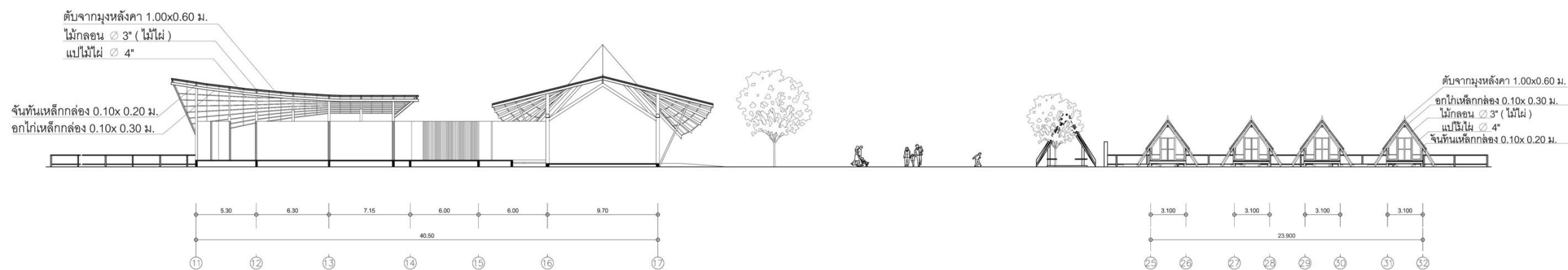
รูปภาพที่ 5.40 รูปด้าน 3

ELEVATION 4
SCALE 1:200

รูปภาพที่ 5.41 รูปด้าน 4

รูปภาพที่ 5.42 รูปตัด A

SECTION A
SCALE 1:200

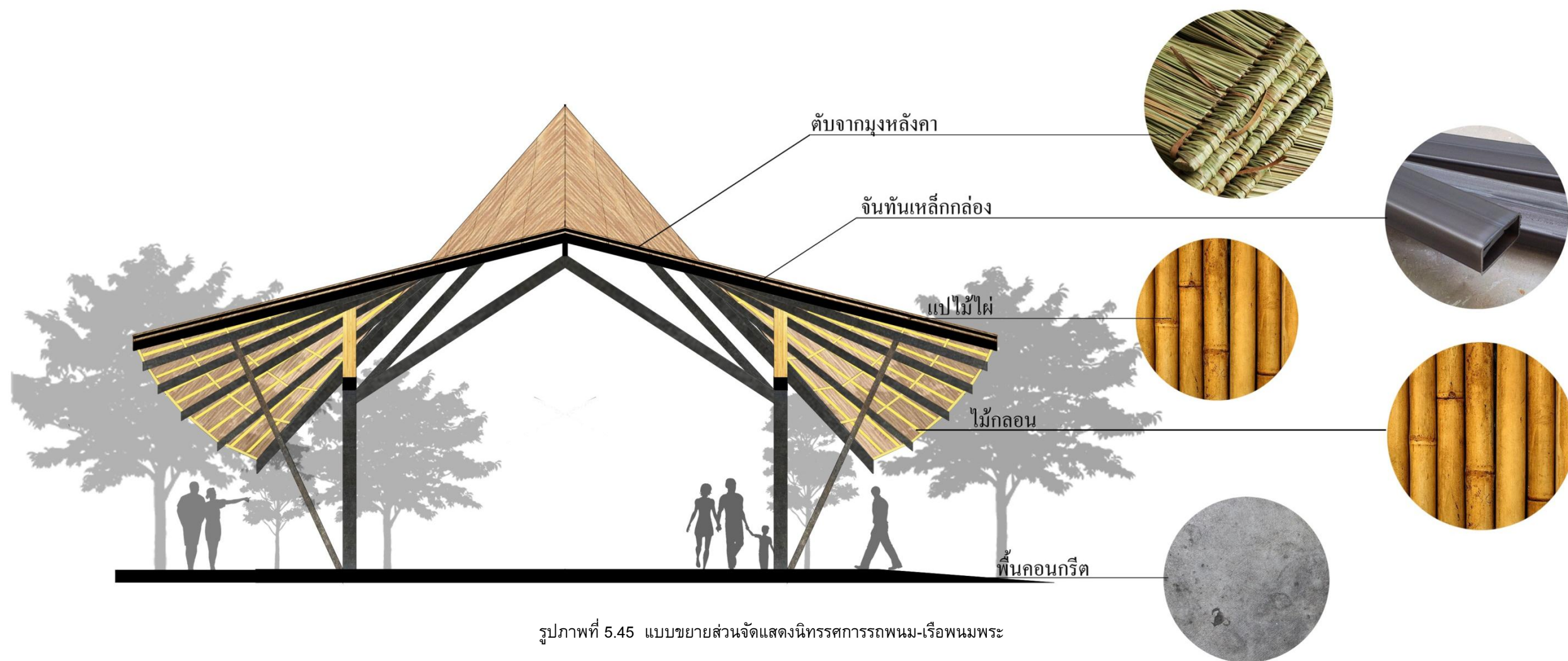

รูปภาพที่ 5.43 รูปตัด B

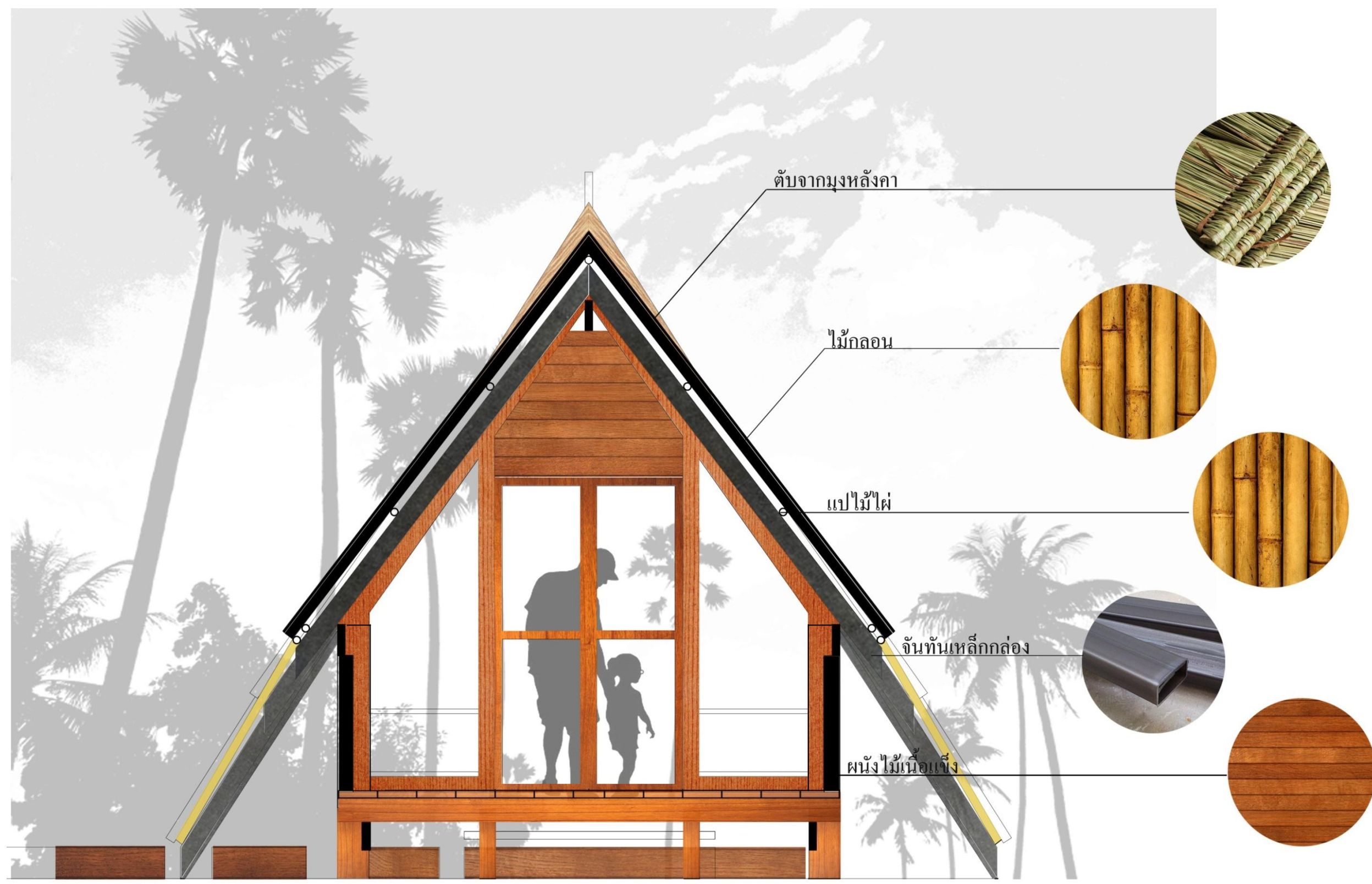
SECTION B
SCALE 1:200

รูปภาพที่ 5.44 รูปตัด C

รูปภาพที่ 5.45 แบบขยายส่วนจัดแสดงนิทรรศการรถพนม-เรือพนมพระ

รูปภาพที่ 5.46 แบบขยายส่วนที่ฟักโครงการ

รูปที่ 5.47 ทัดนียภาพภายนอกโครงการ

รูปภาพที่ 5.48 ทัดนียภาพภายในโครงการ

รูปภาพที่ 5.49 ทศนิยมภาพภายนอกส่วนที่พักโครงการ

รูปภาพที่ 5.50 ทศนิยมภาพภายในส่วนที่พักและภายนอกโครงการ

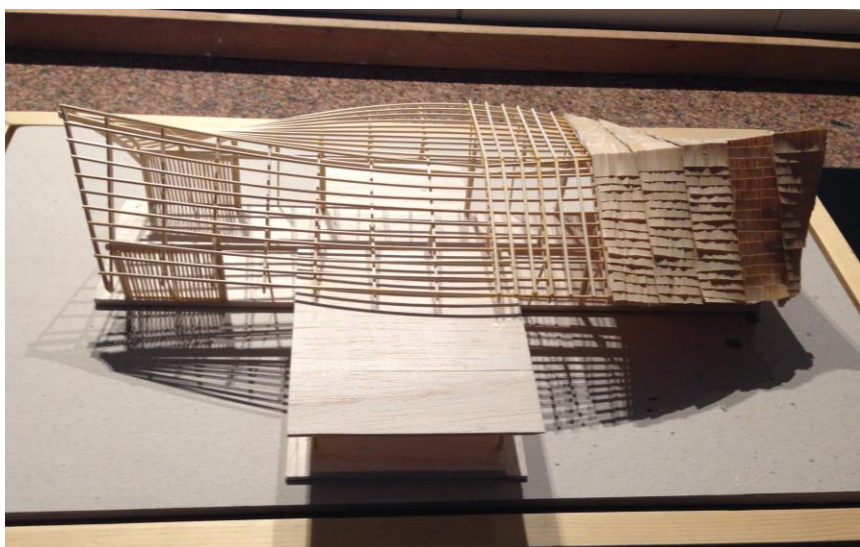
รูปภาพที่ 5.51 หุ่นจำลองโครงการ

รูปภาพที่ 5.52 หุ่นจำลองโครงการ

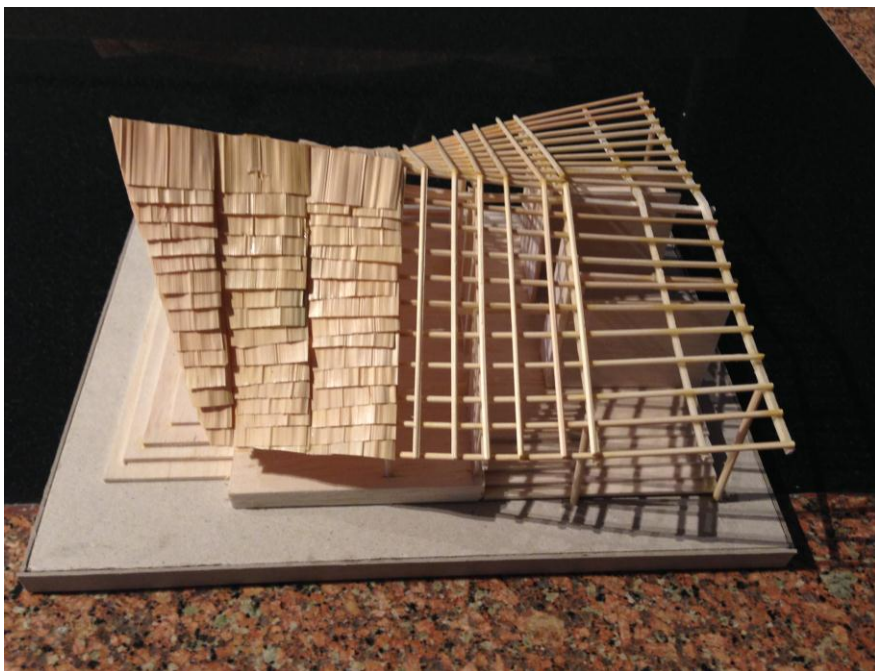
รูปภาพที่ 5.53 หุ่นจำลองขยายส่วนนิทรศการถาวร

รูปภาพที่ 5.54 หุ่นจำลองขยายส่วนนิทรศการถาวร

รูปภาพที่ 5.55 หุ่นจำลองขยายส่วนที่ปักโครงการ

รูปภาพที่ 5.56 หุ่นจำลองขยายส่วนต้อนรับโครงการ

บรรณานุกรม

จुरี ศรีสว่าง. 2553 “รูปแบบการท่องเที่ยวคลองร้อยสาย.” ปรินญาจารย์ปริศาสนศาสตร์

มหาบัณฑิต คณะการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ณุกา นันทเกียรติ 2556 “ชุมชนตลาดน้ำวัดลำพญา.” วิทยานิพนธ์ สถาปัตยกรรมศาสตร์บัณฑิต

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ผกาแก้ว มาลีลอย 2552 “ศูนย์ส่งเสริมและถ่ายทอดศิลปะการแสดงพื้นบ้านภาคใต้.”

วิทยานิพนธ์ สถาปัตยกรรมศาสตร์บัณฑิต คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

เศรยส เหล่าสุนทรากุล. 2551 “ศูนย์กลางชุมชนบางกะเจ้าเพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์.”

วิทยานิพนธ์ สถาปัตยกรรมศาสตร์บัณฑิต คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศิลปากร.

ทัศนดี ทองพิทักษ์,ชาวบ้านบางไผ่ไม้. 17 กันยายน 2558. สัมภาษณ์.

นงลักษณ์ ทองอำ,ชาวบ้านบางไผ่ไม้. 18 กันยายน 2558. สัมภาษณ์.

ประมุล ทับทอง,ผู้ก่อตั้งแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับจาก. 17 กันยายน 2558.

สัมภาษณ์.

พิศมัย ราชาเดช,ชาวบ้านบางไผ่ไม้. 18 กันยายน 2558. สัมภาษณ์.

มาลี เวชกุล,ชาวบ้านบางไผ่ไม้. 19 กันยายน 2558. สัมภาษณ์.

วนิดา เพชรรัตน์,ชาวบ้านบางไผ่ไม้. 18 กันยายน 2558. สัมภาษณ์.

สมประสงค์ ศรีเทพ,ผู้ก่อตั้งศูนย์เรียนรู้การทำน้ำมันมะพร้าวสกัดเย็น. 17 กันยายน 2558.

สัมภาษณ์.

สิน ธนภาช,ชาวบ้านบางไผ่ไม้. 18 กันยายน 2558. สัมภาษณ์.

บรรณานุกรม(ต่อ)

ทัวร์สุราษฎร์. 2558. กิจกรรมท่องเที่ยวในชุมชน. (ออนไลน์). แหล่งที่มา :

<http://www.toursurat.com/review-tourism.htm>. 17 กันยายน 2558.

เรมาวดี.คอม. 2558. หลวงพ่อข้าวสุก วัดบางไผ่ไม่ จ.สุราษฎร์ธานี. (ออนไลน์). แหล่งที่มา :

<http://www.remawadee.com/surajtanee/LuangPor-Kowsuk.html>. 17 กันยายน 2558.

ศิลปะ วัฒนธรรม ท้องถิ่น. 2558. ศิลปะ วัฒนธรรมจังหวัดสุราษฎร์ธานี. (ออนไลน์). แหล่งที่มา:

<https://sites.google.com/site/08912475656aaafffff/silpa-praca-canghwad>.

17 กันยายน 2558.

Nypa. 2558. ต้นจากบางไผ่ไม่. (ออนไลน์). แหล่งที่มา :

http://nypa123.blogspot.com/2014_01_01_archive.html%20%E0%B8%95%E0%B9%89%E0%B8%99. 19 กันยายน 2558.

Thai Longboat . 2558. เรือยาวไทย. (ออนไลน์). แหล่งที่มา :

<http://thailongboat.com/forum.php?mod=viewthread&tid=702>. 19 กันยายน 2558.

7greens. 2558. ชุมชนคลองร้อยสาย. (ออนไลน์). แหล่งที่มา :

http://7greens.tourismthailand.org/th/green_attraction/detail/1146. 22 กันยายน

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

ชื่อ นายปณณวิชญ์ ทองสุก

ที่อยู่ 38/74 หมู่ที่ 2 ตำบล มะขามเตี้ย อำเภอ เมือง จังหวัด สุราษฎร์ธานี

เกิด 05 ตุลาคม พ.ศ. 2532

ประวัติการศึกษา

- สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเทคนิคสุราษฎร์ธานี
- สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (1-3) โรงเรียนสุราษฎร์พิทยา
- สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา (1-6) โรงเรียนเทศบาล ๑ (แดงอ่อนเผดิมวิทยา)
- สำเร็จการศึกษาระดับอนุบาล (1-2) โรงเรียนเทศบาล ๑ (แดงอ่อนเผดิมวิทยา)

ประวัติการทำงาน

- ผู้ตรวจแบบงานทางสถาปัตยกรรม บริษัท Keen consultants co. ltd
- นักศึกษาฝึกงาน บริษัท Ken Lim Architects
- พนักงานถอดแบบโมเดลอะคริลิค บริษัท Teem model
- นักศึกษาฝึกงาน บริษัท AT design and construction